

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Jerina

Trgovina z otroki v Združenih državah Amerike

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Jerina

Mentor: red. prof. dr. Bojan Dobovšek

Somentor: red. prof. dr. Bogomil Ferfila

TRGOVINA Z OTROKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Hvala

mentorju in somentorju za pomoč pri izdelavi,

predvsem pa

Smiljanu, Zvezdici in Emi za podporo in pomoč.

Trgovina z otroki v Združenih državah Amerike

Trgovina z ljudmi je globalno prisoten pojav v vseh državah sveta in je del mednarodnega organiziranega kriminala. Trgovanje z otroki pomeni kršenje človekovega dostojanstva, svobode gibanja ter drugih otrokovih pravic, ogroža njihovo zdravje, razvoj in varnost. Trgovina z otroki je huda oblika trgovanja z ljudmi in pomeni kakršnokoli izkoriščanje otrok z namenom pridobivanja finančne ali druge koristi s strani tretje osebe ne glede ali je bilo pridobljeno soglasje. Otroci so punčke, fantki, adolescentne punce in fantje, ki še niso dopolnili osemnajst let. Pri dokazovanju kaznivih dejanj trgovine z mladoletniki dokazovanje uporabe sile, prisile ali goljufije za pridobitev soglasja ni potrebno. Oblike izkoriščanja otrok so različne in so odvisne od starosti, spola, zrelosti in občutljivosti otroka. Najpogostejše so otroci žrtve prisilne prostitucije, prisilnega dela in služabništva za gospodinjstva opravila, izkoriščani so tudi za otroško pornografijo, otroški spolni turizem, prisilno beračenje, preprodajo in prenašanje drog, opravljanje del v lepotnih ali masažnih salonih, gostinstvu, turizmu, kmetijstvu in drugih dejavnostih. Kakršnokoli izkoriščanje otrok ima za otroka travmatične posledice, ki ga zaznamujejo za vse življenje in se odražajo tudi na njegovem fizičnem in mentalnem zdravju. ZDA so vodilne v boju proti trgovini z ljudmi. Leta 2000 so sprejeli zakonodajo o zaščiti žrtev trgovine z ljudmi, ki so jo spremenili in dopolnili še v letih 2003, 2006, 2008 in 2013. Zakonodaja je bila sprejeta zaradi omejevanja trgovine z ljudmi z namenom zaščite žrtev trgovanja, pregona storilcev in preprečevanja vseh oblik modernega suženjstva. V ZDA je trgovanje z otroki in odraslimi zvezni zločin za katerega so zagrožene sorazmerno visoke zaporne in denarne kazni. Kljub temu se pojavljajo primeri izkoriščanja otrok in odraslih v vseh petdesetih državah. ZDA si stalno in trajnostno prizadevajo izkoreniniti trgovino z otroki in odraslimi pri čemer sodelujejo vsa ministrstva in organi v njihovi sestavi, različne delovne skupine, organi pregona, nevladne organizacije in druge institucije z namenom večjega prepoznavanja žrtev trgovine z ljudmi, boljšega zagotavljanja pomoči in zaščite žrtvam, uspešnejšega kazenskega pregona ter ozaveščanja širše javnosti.

Ključne besede: trgovina z ljudmi, trgovina z otroki, ZDA, mladoletniki, izkoriščanje, žrtev.

Child trafficking in the United States of America

Human trafficking is a global presence phenomenon in all countries of the world and is part of international organized crime. Trafficking in children is a violation of human dignity, freedom of movement and other rights of the child, endangering their health, development and security. Trafficking in children is a severe form of human trafficking and exploitation of children by any kind of means in order to obtain a financial or other benefits from a third party, irrespective of or it obtained consent. Children are girls, boys, adolescent girls and boys under the age of eighteen years. In cases of trafficking with minors the use of force, coercion or fraud to obtain consent is not required for proving guilt. Form of exploitation is depend on the age, sex, maturity and sensitivity of the child. Most often children are victims of forced prostitution, forced labor and servitude for housework, exploited as well as child pornography, child sex tourism, forced begging, resale of drugs, work in beauty or massage parlors, catering, tourism, agriculture and other activities. Any exploitation of children has traumatic consequences on the child, which is marked for life and is reflected in his physical and mental health. The U.S. leadership in the fight against human trafficking. In 2000, they adopted the law on the protection of victims of human trafficking, which was changed in the year 2003, 2006, 2008 and 2013. The legislation was adopted as a result of limiting human trafficking in order to protect victims of trafficking, prosecution of perpetrators and prevention of all forms of modern slavery. In the U.S. trading with children and adults is a federal crime for which they threatened to relatively high prison sentences and/or high fines. Nevertheless, there are cases of exploitation of children and adults in all fifty countries. U.S. makes steady and sustained efforts to eradicate the trafficking of children and adults with the participation of all departments and their constituent bodies, various working groups, law enforcement agencies, non-governmental organizations and other institutions with an intention to increase recognition of the victims of trafficking, to provide better assistance and protection to victims , successful law enforcement and raising public awareness.

Key words: human trafficking, child trafficking, USA, minors, exploitation, victims.

KAZALO

1	UVOD	9
2	METODOLOŠKI OKVIR	12
2.1	OPREDELITEV PROBLEMA	12
2.2	PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA	13
2.3	RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	14
2.4	RAZISKOVALNE METODE IN STRUKTURA	15
3	SPLOŠNO O TRGOVINI Z OTROKI IN TRGOVINI Z LJUDMI	17
3.1	ZGODOVINSKI OKVIR	17
3.2	TRGOVINA Z LJUDMI	18
3.3	TRGOVINA Z OTROKI	20
3.4	ELEMENTI TRGOVINE Z OTROKI	21
3.5	DELEŽNIKI V TRGOVINI Z OTROKI	22
3.6	OBLIKE TRGOVANJA Z OTROKI	23
3.6.1	<i>PRISILNA PROSTITUCIJA IN DRUGE OBLIKE SPOLNEGA IZKORIŠČANJA</i>	24
3.6.2	<i>DRUGE OBLIKE SUŽENJSTVA</i>	26
3.7	VZROKI IN POSLEDICE TRGOVINE Z OTROKI	28
4	MEDNARODNOPRAVNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI	30
4.1	VLOGA ZDA PRI MEDNARODNEM BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI	34
5	PRAVNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI V ZDA	39
5.1	ZVEZNA ZAKONODAJNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI	39
5.2	ZAKONODAJNA UREDITEV NA RAVNI DRŽAV	50
6	PROBLEMATIKA IN RAZŠIRJENOST TRGOVINE Z OTROKI V ZDA	54
6.1	PROBLEMATIKA TRGOVINE Z OTROKI V ZDA	54
6.2	RAZŠIRJENOST TRGOVINE Z OTROKI V ZDA	59
7	PREPREČEVANJE TRGOVINE Z OTROKI V ZDA	69
7.1	ZVEZNI ORGANI IN INSTITUCIJE V BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI	73
7.2	UKREPI ZDA V BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI IN SLOVENIJA	89
8	SKLEP	94
9	LITERATURA	99

KAZALO SLIK IN TABEL

TABELA 5.1: KAZNI ZA KAZNIVA DEJANJA SPOLNEGA IZKORIŠČANJA MLADOLETNIH OSEB DOLOČENE S KAZENSKIM ZAKONIKOM ZDA	45
TABELA 5.2: KAZNI ZA KAZNIVA DEJANJA TRGOVANJA Z GRADIVI, KI VKLJUČUJEJO IZKORIŠČANJE MLADOLETNIH OSEB, DOLOČENE S KAZENSKIM ZAKONIKOM ZDA.....	46
TABELA 5.3: KAZNI ZA STORJENA KAZNIVA DEJANJA TRGOVANJA IN POSESTI Z GRADIVI OTROŠKE PORNOGRAFIJE IN NESPODOBNIH VIZUALNIH PREDSTAVITEV SPOLNEGA IZKORIŠČANJA OTROK GLEDE NA DOLOČBE KAZENSKEGA ZAKONIKA ZDA.....	47
GRAF 6.1.: ŠTEVILO PRIJAVLJENIH PRIMEROV TRGOVINE Z LJUDMI NHTRC V ZDA NA LETO V OBDOBJU OD 2008 DO 2012	62
SLIKA 6.2.: SLIKA ZNANIH LOKACIJ PRIJAVLJENIH PRIMEROV TRGOVINE Z LJUDMI NHTRC V ZDA MED LETI 2008 IN 2012	63
SLIKA 6.3.: SLIKA ZNANIH LOKACIJ PRIJAVLJENIH PRIMEROV TRGOVINE Z OTROKI NHTRC V ZDA MED LETI 2008 IN 2012	64
SLIKA 6.4.: SLIKA ZNANIH LOKACIJ PRIJAVLJENIH PRIMEROV ZVODNIŠTVA V ZDA MED LETI 2008 IN 2012	65
SLIKA 6.5.: SLIKA ZNANIH LOKACIJ PRIJAVLJENIH PRIMEROV BORDELSKE PROSTITUCIJE NHTRC V ZDA MED LETI 2008 IN 2012	66
V NAJVEČJI MERI SO OTROKE V ZDA (MED 2008 IN 2012) IZKORIŠČALI ZVODNIKI, IN SICER V VEČ KOT POLOVICI PRIMEROV, MANJ ŠTEVILNI SO BILI PRIMERI IZKORIŠČANJA OTROK ZA PREKUPČEVANJE, PORNOGRAFIJO, SPOLNO IZKORIŠČANJE V POD KRINKO SPREMLJEVALK, PRIKRITA PRISILNA PROSTITUCIJA V OKVIRU RAZLIČNIH STORITVENIH DEJAVNOSTI IN BORDELIH. OTROKE SO IZKORIŠČALI TUDI ZA PREPRODAJO, SLUŽABNIŠTVO ZA GOSPODINJSKA OPRAVILA, V GOSTINSTVU, ZA OSEBNO SPOLNO SUŽENJSTVO IN ZA DELO HOSTES, PLESALK,... V NOČNIH KLUBIH (GLEJ TABELO 6.6)... 66	
TABELA 6.6.: PREGLED TRGOVINE Z OTROKI GLEDE NA NAMEN IZKORIŠČANJA OTROK V ZDA MED LETI 2008 IN 2012	67
SLIKA 7.1: PREGLED ZVEZNIH INSTITUCIJ, KI SI PRIZADEVAJO ZA ODPRAVO TRGOVINE Z LJUDMI	75

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

DOJ	Department of Justice
DHS	Department of Homeland Security
ECPAT	End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes
EOIR	The Executive Office for Immigration Review
FBI	Federal Bureau of Investigation
FLSA	The Fair Labour Standards Act
HHS	U.S. Department of Health and Human Services
ICE	U.S. Immigration and Customs Enforcement
ILO	International Labour Organization
IOM	International Organization for Migration
IPEC	International Programme on the Elimination of Child Labour
MDS	Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi
NIJ	National Institute of Justice
NHTRC	National Human Trafficking Resource Center
NCMEC	National Center for Missing and Exploited Children
NCSL	National Conference of State Legislatures
OSHA	The occupational Safety and Health Act
OZN	Organizacija združenih narodov
PITF	President's Interagency Task Force to Monitor and Combat Trafficking in Persons
PROTECT	The Prosecutorial Remedies and Other Tools to End the Exploitation of Children
PRM	Bureau of Population Refugees and Migration
TVPA	Trafficking Victims Protection Act
TVPRA	Trafficking Victims Protection Reauthorization Act
UNICEF	United Nations Children's Emergency Fund
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime

1 UVOD

Trgovina z otroki je dejstvo sodobnega časa, ki predstavlja le del širšega družbenega problema trgovine z ljudmi. Je hujša oblika trgovine z ljudmi, ki je del mednarodnega organiziranega kriminala s katerim se srečujejo države po celem svetu. Pojavlja se tako znotraj meja posameznih držav, kot tudi regionalno in globalno. Z odprtjem meja se je zmanjšal nadzor nad pretokom ljudi, kar je trgovanje z ljudmi oz. aktivnosti organiziranega kriminala v nekaterih regijah še olajšalo.

Pomembnost in velikost mednarodnega družbenega problema je razvidna tudi v zbranih podatkih Urada Združenih narodov za drogo in kriminal (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime, v nadaljevanju UNODC). Ta v letnem poročilu za leto 2012 ugotavlja, da je bilo na globalni ravni v obdobju od leta 2003 do 2006, kar 20 odstotkov žrtev trgovine z ljudmi otrok. V letih od 2007 do 2010 je bilo takih otrok za 7 odstotkov več, in sicer 27, med leti 2010 in 2012 (UNODC 2012, 7), pa je delež otrok žrtev trgovanja naraslo na 33 odstotkov (UNODC 2014, 5). Torej se število otrok, ki so žrtve trgovanja in izkoriščanja, zaskrbljujoče povečuje, saj je že več kot tretjina žrtev trgovine z ljudmi otrok, od tega več deklic (21%) kot dečkov (12%). Združeni narodi trgovino z ljudmi glede na višino zaslužka uvrščajo na tretje mesto, takoj za trgovanjem z drogami in orožjem, saj naj bi transnacionalne kriminalne združbe s trgovanjem z ljudmi letno zaslužile 9,5 milijarde \$ (U.S. Department of State 2004, 14).

Trgovina z otroki pomeni kakršnokoli izkoriščanje mladoletnih otrok z namenom pridobitve finančne ali kakršne koli druge koristi, pri čemer ni nujna uporaba sile, prisile, goljufije ali prevare. Oblike izkoriščanja so različne in so odvisne od povpraševanja. Tarče so deklice in tudi dečki. Pri deklicah prevladuje spolno izkoriščanje v komercialne namene ali prostitucija, dečki pa so pogostejše žrtev prisilnega dela. Obstajajo še druge oblike izkoriščanja za bojevanje v oboroženih spopadih, služabništvo v gospodinjstvih, otroška pornografija, spolni turizem, prosjačenje, sodelovanje pri tihotapljenju drog in drugih kriminalnih dejavnostih, prisilne poroke, odstranitev organov ter druge oblike suženjstva odvisne od

povpraševanja. Otroci v ekonomskem smislu trgovcem z ljudmi pomenijo blago, katerega želijo izkoristiti do iztrošenja.

V magistrskem delu bomo preučili trgovanje z otroki, ki je v različnih oblikah izkoriščanja del trgovanja z ljudmi. Osredotočili se bomo na trgovanje z otroki v ZDA. Otroci so zelo ranljiva skupina in lahka tarča za trgovce z ljudmi, katerim pomenijo le blago s katerim bodo pridobivali finančno ali drugo korist. ZDA so velik zagovornik otrokovih pravic in njihove zaščite, vendar se kljub vsem prizadevanjem tudi znotraj ZDA pojavlja izkoriščanje priseljenih otrok kot tudi otrok z ameriškim državljanstvom za prisilno delo, služabništvo, prostitucijo, tihotapljenje droge, prosjačenje,...

Kljub vsej sprejeti zakonodaji, na mednarodni ravni in v večini posameznih držav, s področja zaščite otrok pred različnimi oblikami izkoriščanja, trgovanjem, njihovimi pravicami in svoboščinami ter drugimi, je glede na ocene, letno med 1 in 1,2 milijona otrok žrtev te kriminalne dejavnosti (Beyrer 2004, 1). Te ocene so zaskbljujoče, saj pomenijo uničeno otroštvo, psihično in fizično zdravje ter doživljenjske travme in s tem uničeno prihodnost otrok kot tudi njihovih družin, nezaposljivost in s tem negotovo prihodnost, kar vodi v začaran krog revščine, odvisnosti in drugih težav ter posledično tudi finančno breme za družbo oz. državo. Otroci so občutljiva skupina, saj do določene starosti oziroma stopnje zrelosti nimajo občutka katera dejanja so za njihovo dobro, odvisni so od skrbnika in so lažja tarča za trgovce z ljudmi, saj jih je lažje zavesti, zadrževati in izkoriščati kot odrasle. Rešitev žrtev in zaščita, njihov umik iz nevarnega okolja, rehabilitacija in ponovna vključitev v družbo trajajo veliko časa in zahtevajo aktivno sodelovanje strokovnjakov iz različnih področij ter posledično kar nekaj finančnih sredstev. Pri otrocih, žrtvah trgovine z ljudmi, je potrebno delovati v njihovem najboljšem interesu in jim zagotoviti vse potrebno, da se ponovno integrirajo v družbo in da ne bi prišlo do njihovega ponovnega izkoriščanja.

Tudi ZDA se soočajo s problemom trgovanja z otroki, saj veljajo za obljubljeno deželo, zato je tok priseljevanja odraslih kot tudi otrok s spremstvom ali brez velik. Ti so pogosto tarča trgovcev z ljudmi. Pred izkoriščanjem raznih oblik s strani organiziranih združb ali posameznikov niso varni tudi otroci oziroma mladoletni najstniki znotraj ZDA, ameriški državljani, še posebej brezdomni otroci in mladoletniki, ki živijo na ulici ter tisti, ki pobegnejo od doma.

ZDA so začele s sprejemanjem zakonodaje proti trgovanju z ljudmi že leta 2000 in jo redno spreminjajo oziroma dopolnjujejo. S področjem trgovine z ljudmi se ukvarja veliko vladnih institucij, organov, delovnih skupin, nevladnih organizacij ter drugih akterjev na zvezni ravni, ravni posameznih držav in lokalno. Prav tako so mednarodno aktivne pri omejevanju, preprečevanju, pregonu in zaščiti žrtev, saj izdelujejo letna poročila v katerih ocenjujejo prizadevanja posameznih držav proti sodobnemu suženjstvu. Na podlagi ocene so države umeščene v določeno skupino. Če si države ne prizadevajo k odpravi trgovine z ljudmi jim je lahko odvzeta mednarodna finančna pomoč. Same ZDA boju proti trgovini z ljudmi namenjajo velika finančna sredstva. Ameriška nevladna organizacija The coalition to abolish slavery and trafficking je v letih 2011 in 2012 prejela finančna sredstva s strani skrbniškega sklada ZN, kateri je namenjen pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, še posebej za ženske in otroke (United Nations Voluntary Trust Fund for Victims of Trafficking in Persons, Especially Women and Children 2015, 11).

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Trgovina z ljudmi, katere del je tudi trgovina z otroki, je mednarodno razširjen družbeni problem, ki ogroža posameznika, njegovo eksistenco, varnost, zdravje, njegovo družino, družbo in državo ter globalno varnost. Krši človekovo dostojanstvo, temeljne pravice in svoboščine. Je del mednarodnega organiziranega kriminala, ki se pojavlja tako znotraj držav, med državami znotraj regije in širše. Ima zgodovinske, družbene, politične, kulturne, pravne, kriminalne, psihološke, zdravstvene ter druge vzroke in posledice. Slabe gospodarske in družbene razmere, ki povečujejo brezposelnost, revščino, pomanjkanje izobrazbe, neozaveščenost, nasilje, razpadanje družin, spolno diskriminacijo povečujejo možnosti za povečanje števila žrtev trgovine z ljudmi, saj so v iskanju priložnosti za izboljšanje življenja pripravljeni sprejeti kakršnokoli delo in naivno nasedejo lažnim obljubam o dobrem plačilu ter odličnih delovnih pogojih.

Trgovina z otroki, pravno določeno osebami mlajšimi od 18 let, je del sodobnega suženjstva. Vsako izkoriščanje otroka z namenom pridobivanja finančne ali druge koristi, pri čemer ni nujna uporaba sile, prisile ali prevare, pomeni trgovino z otroki. Izkoriščani so lahko znotraj države ali prepeljani v tujino. Otroci so najbolj ranljiva skupina, katero je lažje manipulirati, nadzirati in izkoriščati, še posebej mlajše. Niso sposobni oceniti posledic dejanj in delovanja v njihovo dobro, potrebujejo starše oziroma skrbnika od katerega so odvisni, saj sami niso sposobni preživeti, prav tako potrebujejo neko varnost oziroma sigurnost, ki jim je odvzeta, če jih preselijo iz njim znanega družbenega okolja. Mladoletni najstniki, v primeru bega od doma ali selitve zaradi pridobitve zaposlitve, so tudi lahka tarča trgovcev še posebej če prihajajo iz revnega okolja in so za izredno slabo plačilo pripravljeni pristati na izkoriščanje, slabe delovne pogoje ali celo spolno izkoriščanje.

Kljub prizadevanjem vlad in raznih organizacij za zmanjšanje in odpravo te oblike izkoriščanja ljudi je problem še vedno velik, saj je bilo, po podatkih Mednarodne organizacije za delo (ILO – International Labour Organization, v nadaljevanju ILO), v obdobju od leta 2002 do leta 2011, na svetu 20,9 milijona žrtev, kar pomeni, da je

bilo 3‰ svetovnega prebivalstva, od tega kar 5,5 milijona otrok, prisiljenih v različne oblike izkoriščanja (ILO 2012, 13–14). Na podlagi pridobljenih podatkov leta 2000 ocenjujejo, da je bilo na svetu 8,4 milijona otrok vključenih v najhujše oblike dela, od tega 1,2 milijona žrtev trgovine z otroki, kar 170 milijonov otrok pa naj bi bilo vključenih v nevarne oblike dela (Dottridge 2005, 54–55), ki ogrožajo otrokovo zdravje ali v najhujših primerih celo življenje, kar je v nasprotju z mednarodno zakonodajo in tudi zakonodajo večine držav.

Tudi ZDA se vsakodnevno srečujejo s primeri trgovine z otroki, kljub izvajanju restriktivne kaznovalne politike za takovrstne prestopnike. ZDA so država izvora, tranzita in cilja za otroke žrtve trgovine z ljudmi (U.S. Department of State Trafficking in persons report¹ 2015, 352). Leta 2000 so sprejeli prvi Zakon o zaščiti žrtev trgovine z ljudmi (Trafficking Victims Protection Act of), ki so ga spreminjali v letih 2003, 2005 (spremembe so uzakonili v začetku 2006), 2008 in 2013. Zakon je bil sprejet z namenom boja proti trgovini z ljudmi, še posebej za zaščito žensk in otrok. S sprejetjem omenjenega zakona so se ZDA zavezale, da je trgovina z ljudmi hudo kaznivo dejanje, s tem tudi trgovina z otroki. V spremembi zakona iz leta 2008 je velik del namenjen določilom glede trgovanja z otroki. Trgovanje z ljudmi v ZDA narašča, prav tako narašča trgovanje z otroki. Glede na podatke National Human Trafficking Resource Center (NHTRC) je bilo v letih od 2001 do 2009 iz tujih držav v ZDA pretrgovanih, s pridobitvijo dovoljenj za bivanje, 212 mladoletnih (Polaris Project 2010). Potencialne žrtve trgovanja pa so tudi več sto tisoči otrok iz ZDA, še posebej tisti, ki zbežijo od doma in živijo na ulici. Po podatkih Polaris je bilo v letu 2014 evidentiranih 1581, leta 2015 pa 1621 primerov trgovine z mladoletnimi, med leti 2007 in 2015 je bilo v NHTRC zabeleženih več kot sedem tisoč primerov, ki so vključevali vsaj eno mladoletno žrtev trgovine z ljudmi (Polaris 2015).

2.2 PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA

Cilj magistrskega dela je preučiti področje trgovanja oziroma izkoriščanja otrok s strani trgovcev z ljudmi, tako kriminalnih združb kot tudi posameznikov, v ZDA, in sicer opredelitev problema, zakonsko ureditev, njegovo razširjenost in oblike

¹ V nadaljevanju bomo zaradi krašega navajanja virov uporabljali kratico TIP report in letnico izdaje poročila Trafficking in Persons report, ki ga letno izdeluje United States Department of State z namenom poročanja Kongresu.

izkoriščanja, vpliv na družbo, prizadevanja politike in organizacij, ki želijo s svojimi aktivnostmi zmanjševati trgovanje z otroki. Osrednji predmet preučevanja so otroci, kot žrtve trgovine z ljudmi v ZDA ali kot potencialne žrtve trgovine z ljudmi.

Otrok je vsaka oseba, ki je mlajša od osemnajst let. Otroci so še posebej ranljiva skupina, saj so v primerjavi z odraslimi bolj nemočni, naivni, odvisni od skrbnikov in jih je lažje nadzorovati in voditi ter s tem izkoriščati. Pri prepoznavanju otrok, ki so žrtve različnih oblik trgovanja oziroma izkoriščanja, je potrebna posebna pozornost ter strokoven pristop, saj jih je težko prepoznati, ker ni nujno, da sami sebe obravnavajo kot žrtve oziroma se zavedajo stanja v katerem so ujeti. Tudi v ZDA se srečujejo s trgovanjem z otroki, in sicer s priseljenimi kot tudi z mladoletnimi ameriški državljani. Državljeni ZDA pa se visoko uvrščajo tudi kot povpraševalci po storitvah otroškega spolnega turizma.

Kadar v delu navajamo pojem trgovina z ljudmi s tem mislimo tudi na trgovanje z otroki, čeprav pojma eksplicitno ne navajamo, saj je trgovina z otroki del trgovine z ljudmi pri kateri so mladoletniki žrtve izkoriščanja v različnih oblikah.

2.3 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Pri preučevanju trgovine z otroki v ZDA si bomo zastavili več raziskovalnih vprašanj.

Kako je zakonsko urejeno trgovanje z otroki v ZDA?

ZDA so vodilna država v boju proti trgovanju z ljudmi in s tem tudi z otroki. V letu 2000 so sprejeli prvi zakon za zaščito žrtev trgovine z ljudmi (TVPA), ki so ga kasneje še štirikrat spreminjali. Poleg tega zakona so sprejemali tudi drugo področno zakonodajo, ki se med drugim dotika tudi trgovine z ljudmi. ZDA zagovarjajo proaktivni pristop in ves čas spremljajo področje trgovine z ljudmi ter ustanavljajo različne organe, sprejemajo različne aktivnosti in načrte za njeno zmanjševanje, preventivo, pa tudi za zaščito žrtev teh kriminalnih dejanj. Pri preučevanju zakonov se bomo osredotočili na zaščito otrok, žrtev trgovine z ljudmi. Prav tako bomo navedli tudi morebitne dokumente, ki so v pripravi, fazi obravnave in bodo v prihodnosti verjetno postali zakonski akti.

Kolikšna je, glede na dostopne statistične podatke, pojavnost trgovine z otroki v ZDA?

Za odgovor na navedeno vprašanje bomo uporabili podatke iz letnih poročil ministrstva pristojnega za zunanje zadeve od leta 2010 dalje in poročil drugih institucij. Podatki o trgovanju z otroki v ZDA so relativno skopi v primerjavi z drugimi državami oziroma regijami, vendar bomo kljub temu poizkusili ustvariti sliko o številu obravnavanih primerov.

Kako, oziroma na kakšne načine in s kakšnimi institucijami ter aktivnostmi se ZDA bori proti trgovini z otroki?

ZDA pri boju proti trgovini uporabljajo trojni pristop, in sicer prepoznavanje žrtev, zaščita žrtev in pregon prestopnikov, pri čemer sodelujejo različne delovne skupine, vladne službe, ministrstva in njihovi organi, nevladne organizacije ter drugi. V delu bomo predstavili njihove institucije in aktivnosti proti preučevani obliki modernega suženjstva s poudarkom na državnih institucijah, ki ta pojav obravnavajo in ga skušajo na različne načine odpravljati.

Ali bi lahko katerega od ukrepov ali aktivnosti uporabili v boju proti trgovini z ljudmi v Sloveniji?

Tudi v Sloveniji se soočamo s problemom sodobnega suženjstva, čeprav letno ni odkrito oziroma preiskovano veliko primerov, vendar to ne pomeni, da družbeni problem ni prisoten. Po pregledu ukrepov in aktivnosti ZDA proti trgovini z ljudmi bomo ocenili morebitno uporabnost njihovih ukrepov za slovenske razmere.

2.4 RAZISKOVALNE METODE IN STRUKTURA

Namen dela je podrobneje preučiti pravni okvir, oblike trgovanja z otroki v ZDA, pojavnost problema ter vlogo vladnih, nevladnih in drugih institucij pri preprečevanju trgovine z otroki. Pri izdelavi magistrskega dela se bomo oprli na analizo ter interpretacijo primarnih in sekundarnih virov. Primarne vire bomo uporabili predvsem

pri teoretični opredelitvi teme dela s pregledom določenih členov nekaterih mednarodnih pogodb, analizo zakonodaje, tako mednarodno pravne kot zvezne in delno federalne, ki ureja področje trgovine z ljudmi in otroki ter analizo poročil različnih institucij, ki vsebujejo podatke o trgovanju z otroki, kar predstavlja empirični del. S pomočjo sekundarnih virov, in sicer strokovnih člankov, publikacij in revij ter knjig, bomo preučili oblike izkoriščanja otrok, odzive politike in družbe ter njeno aktivacijo v boju proti temu družbenemu problemu. Navedeno bomo izvedli z deduktivnim pristopom, pri čemer bomo z deskriptivno metodo prikazali in opredelili problematiko modernega suženjstva otrok v ZDA in njeno vlogo pri preprečevanju tega. Razširjenost trgovanja z otroki bomo pridobili z empiričnim raziskovanjem statističnih podatkov, katere zbirajo pristojne ameriške organizacije oziroma institucije, ki navajajo pogostost in oblike izkoriščanja. Vse bomo interpretirali v kontekstu tematike naloge.

Delo je sestavljeno iz osmih poglavij. Uvodu v prvem poglavju, sledi metodološki okvir z opredelitvijo problema, predmeta in ciljev preučevanja ter predstavitev metod s katerimi bomo preučevali tematiko, z namenom pridobitve odgovorov na zastavljena raziskovalna vprašanja ter samo strukturo naloge. Tretje poglavje vsebuje zgodovinski okvir in splošno opredelitev pojmov trgovine z ljudmi, trgovine z otroki, elemente in oblike trgovine z otroki. Namen četrtega poglavja je predstavitev mednarodno pravne ureditve s področja trgovine z ljudmi. V petem poglavju bo podrobneje preučena ameriška pravno ureditev trgovanja z otroki, šesto poglavje vsebuje oris problematike trgovine z otroki v ZDA in njeno razširjenost. Sedmo poglavje je namenjeno preprečevanju trgovine z otroki v ZDA, pri čemer se bomo osredotočili na državne institucije, ki obravnavajo in z različnimi ukrepi ter aktivnostmi odpravljajo navedeno obliko sodobnega suženjstva. Osmo poglavje vsebuje sklepni del v katerem bomo odgovorili na zastavljena raziskovalna vprašanja, predstavili ugotovitve ter sklenili misli.

3 SPLOŠNO O TRGOVINI Z OTROKI IN TRGOVINI Z LJUDMI

3.1 ZGODOVINSKI OKVIR

Trgovina z ljudmi, katere del je tudi trgovina z otroki, je moderna oblika suženjstva. Samo suženjstvo pa obstaja celotno človeško zgodovino. Zgodovina trgovanja s sužnji v ZDA sega v 17. stoletje, ko so leta 1619 v Virginijo, z namenom pogodbenega služabništva, privedli prve temnopolte ljudi (Ferfila 2002, 471). Pogodbeni služabniki so si svobodo lahko prislužili s svojim delom. S širjenjem plantaž v južnih kolonijah so potrebovali vedno več delovne sile oziroma sužnjev, ki so bili vedno bolj vezani na veleposestnike. Na jugu je prevladovala poljedeljska dejavnost pridelovanja bombaža, tobaka in drugih kultur na plantažah, zato so potrebovali sužnje in zaradi tega so južne države podpirale suženjstvo, medtem ko so države na severu temu nasprotovale, saj so zagovarjale osvoboditev sužnjev.

Leta 1787 so z uredbo o severozahodu prepovedali suženjstvo na severozahodnem ozemlju. Leta 1808 so odpravili mednarodno trgovino s sužnji z Afriko (Ferfila 2002, 492 in 497), vendar se s tem suženjstvo ni odpravilo, saj se je jug zaradi dobičkonosnosti še vedno zavzemal za izkoriščanje sužnjev. Vzpon bombažne industrije in pridelava sladkornega trsa in tobačne industrije sta povečala povpraševanje po sužnjih. Suženjsko vprašanje je bilo jabolko spora med severom in jugom. Večina sužnjev je delala pri plantažnih lastnikih oziroma gospodarjih. Za plantažnika je veljal vsak gospodar, ki je imel najmanj dvajset sužnjev. Leta 1860 je bilo skupaj 46274 plantažnikov (Ferfila 2002, 496–501), kar pomeni, da je bilo približno milijon sužnjev. Meseca decembra leta 1865 je kongres ratificiral trinajsti amandma k ustavi Združenih držav s katerim je odpravil suženjstvo in prisilno suženjstvo, razen kot kazen za kaznivo dejanje. Pravico do državljanstva so sužnji dobili leta 1865, ko je bil sprejet štirinajsti amandma k ustavi Združenih držav (Jaklič in Toplak 2005, 114). S tem je bila odpravljena zadeva Dred Scott, ki je leta 1857 pravno utemeljila suženjstvo ter je sužnjem odvzela vse pravice (Ferfila 2013, 498). Zakonsko so bila torej trgovina s sužnji, prisilno delo, omejena svoboda ter dolžniško razmerje odpravljena, vendar so bili številni bivši sužnji na jugu države v slabem socialno-ekonomskem položaju. Pet let zatem je bil ratificiran še petnajsti amandma

s katerim so zagotovili volilno pravico državljanom, ne glede na raso, barvo ali poprejšnji suženjski status (Jaklič in Toplak 2005, 120).

Ženske in otroci so bili pomembna industrijska delovna sila, vendar je bil njihov položaj vedno slabši. Prva zakonodaja, ki so jo sprejeli šele v 19. stoletju, in sicer 1874 v Massachusettsu (Ferfila 2012, 512) je omejila delavnik od zore do mraka na deset ur, tako da so ženske in otroci v tovarnah delali 10 ur dnevno, vendar kljub temu niso zaslužili za človeka dostojno življenje. Poleg deseturnega delavnika so delali v izredno slabih delovnih razmerah, neprimernih njihovi starosti in fizični sposobnosti. Po nekaterih podatkih naj bi se delo otrok, mlajših od šestnajst let, v določenih proizvodnih obratih ZDA, v letih od 1880 do 1920 v velikem obsegu zmanjšalo, in sicer med drugim tudi zaradi sprejema nove zakonodaje za omejevanje dela otrok in obvezne prisotnosti otrok v šolah. Na padec uporabe otroškega dela v določenih panogah ameriške proizvodnje je vplival tudi tehnološki napredek, potreba po zaneslivejši in bolj usposobljeni delovni sili ter višanje družinskih prihodkov (Brown, Christiansen in Philips 1992, 723–724).

Še danes otroci delajo v različnih gospodarskih panogah v neprimernih razmerah za njihovo zdravje in razvoj, kar bomo predstavili tudi v nadaljevanju dela.

3.2 TRGOVINA Z LJUDMI

Trgovina z ljudmi je multidisciplinaren problem mednarodnih razsežnosti. Ta kompleksen pojav je star kot človeštvo, saj so sužnje izkoriščali že v davni zgodovini, vendar se oblike izkoriščanja skozi čas spreminjajo in prilagajajo potrebam povpraševanja. Kljub prizadevanjem vlad, mednarodnih vladnih, nevladnih organizacij ter drugih subjektov za sprejemanje in izvajanje zakonskih določil, protokolov, deklaracij, strategij, programov in drugih dokumentov, je vsako leto milijone žrtev trgovine z ljudmi. Vse te žrtve so dokaz, da je izkoriščanje ljudi v raznih oblikah še kako aktualen mednarodni problem. Brezposelnost, revščina, slabi življenjski pogoji, naravne katastrofe in vojne silijo ljudi k iskanju priložnosti za izboljšanje življenjskega standarda in s tem morebitno večjo možnost za nasedanje lažnim obljubam koristoljubnih trgovcev z ljudmi o dobro plačanem delu in dobrih delovnih pogojih. Žrtvam trgovine z ljudmi so kršene osnovne človekove pravice, uničeno je njihovo dostojanstvo, samopodoba, fizično in psihično zdravje. Najbolj

občutljiva in nemočna skupina so otroci, ki so prav tako žrtve različnih oblik trgovine z ljudmi.

Protokol za preprečevanje, zatiranje, kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki (2000), v nadaljevanju Palermi protokol, je bil leta 2000 sprejet z namenom preprečevanja trgovine z ljudmi¹¹, ki jo v 3a. členu določa kot:

novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb zaradi izkoriščanja z grožnjo, uporabo sile ali drugimi oblikami prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi za dosego soglasja osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo. Izkoriščanje vključuje vsaj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo ali odstranitev organov.

Soglasje žrtve o nameravanem izkoriščanju se ne upošteva v primerih, da je pridobljeno s silo, grožnjo, prevaro, goljufijo, zlorabo pooblastil ali ranljivosti (Palermi protokol 2000, 3b člen).

Pogosto je vzrok za trgovino z ljudmi revščina, pomanjkanje življenjskih priložnosti za izboljšanje socialnega statusa, neenakost (U.S. State Department, 2006, 16), neperspektivnost, skratka začaran krog življenja v zelo slabih razmerah, ki poveča ranljivost za trgovanje z ljudmi oz. otroki. »Trgovci« iščejo ranljive skupine ljudi, med drugim tudi mentalno prizadete otroke, otroke na vojnih ali pokonfliktnih območjih, begunske otroke, otroke, ki so pogosto ločeni od staršev in skrbnikov, ki so še bolj izpostavljeni nevarnosti, da postanejo žrtve trgovine z ljudmi. Novačijo in zaposlujejo jih z lažnimi oglasi in lažnimi obljubami o pogojih dela. Otroke prodajajo celo njihovi družinski člani, sorodniki ali drugi.

¹¹ Palermi protokol (The Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children), ki je bil sprejet 15.11.2000 je v veljavi od 25.12.2003, dopolnjuje Konvencijo ZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, sprejeto 15.11.2000 in je v veljavi od 29.9.2003.

3.3 TRGOVINA Z OTROKI

Trgovina z otroki je hujša oblika trgovine z ljudmi. Žrtve trgovine z ljudmi so lahko odrasli moški ali ženske, za razliko od trgovine z otroki, kjer so žrtve otroci, torej mladoletne punce ali fantje, ki lahko že delno razumejo posledice odločitev in dejanj v lastno korist, ali pa zelo majhni otroci, ki so še v celoti odvisni od skrbnikov in še nimajo razvitega občutka kaj je za njih dobro in sposobnosti odločanja v lastno korist.

Trgovina z otroki je glede na 3. člen Konvencije ILO o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo^{III} (v nadaljevanju Konvencija ILO št. 182) oblika suženjstva. Med najhujše oblike otroškega dela sodijo suženjstvo ali njemu podobne oblike ravnanja kot je trgovanje in prodaja otrok, dolžniško razmerje, prisilno delo in prisilno ali obvezno novačenje otrok za namene oboroženih spopadov, uporaba, posredovanje ali ponujanje otrok za storitve prostitucije, izdelavo pornografskega gradiva ali za nezakonite dejavnosti ter vrste dela ali nevarne delovne razmere, ki škodujejo fizičnemu in psihičnemu zdravju in razvoju otroka kot tudi njegovi varnosti (Konvencija o najhujših oblikah dela otrok, 3. čl).

Otrok je, glede na določila 3b. člena Palermskega protokola (2000), Konvencije o otrokovih pravicah (1989), Konvencije 182 ter nekaterih drugih mednarodnih dokumentov, vsaka oseba, ki še ni dopolnila 18 let. Trgovina z otroki se od trgovine z ljudmi razlikuje tudi v tem, kar določa 3c. člen Palermskega protokola, in sicer se za trgovino z ljudmi štejejo aktivnostih novačenja, prevoza, premestitve, zagotavljanja zatočišča ali sprejemanja otrok z namenom izkoriščanja, tudi brez uporabe sile, drugih oblik prisile, ugrabitve, goljufije, prevare, zlorabe pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem oziroma prejemanjem plačil ali koristi za dosego soglasja. Torej uporaba sile oziroma prisile za priznanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi pri izkoriščanju otrok ni potrebna, torej je ni potrebno dokazovati.

Po ocenah ILO je bilo na svetu med leti 2000 in 2012 skupaj kar 168 milijonov otrok vključenih v otroško delo, največ v regijah Azije, Pacifika in podsaharske Afrike, kljub temu, da se je trend dela otrok, v obdobju od 2008 do leta 2012, zmanjšal. Število

^{III} Convention concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, krajše C-182 Worst forms of child labour convention, ki je bila sprejeta 17. junija 1999, v veljavo pa je stopila 19. novembra 2000.

izkoriščanih deklet za otroško delo se je zmanjšalo za 40 odstotkov, fantov pa za 25 odstotkov, vendar te podatki ne zajemajo severne Amerike (ILO 2013, 3). Trgovina z otroki je v porastu med drugim tudi zaradi slabših gospodarskih razmer, revščine, povpraševanja po čim cenejši delovni sili, naravnih katastrof in vedno večjega števila konfliktnih območij.

3.4 ELEMENTI TRGOVINE Z OTROKI

Elementi trgovanja z otroki so otrok, določena dejanja storjena z namenom izkoriščanja, premik otroka, različne oblike izkoriščanja in morebitna uporaba sile, prisile, prevare ali zlorabe položaja moči nad otrokom, ki je šibkejši in zelo ranljiv (IPEC 2009,15).

Kot smo že navedli je otrok oseba do izpolnjenega 18. leta. Dejanje novačenja, prevoza, premestitve, dajanja zatočišča ali sprejemanja otroka, z uporabo sile ali brez nje, s strani skupine ali tretje osebe z namenom izkoriščanja.

Premik otroka ni nujen in se lahko zgodi znotraj iste države ali izven nje, vendar minimalen premik otroka od družine razlikuje trgovanje z otroki od drugih oblik suženjstva.

Izkoriščanje otrok je opredeljeno v 3. členu Konvencije o najhujših oblikah dela otrok, katero smo že predstavili, vendar je potrebno upoštevati tudi starost otroka, ki je žrtev izkoriščanja, in sicer glede na Konvencijo ILO, št. 138^{IV}, ki govori o najnižji starosti otroka za opravljanje dela oz zaposlitev. Tretji člen te konvencije določa minimalno starost za opravljanje del, ki bi ogrožale zdravje, varnost in moralno otroka 18 let. V primeru, da okoliščine in narava dela ne ogrožata varnosti, zdravja in morale otroka lahko otroci, ki so bili za delo ustrezno usposobljeni, delo opravljajo od 16. leta dalje (Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja 3. člen). Te starostne omejitve so v nekaterih državah nižje, odvisno tudi od let šolanja in zakonodaje posamezne države. ZDA niso podpisale navedene konvencije.

^{IV} Convention concerning minimum age for admission to employment oziroma C138 – Minimum age Convention, je bila sprejeta 26. junija 1973.

Pri novačenju in premiku otrok ni potrebna uporaba sile, grožnje, prisile, prevare ali zlorabe moči nad otrokom, je pa uporaba omenjenih nezakonitih prijemov vsekakor indic kaznivega dejanja trgovanja z otroki.

DELEŽNIKI V TRGOVINI Z OTROKI

Pri trgovanju z otroki so aktivni deležniki preprodajalci, ki novačijo otroke z namenom izkoriščanja, njihovi posredniki, kateri lahko izvedejo prevoz, priskrbijo dokumente z morebitno pomočjo institucionalnih akterjev kot so podkupljeni javni uslužbenci, konzularno osebje ipd., razna zasebna podjetja, ki izvajajo storitve prevoza, zaposlitve, turistične ponudbe,... Našteti akterji izvajajo svoje naloge z namenom pridobitve materialne ali druge koristi in so element v procesu trgovanja.

Preprodajalci otrok so organizirani na različne načine. Kriminalne združbe so lahko organizirane kot velika podjetja, kot majhne združbe ali posamezniki, ki zagotavljajo posamezno storitev v verigi trgovanja.

»Podjetniške« združbe so piramidno organizirane in vodene s strani posameznika ali družine ali tesno povezane skupine. Vsaka raven pozna le neposredno nadrejene zaradi zagotavljanja tajnosti in varnosti v primeru razkritja združbe s strani organov pregona. Vodje so ponavadi vpleteni tudi v druge nezakonite dejavnosti. Vpletenost in zvestoba v združbi se zagotavlja s pomočjo groženj in nasilja. Decentralizirano organizirane kriminalne združbe delujejo ohlapneje na omrežni način, kjer ni vodje, ampak »strokovnjaki« za posamezna področja, ki medsebojno občasno ali stalno komunicirajo in sodelujejo z namenom trgovanja z ljudmi. V primeru razkritja posamezne akterje nadomestijo z drugimi in tako funkcionirajo naprej (IPEC, 2009 31–32).

Majhne skupine organiziranih kriminalcev, ki so specializirani za vodenje žrtev med državami po dobro znanih poteh v njihovi okolici je druga oblika delovanja.

Najpogosteje delujejo posamezniki, ki občasno ali redno zagotavljajo posamezno »storitev« v verigi trgovanja z otroki oziroma z ljudmi, na primer prevoz, ponarejene dokumente, novačenje, sprejem žrtev ipd. Za svoje naloge so najeti. Na tak način poteka tudi posredovanje žrtev prekupčevalcem z ljudmi s strani njihovih sorodnikov ali prijateljev. V primeru zajetja s strani organov pregona odgovarjajo le za tista kazniva dejanja, ki jih opravijo in ne za kazniva dejanja trgovanja z ljudmi (npr.

nezakonito prečkanje meje, novačenje, ponarejanje dokumentov) (IPEC, 2009 31–32).

Posredniki zagotavljajo razne informacije o najboljših poteh, odprtih mejnih prehodih, najprimernejših urah za premike otrok, podkupujejo skorumpirane uradnike,... Institucionalni akterji so podkupljeni uradniki, konzulano osebe,... Iz zasebnega sektorja pa sodelujejo transportna podjetja, zaposlovalne agencije, podjetja iz turistične in zabavne industrije (IPEC, 2009 31–32).

Žrtve lahko novačijo moški kot tudi ženske, ki so lahko iz družine, partnerji, znanci iz lokalnega okolja, neznanci ali tujci. Izkoriščajo ranljivost in obup ljudi, kateri iščejo priložnosti za boljše življenje sebe in svoje družine. Ženskam otroci lažje zaupajo in jih zato lažje zavedejo. Trgovci lahko sami pristopijo do družin in se ponudijo, da bi zagotovili delo otrokom, druga možnost je, da družina išče sama, včasih pa se z ilegalnim zaposlovanjem lahko ukvarjajo tudi agencije za zaposlovanje. Žrtve so lahko vsi otroci ne glede na raso, barvo kože, narodnost, državljanstvo, spol, veroizpoved, spolno usmeritev, sposobnost, družbeni status. Ranljivejši so otroci iz revnejših družin, biseksualno, gejevsko ali transseksualno usmerjeni mladostniki, invalidni otroci, otroci imigranti brez spremstva, brezdomni in od doma pobegli otroci, kot tudi otroci ameriških staroselcev.

3.5 OBLIKE TRGOVANJA Z OTROKI

Oblike trgovanja so številne, in sicer prodaja ali izkoriščanje otrok z namenom prostitucije, spolnega turizma, dogovorjenih ali prisilnih porok, beračenja, preprodaje drog, odvzema organov, prisilnega dela v gradbeništvu, kmetijstvu, tekstilni in zabavni industriji, služabništva, suženjstva, nezakonitih posvojitvev z namenom izkoriščanja otrok, sodelovanja v oboroženih spopadih in drugih. Stroka deli trgovanje z otroki na prisilno prostitucijo in druge oblike spolnega izkoriščanja ter druge oblike suženjstva (IPEC 2009, 8).

3.6.1 PRISILNA PROSTITUCIJA IN DRUGE OBLIKE SPOLNEGA IZKORIŠČANJA

Prisilna prostitucija pomeni izkoriščanje drugih oseb za nudenje spolnih uslug v zameno za slabo plačilo ali celo brez. Prostituiranje krši človekovo dostojanstvo, njegove pravice, varnost in zdravje posameznika, njegove družine ter skupnosti. Prostituiranje otrok je huda oblika trgovine z ljudmi in težja oblika otroškega dela. Prisilna prostitucija je najpogostejša oblika modernega suženjstva.

Prisilna prostitucija kot tudi prostituiranje otrok se poleg zvodništva ponuja na podlagi povpraševanja v različnih dejavnostih, in sicer v bordelih, ki so locirani v zasebnih hišah, prikolicah, apartmajih in drugih zasebnih objektih. Izkoriščanje otrok za prostitucijo poteka tudi v različnih zdraviliških in lepotnih ter masažnih salonih, kjer pod pretvezo poslovne dejavnosti nudenja masaž, lepotnih tretmajev in drugih storitev nezakonito ponujajo tudi spolne usluge z mladoletnimi v zamenjavo za plačilo. Postajališča za tovarnjake so tudi ena izmed lokacij, kjer zvodniki silijo mladoletna dekleta v prostitucijo. Ocene o dobičkonosnosti trgovine z ljudmi so različne od 32 milijard \$ ob upoštevanju prodaje posameznika in vrednosti izkoriščanja njegovega dela ali storitev. Dobiček prisilne prostitucije je ocenjen na 7 milijard \$ letno, po Interpolovih ocenah 19 milijard \$ na leto. ILO ocenjuje dobičkonosnost prisilne prostitucije na 217,8 milijard \$ letno, kar pomeni 23 tisoč \$ na žrtev (U.S. Department of State 2008, 34).

Med druge oblike spolnega izkoriščanja uvrščamo otroško pornografijo, otroški spolni turizem, spolne predstave v živo, prisilne poroke in naročilo neveste iz kataloga (IPEC 2009, 8).

Glede na 2. točko 9. člena Konvencije o kibernetiski kriminaliteti^V med otroško pornografijo sodi pornografsko gradivo, ki prikazuje mladoletnika v nedovumnem spolnem dejanju ali oseba za katero se predvideva, da je mladoletnik, ki sodeluje v nedovumnem spolnem dejanju ali slike, ki resnično prikazujejo mladoletnika nedvoumno vključenega v spolni akt.

^V Convention on Cybercrime, sprejeta 23. novembra 2001v Budimpešti, veljavna od 1. julija 2004.

Otroški spolni turizem pomeni potovanje posameznika ali skupine osebe iz svojega kraja v drugi kraj, državo ali regijo z namenom spolnega izkoriščanja mladoletnih otrok. Je takoimenovana temna oblika turizma. Na globalni ravni je letno več kot milijon otrok izkoriščanih z otroškim spolnim turizmom. Pedofili, ki povprašujejo po takih storitvah iščejo anonimnost v državah v razvoju (U.S. Department of State report 2005, 22–23). Tudi ženske povprašujejo po spolnem turizmu. Po svetu naj bi bilo 2 milijona žrtev spolnega turizma. Po ocenah naj bi imel en otrok, ki je žrtev spolnega turizma od 100 do 1500 strank – pedofilov (U.S. Department of State 2008, 14). ZDA izvajajo različne programe za pregon pedofilov, ki potujejo z namenom spolnega izkoriščanja mladoletnikov. ECPAT – End Child Prostitution on Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes je mednarodna mreža za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in otroško pornografijo, med drugim tudi proti otroškemu spolnemu turizmu. Otroški spolni turizem in otroška pornografija sta se s pomočjo interneta in drugih sodobnih tehnologij razširila ter rasteta.

Prisilna poroka pomeni, da je ženska obljubljena ali dana za poroko v zameno za denar ali drugo obliko koristi njenim staršem, družini, skrbnikom, drugi osebi ali skupini. Ženska oziroma punca nima možnosti zavrniti poroke. Ta oblika trgovanja sodi v ravnanja podobna suženjstvu, poleg dolžniškega razmerja, tlačanstva, prodaja ali podedovanje žene po moževi smrti ter izkoriščanje mladoletnika ali njegovega dela (Supplementary convention on the abolition of slavery, the slave trade and institutions and practices similar to slavery 1956^{VI}, 1. člen).

Po pošti naročene neveste (angl. mail-order brides) so ženske, ki svojo sliko in podatke posredujejo v katalogu ali poročni agenciji z namenom poroke z nekom, ki živi daleč stran v zameno za prejem neke koristi.

^{VI} Sprejeta 7. septembra 1956, v veljavi od 30. aprila 1957, skladno s 13. členom.

3.6.2 DRUGE OBLIKE SUŽENJSTVA

K drugim oblikam suženjstva uvrščamo služabništvo, suženjstvo, ravnanja podobna suženjstvu, odvzem organov in novačenje otrok za uporabo v oboroženih spopadih (IPEC 2009, 9).

Neprostopvoljno služabništvo pomeni, da je nekdo nezakonito prisiljen v služenje drugim osebam oziroma, da nekdo nezakonito s silo ali prisilo doseže, da druga oseba služi njemu ali drugim osebam, običajno v gospodinjstvu. Ponavadi je v dolžniškem razmerju, pri čemer ima omejeno gibanje, odvzete osebne dokumente in je pod psihičnim in fizičnim pritiskom zaradi verbalnih groženj ali fizične zlorabe. V dolžniškem razmerju je zastavna pravica osebna storitev ali oseba sama (U.S. Department of State 2002, 3), pri čemer dolg neprestano narašča zaradi namensko zaračunanih nerazumno visokih stroškov prevoza, bivališča ali hrane zaradi česar ga, glede na zaslužek žrtve, praktično ni mogoče vrniti, kar pomeni, da je žrtev ujeta v začaran krog izkoriščanja s strani trgovcev z ljudmi. Otroci so pogosto prisilno izkoriščani za gospodinjska dela ali varstvo otrok v zasebnih domovih premožnih ljudi. Pri tako imenovanem služabništvu so otroci lahko žrtve delovnega kot tudi spolnega izkoriščanja.

Suženjstvo pomeni lastenje ene osebe nad drugo z vsemi lastninskimi pooblastili (Slavery, servitude, forced labour and similar institutions and practices convention 1926^{VII}, 1. člen, 1. točka). Ravnanja podobna suženjstvu pomeni vsakršen poskus posredovanja ali samo posredovanje sužnjev.

Trgovanje z organi, človeškimi tkivi ali krvjo drugih z namenom pridobitve dobička. Zahteva oz. povpraševanje, sprejemanje ali prenašanje organov, tudi otrok, je ena od drugih oblik suženjstva. Preprodajalci prisilijo ali zavedejo žrtev, da se odreče organom ali pristane na prodajo zaradi revščine, pri čemer jih preprodajalci ogoljufajo, saj jim za »blago« plačajo zelo malo ali pa celo nič.

Trgovanje z otroki za uporabo v oboroženih spopadih ali v druge vojaške namene obsega vpoklic, prisilo, ugrabitev, manipulacijo mladoletnih otrok v oborožene sile z namenom sodelovanja v spopadih ali opravljanja drugih nalog v okviru oboroženih sil

^{VII} Konvencija za zatiranje suženjstva in trgovine z ljudmi, sprejeta 25. septembra 1926, v veljavi od 9. marca 1927.

(The protection project 2009, 10). Nekatere otroke ugrabijo in so prisiljeni služiti, drugi pa zaradi revščine in slabih razmer sodelujejo v oboroženih silah, da imajo zagotovljeno prehrano, obleko in zavetje. Izpostavljeni so alkoholu in drogam kot tudi spolnemu izkoriščanju. V oboroženih silah delajo kot nosači, kuharji, stražniki, vohuni, sli ali samomorilski napadalci (U.S. Department of State 2002, 17). UNICEF ocenjuje, da je 300 tisoč mladoletnih otrok izkoriščanih v več kot tridesetih kriznih žariščih po svetu. Večina jih je starih med 15 in 18 let, najmlajši imajo le 7 ali 8 let (U.S. Department of State 2007, 24).

Oblike izkoriščanja otrok so brezmejne in odvisne od povpraševanja. Preprodajalci z namenom pridobivanja dobička izkoriščajo otroke za prostitucijo, spolne predstave, pornografska gradiva, spolni turizem, različne oblike prisilnih porok, služabništvo za delo v gospodinjstvih, prisilno delo v gradbeništvu, kmetijstvu, tekstilni, zabavni ali storitveni industriji, novačenje za sodelovanje v oboroženih spopadih, posvojitve z namenom izkoriščanja otrok, beračenje, tihotapljenje drog ter opravljanje drugih kriminalnih dejavnosti,...

Oblika izkoriščanja je odvisna od starosti otroka, spola, kraja izkoriščanja, sposobnosti in občutljivosti otroka. Mlajši kot so otroci lažje jih je pridobiti, izkoriščati in nadzirati. Dekleta so bolj izpostavljena prisilni prostituciji, fantje pa prisilnemu delu, vendar se pojavlja tudi obratno, odvisno od povpraševanja in vrste dela. Tudi služabništvo je pogosta oblika izkoriščanja otrok za čiščenje, kuhanje, pranje, varstvo otrok v zasebnih domovih. Ti otroci so pogosto tudi spolno izkoriščani, delajo veliko število ur dnevno, imajo omejeno gibanje, živijo v slabih razmerah, so neprimerno hranjeni ter izpostavljeni fizičnemu, duševnemu in verbalnemu nasilju. Trgovanje z otroki poteka v dveh delih, in sicer najprej kriminalci žrtev najdejo in jo pridobijo z zvijačo, goljufigo, silo ali prisilo, nato se jo z različnim prevoznimi sredstvi prepeljejo na želeno lokacijo. Opozoriti moramo, da pri trgovini z otroki premik v drugo državo ali na drugo mesto ni nujno potreben za dokazovanje krivde. V drugem delu pa poteka izkoriščanje za pridobitev finančne koristi. Trgovci lahko otroka prodajo naprej ali ga izkoriščajo za različne namene oz. oblike trgovanja. Za prosjačenje izkoriščajo tudi mentalno prizadete ali invalidne otroke. Tveganju so bolj izpostavljeni otroci iz revnejših družin, enostarševskih družin, otroci, ki so bili doma zlorabljeni, sirote, iz revnejših ruralnih predelov, območij, kjer so se zgodile naravne nesreče in območij, kjer so ali še vedno potekajo oboroženi spopadi.

Problem trgovine z otroki, kot tudi z odraslimi je, da prinaša zelo visoke dobičke, pri čemer je tveganje za kazenski pregon majhno. Če otroke ulovijo organi kazenskega pregona jih izkoriščevalci preprosto zamenjajo z drugimi otroki, če pa jih trgovci pri izkoriščanju iztrošijo jih pustijo na ulici prepuščene samim sebi.

3.6 VZROKI IN POSLEDICE TRGOVINE Z OTROKI

K večjemu tveganju za trgovanje z ljudmi pripomorejo brezposelnost, pomanjkanje zaposlitvenih priložnosti, neenake možnosti, kar vodi v revščino in s tem ekonomsko ranljivost. Tveganje povečujejo tudi vojna, politična nestabilnost, oboroženi spopadi in drugi dogodki, ki povzročajo ranljivost ljudi v družbi. Zaradi revščine ponekod pri preživetju družine z delom pomagajo otroci, ki pogosto delajo v za njihovo zdravje in razvoj škodljivih okoljih. V nekaterih kulturah je toleranca za izkoriščanje otrok za delo bolj razširjena kot v drugih, vendar izkoriščanje otrok za pridobitev dobička ne sme opravičevati nobena kultura.

Trgovina z otroki ima poleg izredno negativnega vpliva na otroke žrtve trgovanja tudi slab vpliv na njihovo družino, kot osnovno celico družbe, njihovo skupnost oz. družbo samo.

Otroci, ki so bili žrtve trgovine imajo zaradi tega hude fizične in psihične posledice, ki lahko vodijo do hudih bolezni, poškodb, samomorilskih nagnenj ali celo smrti. Poleg izkoriščanja so podhranjeni ali sestradani, žrtve spolnih zlorab, psihičnega in fizičnega nasilja, V primerih izkoriščanja prisilnega dela otrok v kmetijstvu so izpostavljeni tudi različnim strupenim fitofarmaceutskim sredstvom, kar slabo vpliva na njihovo rast, razvoj in zdravje. Pri prisilni prostituciji so izpostavljeni različnim spolno prenosljivim okužbam, boleznim reproduktivnih organov in neželeni nosečnosti (IPEC 2009, 35–36). Poleg tega so pri svojem delu lahko izpostavljeni drugim zdravju nevarnim snovem, alkoholu in drogam. Posledice trgovine z otroki imajo za njih tudi psihične posledice, saj namesto, da bi odraščali v ljubečem okolju s svojo družino, živijo v izoliranem okolju, stran od družine, pod hudimi psihičnimi pritiski, kar povzroča depresijo, doživljenjsko travmo in lahko samomorilske težnje. Otroci, ki so preživeli izkoriščanje za pridobitev dobička s strani tretje osebe, so zaznamovani za celo življenje in imajo težave pri ponovni integraciji v družbo. Zaznamovane so tudi njihove družine.

Trgovina z otroki ima negativen vpliv na družbo, saj imajo otroci pomanjkanje socialnih in drugih spretnosti ter znanj za preživetje oz. življenjski napredek težave tudi kot odrasli, kar vpliva na gospodarski razvoj z vidika izgubljene potencialne delovne sile. Prekine se prenos vrednot in znanj. Poškodovani in bolni otroci so nesposobni za delo in s tem skrb za samega sebe, kar predstavlja finančno breme za njihove družine, skupnost in družbo nasploh, saj je postopek rehabilitacije in reintegracije takih otrok dolgotrajen, zato so stroški zdravljenja visoki. Po podatkih ILO bi ob odpravi najhujših oblik otroškega dela, ki vključuje tudi trgovanje z otroki, pridobili desetine milijard \$ letno zaradi dodane proizvodne vrednosti prihodnje generacije delavcev z višjo izobrazbo in izboljšanjem zdravstvenega sistema (U.S. Department of State 2004, 17). Prisilno delo otrok omejuje možnost oziroma dostop do izobraževanja, krepi nepismenost in tudi revščino posledično družbeni razvoj.

4 MEDNARODNOPRAVNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI

Za razumevanje širine pojma trgovine ljudmi in njenih posledic bomo predstavili vidik kršenja človekovih pravic z navedbo določenih členov Splošne deklaracije človekovih pravic ter predstavitev nekaterih drugih mednarodnih dokumentov, ki so povezani s pravicami, trgovino z ljudmi in zaščito otrok, ki so osrednji subjekt našega dela.

Prvi mednarodni dokument proti trgovini z ljudmi je bil sprejet leta 1904, in sicer Mednarodni sporazum za zatiranje trgovine z belimi sužnji^{VIII} ali Pariški protokol h kateremu so pristopile tudi ZDA. Namen je bil preprečitev zvodništva in spolne zlorabe v nemoralne namene v tujini. Sporazum je bil 4. maja 1910 razširjen v konvencijo^{IX}, ki podpisnice zavezuje h kaznovanju vsake osebe, ki bi prisilila s silo, prevaro ali privoljenjem, žensko ali mladoletno dekle z namenom zadovoljitve strasti ne le v tujini, ampak tudi znotraj nacionalnih meja (Fight Slavery Now 2015). Sprejeta dokumenta sta bila pristranska, saj nista rasno enakopravno obravnavala deklet, moških in žensk.

Po prvi svetovni vojni je Društvo narodov, leta 1921, sprejelo Mednarodno konvencijo za zatiranje trgovine z ženskami in otroki (International convention for the suppression of the traffic women and children)^X, ki je nadgradila prej navedena dokumenta. V tej konvenciji je ohranjen poudarek na prostituciji kot izkoriščevalski obliki trgovine z ljudmi, opuščeno pa je sklicevanje na trgovino z belimi sužnji, saj so lahko otroci in ženske žrtve trgovine z ljudmi ne glede na njihovo raso (Obokata 2006, 16). V drugem členu Mednarodne konvencije za zatiranje trgovine z ženskami in otroki je določeno, da velja za otroke obeh spolov in odrasle ženske. V petem členu pa je starost za zaščito žrtev trgovine z ljudmi zvišana iz dvajset na enaindvajset let (International convention for the suppression of the traffic women and children 1921).

^{VIII} International Agreement for the suppression of the white slave traffic sprejet v Parizu 18. maja 1904, veljaven od 18. julija 1905.

^{IX} International Convention for the suppression of the white slave traffic (Mednarodna konvencija za zatiranje trgovine z belimi sužnji), podpisana 4. maja 1910 v Parizu.

^X International convention for the suppression of the traffic women and children oziroma Konvencija 1921 je bila sprejeta na mednarodni konferenci Društva narodov, ki je potekala med 30. junijem in 5. julijem 1921.

Mednarodna konvencija o preprečevanju trgovine s polnoletnimi ženskami^{XI} trgovino z ženskami določa kot izkoriščanje žensk (tudi odraslih) za prostitucijo, ne glede na njihovo soglasje ali uporabo prisile oziroma sile, in sicer s prevozom izven države, s tem se ohrani mednarodni značaj trgovanja. Njene podpisnice so se zavezale h kaznovanju tudi poskusa storitve kaznivega dejanja novačenja žensk k prostituciji v tujini, tudi, kljub morebitni privolitvi ženske (Morcom in Schloenhardt 2013, 14).

S sprejetjem omenjenih sporazumov in konvencij med leti 1904 in 1933 se je razvil pojem žrtve trgovanja in sama povezava med trgovino z ljudmi in prostitucijo, vendar so obravnavali le kazniva dejanja novačenja in prevoza. Pravna ureditev prostitucije je ostala stvar nacionalne pristojnosti, kar ni doseglo cilja zamejitve izkoriščanja žensk za namene prostitucije. Zaradi neuspelega poskusa omejitve prostitucije v bordelih so leta 1937 izdelali nov osnutek za konvencijo, ki ni bila nikoli sprejeta (Morcom in Schloenhardt 2013, 14).

Organizacija združenih narodov (OZN) je organizacija, ki se že od same ustanovitve s sprejetjem Splošne deklaracije človekovih pravic, zavzema za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Splošna deklaracija človekovih pravic^{XII} je temeljni dokument, ki ureja človekove pravice in temeljne svoboščine. Z njenim sprejetjem je bilo določeno katere pravice posameznika so enake in neodtujljive ne glede na spol, raso, veroizpoved,... ter se jih ne sme odvzeti in kršiti pod nikakršnimi pogoji. Kljub temu, da ni pravno obvezujoč dokument, predstavlja osnovo za vse nadaljne urejanje področja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Človekovo dostojanstvo, ki ga trgovina z ljudmi njenim žrtvam odvzema in tepta, je glede na preambulo Splošne deklaracije človekovih pravic prirojena in je neodtujljiva pravica, 3. člen določa pravico do življenja, svobodo gibanja in osebno varnost. V nadaljevanju deklaracija v svojem 4. členu prepoveduje kakršnokoli obliko suženjstva in trgovine z ljudmi, v petem pa prepoveduje mučenje in povzročanje ran (Splošna

^{XI} International convention for the suppression of the traffic in women of the full age oziroma 1933 Convention je bila sprejeta leta 11. oktobra 1933, veljavna pa je bila od 24. avgusta 1934.

^{XII} Splošno deklaracijo človekovih pravic (The Universal Declaration of human rights) je, z resolucijo št. 217 A (III), 10.12.1948 v Parizu sprejela Generalna skupščina Združenih narodov. Sama deklaracija ni pravno zavezujoča, vendar sta bili na njeni podlagi sprejeta pravno obvezujoča Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah in Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

deklaracija človekovih pravic, 1948). Vsi našeti členi zagotavljajo pravice, ki so žrtvam trgovine z ljudmi kršene, in sicer običajno imajo omejeno svobodo gibanja, nimajo zagotovljene osebne varnosti, pogosto so poškodovane, mučene, psihično in fizično maltretirane ter zaslužnjene.

Združeni narodi so leta 1949 sprejeli Konvencijo o preprečevanju trgovine z ljudmi in izkoriščanja prostituiranja drugih^{XIII}, v kateri je navedeno, da pomeni trgovanje z ljudmi z namenom prostitucije kršenje človekovega dostojanstva, vrednost človeka, ogroža posameznika, njegovo družino in skupnost. Nasledila je že navedene konvencije, pri njeni izdelavi pa je bil upoštevan tudi osnutek nesprejete konvencije iz leta 1937. V prvem členu od podpisnic zahteva kaznovanje za vsakogar, ki bi novačil ljudi z namenom prostitucije, ne glede na morebitno privolitev osebe. V drugem členu določa kaznovanje za vsakogar, ki bi imel, upravljal ali financiral javno hišo ali oddajal prostore za storitve prostitucije (Konvencija o preprečevanju trgovine z ljudmi in izkoriščanja prostituiranja drugih, 1949).

Trgovina z otroki krši otrokove pravice in ogroža njihovo zdravje, razvoj in varnost. Za zaščito otrok je bila sprejeta Konvencija o otrokovih pravicah^{XIV}. Trgovanje in izkoriščanje otrok z namenom pridobivanja dobička krši določene člene te konvencije. Trgovanje z otroki, njihova prodaja in ugrabitev ter kakršnokoli izkoriščanje so prepovedani v 35. in 36. členu. Otroci, žrtve trgovine z ljudmi, so v večini primerov ločeni od staršev (razen, če jih ne izkoriščajo starši), kar ni skladno z 9. členom omenjene konvencije, prav tako so pogosto izpostavljeni nasilju, ki ga prepoveduje 19. člen, imajo pravico do zasebnosti (16. člen) in ne smejo biti zlorabljeni (34. člen). Kakršnakoli oblika izkoriščanja otrok za trgovanje z njimi onemogoča njihov popolni fizični, psihični, duhovni in družbeni razvoj, kar je v nasprotju z 27. členom konvencije. Otroci, žrtve delovnega izkoriščanja, delajo v nemogočih razmerah, ki ogrožajo njihovo zdravje (32. člen), prisiljeni so delati veliko ur, kar jim onemogoča izobraževanje (32. člen) ter pravico do igre in prostega časa (31. člen). Otrok ne smemo izkoriščati za izdelavo in preprodajo drog (33. člen). Glede na 38. člen otroci mlajši od 15. let ne smejo biti vpoklicani v vojsko ali

^{XIII} Convention for the suppression of the traffic in persons and of the exploitation of the prostitution of others. oziroma 1949 Convention je bila sprejeta 2. Decembra 1949, veljavna je postala 25. julija 1951.

^{XIV} Konvencija o otrokovih pravicah je 20. Novembra 1989 z resolucijo št. 44/25 sprejela Generalna skupščina ZN, veljavna je od 2. septembra 1990.

sodelovati v oboroženih spopadih (Konvencija o otrokovih pravicah 1989). Leta 1999 je bila sprejeta Konvencija ILO št. 182, katere del smo predstavili pri opredelitvi pojma trgovine z otroki v tretjem poglavju.

Leta 2000 je bila sprejeta Konvencija OZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu. Poleg te je bil v Palermu sprejet Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, t.i. Palermski protokol (2000), ki trgovino z ljudmi opredeljuje kot del organiziranega kriminala. Namen protokola je z mednarodnim sodelovanjem preprečiti in zatirati trgovino z ljudmi s posebno pozornostjo do žensk in otrok. Protokol narekuje ukrepe za preprečevanje, preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi organiziranih kriminalnih združb in njihovih posameznikov ter načine zaščite žrtev.

Palermska opredelitev trgovine z ljudmi, ki smo jo navedli v prejšnjem poglavju predvideva le nekatere oblike izkoriščanja. Države podpisnice so zavezane, da v svojo zakonodajo vključijo kazniva dejanja navedena v protokolu, in sicer naklepno ravnanje, poskus storitve, sodelovanje pri kaznivem dejanju, organiziranje ali napeljevanje drugih oseb h kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi (Palermski protokol 2000, 5. člen). Za žrtve trgovine z ljudmi so države podpisnice dolžne zaščititi in jim pomagati glede na njihovo starost, spol in posebne potrebe žrtev in urediti njihov status upošteva človekoljubnost in solidarnost. Za preprečevanje trgovine z ljudmi so določene smernice in predlogi. Ustrezno usposobljeni organi, ki se ukvarjajo s področjem trgovanja z ljudmi v posameznih državah, morajo izmenjevati potrebne informacije z drugimi državami (Palermski protokol 2000).

Dve leti zatem je pisarna visoke komisarke za človekove pravice izdala Priporočena načela in smernice za varovanje človekovih pravic pri trgovanju z ljudmi, in sicer kot dopolnilo protokola za področje zaščite in nudenja pomoči žrtvam trgovine z ljudmi.

Trgovanje z ljudmi se pojavlja v različnih oblikah izkoriščanja. Vse oblike niso zajete v omenjenem protokolu.

4.1 VLOGA ZDA PRI MEDNARODNEM BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI

Mednarodno sodelovanje pri reševanju transnacionalnih oblik organiziranega kriminala je nujno potrebno za njihovo zamejitev. Palermski protokol je omogočil lažje sodelovanje držav v boju proti moderenemu suženjstvu, saj je določil pravni okvir, čeprav z preohlapno definicijo trgovine z ljudmi in njenih žrtev. Države morajo, ne glede na to ali so izvirne, ciljne ali tranzitne, delovati z usklajenimi politikami, strategijami, ukrepi in programi z namenom zmanjšanja izkoriščanja otrok in odraslih. Trgovina z ljudmi ne vpliva le na njene žrtve izkoriščanja, ampak tudi na družino, skupnost, gospodarstvo in družbo nasploh.

ZDA obsojajo trgovino z ljudmi in se zavedajo njene problematike na nacionalnem kot tudi mednarodnem nivoju. Aktivnosti preprečevanja in pregona trgovine z ljudmi ter zaščite žrtev se v ZDA izvaja s sodelovanjem mnogih ministrstev, vladnih in nevladnih organizacij. Na mednarodnem nivoju imajo ZDA vodilno vlogo pri bojevanju proti globalnemu pojavu organiziranega kriminala, saj ga rutinsko spremljajo s pomočjo informacij diplomatskih predstavništev, drugih služb in držav. Od leta 2001 na zunanjem ministrstvu izdelujejo letno poročilo o trgovini z ljudmi po svetu, v katerem države uvrstijo v tri skupine in na tej podlagi izdajo priporočila posameznim državam. V katero skupino je uvrščena posamezna država je odvisno od njenih prizadevanj in uspešnosti pri pregonu trgovine z ljudmi glede na določene minimalne standarde, ki prepovedujejo trgovino z ljudmi, kaznujejo kriminalna dejanja in posledice trgovine z ljudmi in jo s kaznimi tudi odvrčajo. Letno poročilo je namenjeno Kongresu in je pregled stanja in aktivnosti na področju trgovine z ljudmi. Njegov namen je globalni dvig ozaveščenosti, spodbujanje tujih vlad za sprejemanje učinkovitih politik za odpravo trgovine z ljudmi. Je orodje zunanje politike ZDA. Države, ki so uvrščene v prvo skupino v celoti izpolnjujejo določene minimalne standarde, ki jih z leti dopolnjujejo, države v drugi skupini ne izpolnjujejo standardov v celoti, vendar si prizadevajo za odpravo te oblike organiziranega kriminala. Tiste, ki si ne prizadevajo k odpravi omenjenega mednarodnega družbenega problema pa uvrščajo v tretjo skupino. Državam iz tretje skupine ZDA omejujejo finančno in drugo pomoč.

ZDA spodbujajo države k sprejemanju ustrezne zakonodaje, pregonu organiziranih kriminalnih združb in posameznikov, pomoči žrtvam te kriminalne dejavnosti ter preventivnim aktivnostim. Busheva administracija je dosegla, da je postala trgovina z otroki, poleg trgovine z ženskami, prioriteta visoke zunanje politike. Vsi prejemniki ameriške pomoči so morali sprejeti in izvajati politike izključno proti trgovini z otroki (Beyrer 2004, 1).

ZDA uvrstijo države, ki podpirajo uporabo otrok v oboroženih silah in sovražnostih, na seznam v letna poročila zunanjega ministrstva. Vladam iz tega seznama v naslednjem letu po objavi omejujejo pomoč pri licenciranju vojaške opreme, mednarodnemu vojaškemu izobraževanju in usposabljanju ter tujem vojaškem financiranju (U.S. State Department 2012, 36).

Zunanje ministrstvo ZDA, Ministrstvo za obrambo in Agencija ZDA za mednarodni razvoj morajo s svojimi politikami, ukrepi, programi proti trgovini z ljudmi na pokonfliktnih območjih delovati tudi zaščitno z nudenjem pomoči predvsem občutljivim populacijam kot so ženske in otroci (TVPRA 2005, Sec. (a)(h)). Boj proti trgovini z otroki mora biti prednostna in trajna naloga.

ZDA mednarodno sodelujejo v boju proti moderni obliki suženjstva, in sicer:

- mednarodno medvladno sodelovanje za izdelavo poročila o trgovini z ljudmi, ki med drugim vsebuje tudi ugotovitve o pojavu v državah po svetu in priporočila za njih,
- nevladni družbeni akterji sodelujejo s tujimi vladami,
- vlada ZDA sodeluje z zasebnimi podjetji,
- znotraj ZDA ministrstva sodelujejo med seboj ter z vladnimi organizacijami, zasebnimi podjetji, univerzami, fundacijami, korporacijami, nevladnimi organizacijami in z organizacijami lokalne skupnosti (The Protection Project 2013, 119).

Urad za nadzor in boj proti trgovini z ljudmi v okviru zunanjega ministrstva ima zakonodajno pooblastilo za celovito strategijo za boj proti trgovini z ljudmi, kar med drugim obsega tudi pomoč pri usklajevanju politike in programov med zveznimi agencijami, mednarodnimi organizacijami, tujimi vladami in nevladnimi organizacijami

na globalni ravni. Njegove prednostne naloge so pomoč državam pri odpravljanju trgovine z ljudmi, spodbujanje mednarodnega sodelovanja in podpora nevladnim organizacijam ter ponudnikom storitev pri aktivnostih pomoči žrtvam in preprečevanju problema izkoriščanja (U.S. Department of State 2002, 4).

Leta 2001 so izvedli 110 različnih programov za pomoč žrtvam v petdesetih državah po svetu, s katerimi so nudili ekonomsko pomoč, skrbeli za razvoj in izboljšanje zakonodaje, izobraževali ter usposabljali uradnike, nudili alternativne programe otrokom in drugim ranljivim skupinam. S pomočjo nevladnih organizacij so zagotavljali pomoč žrtvam v smislu varne nastanitve, pravne, medicinske, svetovalne pomoči in ponovne integracije v družbo (U.S. Department of State 2002, 4). Vsako leto financirajo izvedbo velikega števila programov in aktivnosti na mednarodni ravni z namenom zamejitve tega globalnega problema, ki negativno vpliva na gospodarsko in družbeno stabilnost.

Korporacije se zavezujejo, da ne uporabljajo izdelkov ali materialov, ki bi bili pridobljeni ali izdelani s prisilnim delom ter da ne prispevajo k spolnemu izkoriščanju. Ustanovljen je bil sklad za pomoč državam v boju proti trgovanju z ljudmi, zaščiti žrtev in pregonu prestopnikov. Do sredstev iz omenjenega sklada niso upravičene vse države, ampak le tiste, ki upoštevajo priporočila navedena v letnem poročilu in tiste, ki si vidno prizadevajo k odpravi trgovine z ljudmi.

S sprejemom TVPRA 2008 so določili dodatne ukrepe za preprečevanje, odvracanje trgovine z ljudmi, in sicer naslednje programe pod vodstvom predsednika:

- tehnična pomoč in druga podpora pri izboljševanju zmogljivosti tujih vlad pri raziskovanju, opredeljevanju, pregledovanju zasebnih subjektov, pri katerih so morebitne žrtve trgovine z ljudmi ali izkoriščanja, še posebej prisilnega dela ali dela otrok,
- tehnična pomoč in podpora tuje vlade ter nevladne organizacije za zagotovitev informacij priseljencem o njihovih pravicah v tuji državi ter lokalne linije za pomoč v materinem jeziku,
- tehnična pomoč za zagotovitev pravnih okvirov ter drugih programov tujih vlad in nevladnih organizacij za zagotovitev enakega varstva pravic tujih delavcev

migrantov, regulacije zaposlovanja ter upoštevanja zakonov in pravic delavcev v gospodinjstvih,

- pomoč tujim vladam pri registraciji občutljivih populacij za trgovino z ljudmi z namenom zmanjšanja možnosti izkoriščanja (The Protection Project 2013, 37).

S TVPRA 2013 so določili odgovornost zunanjega ministrstva za vzpostavitev in izvedbo večletne in multidisciplinarne strategije za:

- preprečevanje porok otrok,
- spodbujanje opolnomočenja deklic, ki sodijo v rizično skupino za poroke v državah v razvoju,
- obravnava posebnih potreb, ranljivosti in potencial mladoletnih deklet v državah v razvoju,
- usmerjenost na področja držav v razvoju, kjer so sklenitve zakonskih zvez z otroki v veliki meri razširjene,
- vključevanje diplomatskih in programskih spodbud (The Protection Project 2013, 37).

TVPRA 2013 je zakonsko opredelil zagotovitev pomoči žrtvam z nudenjem različnih storitev in pomoči iz javnih sredstev tudi za ameriške otroke in odrasle, žrtve trgovanja. V prejšnjih amandmajih TVPA je bil poudarek na zaščiti in pomoči tujih državljanov trgovanja z ljudmi, ki so bili izkoriščani v ZDA.

Žrtve trgovanja imajo kompleksne potrebe, še posebej otroci. Pri zagotavljanju zaščite in pomoči žrtvam delujejo nevladne organizacije v sodelovanju z vladnimi organi, ki njihove aktivnosti v večini financirajo. Nevladne organizacije nudijo zaščito, zatočišče, medicinsko oskrbo, zagotavljajo osnovne potrebe kot so hrana, obleka, bivanjski prostori, pravno pomoč, pomagajo pri vodenju primera, pridobivanju pravic do javnih sredstev, iskanju zaposlitve, vključevanju v družbo, ponovnemu združenju z družino, izobraževanju za pridobitev izobrazbe, rekreaciji in raznih terapijah za čimprejšnjo rehabilitacijo, saj je namen nudenja pomoči ponovna vključitev v družbo in nadaljevanje normalnega življenja.

ZDA obsojajo trgovino z ljudmi in njene elemente zaradi hudega kršenja človekovih pravic, med drugim tudi s sodelovanjem na svetovnih kongresih, konferencah, s delnim pristopom, ratifikacijo ali enostransko izjavo k mednarodnim pogodbam, deklaracijam, resolucijam, priporočilom in poročilom ZN vključno s Splošno deklaracijo človekovih pravicah, Dopolnilno konvencijo o odpravi suženjstva, trgovine s sužnji in institucijami ter dejavnosti podobnimi suženjstvu, Ameriško deklaracijo o človekovih pravicah in dolžnostih, Konvencijo o odpravi prisilnega dela, Mednarodno konvencijo o državljanskih in političnih pravicah, Konvencijo proti mučenju in drugim krutim nečloveškim in poniževalnim ravnanjem in kaznovanjem, resolucijam ZN o trgovini z ženskami in dekleti, Konvenciji o otrokovih pravicah, Konvencijo ILO št. 182, Palermskim protokolom in drugimi (The protection project 2013).

ZDA z izvajanjem notranje in zunanje politike delujejo aktivno v boju proti trgovanju z ljudmi o čemer bomo več predstavili v sedmem poglavju.

5 PRAVNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI V ZDA

Namen zakonske ureditve področja trgovine z ljudmi, posledično tudi z otroki, je odprava povpraševanja po izkoriščanju otrok, pregon trgovcev oz. prestopnikov, prepoznavanje žrtev trgovanja in ustrezna obravnava, da ne bi prihajalo do ponovne viktimizacije žrtev ter zagotavljanje zaščite, celostne pomoči za rehabilitacijo in reintegracijo žrtev v družbo.

Deklaracija o neodvisnosti priznava človekovo dostojanstvo, vrednost in enakost kot neodtujljive pravice. ZDA so leta 1865 prepovedale suženjstvo in neprostovoljno služabništvo, kar pomeni, da je trgovina z ljudmi torej nasprotna s samimi ustanovnimi načeli ZDA (The Protection Project 2013, 22).

Trgovanje z otroki je kaznivo dejanje, med hujša kazniva dejanja pa sodi spolno izkoriščanje z namenom prostitucije ali vključevanje otrok v spolna dejanja za izdelavo pornografskega gradiva. V ZDA imajo sprejeto zakonodajo proti trgovini z ljudmi na zvezni ravni kot tudi na ravni posameznih držav.

5.1 ZVEZNA ZAKONODAJNA UREDITEV TRGOVINE Z OTROKI

V ZDA so leta 2000 sprejeli zakonodajo s področja trgovanja z ljudmi, ki med drugim ureja tudi področje trgovanja z otroki, in sicer Zakon o zaščiti žrtev trgovine z ljudmi (Trafficking Victims Protection Act of 2000^{xv}), v nadaljevanju TVPA. Namen zakona je bil pregon storilcev, zaščita žrtev in preprečevanje suženjstva moderne dobe. Storilce preganjajo z zakonsko določitvijo kaznivih dejanj trgovine z ljudmi in seznamom kazni. Zakon določa tudi pravice žrtev, med drugim zdravstveno oskrbo, nudenje zaščite in zatočišča, ureditev morebitnega delovnega dovoljenja, vračanje v državo žrtve, civilna pravna sredstva, dostop do informacij glede sodnega postopka ipd. Zakon je bil primarno sprejet proti prostituciji, suženjstvu, prisilnemu delu, še posebej z ženskami in otroki. Preventivno delujejo s financiranjem različnih

^{xv} Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000, polni naslov An act to combat trafficking in persons, especially into the sex trade, slavery, and involuntary servitude, to reauthorize certain Federal programs to prevent violence against women, and for other purposes, sprejet 28.10.2000.

programov za ozaveščanje ljudi z namenom prepoznavanja znakov trgovanja ali izkoriščanja, večje previdnosti,... (TVPA 2000, Sec. 102; Department of State). S sprejetjem TVPA 2000 so ZDA okrepile vodilno vlogo v boju proti trgovini z ljudmi na globalni ravni.

Je prvi zvezni zakon, ki celovito obravnava trgovino z ljudmi in poudarja mednarodno razsežnost tega pojava. Določil je tridelni pristop proti trgovanju z ljudmi, in sicer:

- preprečevanje z izvedbo programov ozaveščanja javnosti v tujini in programa zunanjega ministrstva s katerim spremljajo pojav na globalni ravni,
- zaščito tujcev žrtev trgovine z ljudmi s pomočjo začasne vize, ki omogoča status začasnega bivanja v ZDA in po preteku treh let možnost zaprosila za stalno bivanje, vendar le če so žrtve hudih oblik trgovine z ljudmi na ozemlju ZDA, če zaprosijo za pomoč pri preiskavi in pregonu ali če so v skrajni stiski, kar ne velja za mladoletne;
- pregon prestopnikov kaznivih dejanj trgovine z ljudmi določenih na zvezni ravni (Polaris Project 2008, 1–2).

Po uzakonitvi TVPA je vlada ZDA naredila precejšen napredek pri preiskovanju, preganjanju storilcev in zaščiti žrtev. Kljub temu so se v preteklosti kot tudi dandanes še vedno pojavljajo določene težave. Problem ni bil odpravljen, zato so leta 2003 zakon dopolnili. Tako je bil sprejet Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2003^{XVI}, v nadaljevanju TVPRA 2003 (TVPRA 2003, Sec. 102), ki je podrobneje določil naloge za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Zakon so spremenili še leta 2005^{XVII} in njegove spremembe sprejeli v začetku leta 2006, nato 2008^{XVIII} in zaenkrat zadnjič leta 2013^{XIX}.

^{XVI} An act to authorize appropriations for fiscal years 2004 and 2005 for the Trafficking Victims protection Act of 2000, and for the other purposes oziroma Trafficking Victims Reauthorization Act of 2003, uzakonjen 19.12.2003.

^{XVII} An act to authorize appropriations for fiscal years 2006 and 2007 for the Trafficking Victims Protection Act of 2000, and for the other purposes oziroma Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2005, sprejet na 109. zasedanju Kongresa 10.1.2006.

^{XVIII} An act to authorize appropriations for fiscal years 2008 through 2011 for the Trafficking Victims Protection Act of 2000, to enhance measures to combat trafficking in persons and for other purposes, krajše William Wilberforce Trafficking Protection Reauthorization Act of 2008, sprejet 23.12.2008.

^{XIX} An act to reauthorize the Violence Against Women Act of 1994, krajše Violence Against Women Reauthorization Act of 2013, sprejet 3.1.2013.

V zakonu je bila sprejeta definicija hudih oblik trgovine z ljudmi, in sicer:

- prostitucija povzročena s silo, prevaro, prisilo ali prostitucija osebe mlajše od 18. let,
- novačenje, skrivanje, oskrba, prevoz ali pridobitev osebe za dela in storitve z uporabo sile, prevare ali prisile z namenom podreditve za neprosto voljno služabništvo, delo na farmah, kurirstvo, dolžniško razmerje ali suženjstvo (TVPA 2000, Sec. (103)(8)).

Na podlagi TVPA iz leta 2000 je bila z namenom koordiniranja aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi in pomoč pri izvajanju določil zakonov, na zvezni ravni ustanovljena predsednikova Medresorska delovna skupina za spremljanje in boj proti trgovini z ljudmi (PITF – President Interagency Task Force to monitor and combat trafficking), v nadaljevanju PITF . Prav tako je bil, v okviru Ministrstva za zunanje zadeve, ustanovljen Urad za spremljanje in boj proti trgovini z ljudmi (U.S. Department of state – Department of state office to monitor and combat trafficking in person) (Department of State 2016). Oba organa bomo podrobneje predstavili v nadaljevanju poglavja. Zakon iz leta 2000 opredeli tudi programe informiranja za ozaveščanje z mednarodnimi programi za ekonomski razvoj in pomoč žrtvam, med drugim tudi zaščito prič. S sprejetjem TVPA so se zavezale za določitev trgovine z ljudmi kot hudo kaznivo dejanje, ki se preganja ter ustrezno kaznuje in zaščiti žrtve, ne glede na njihovo državljanstvo. Z aktivnostmi si morajo prizadevati za odpravo tako bilateralno kot multilateralno in vzpodbujati meddržavno sodelovanje .

Trgovina z ljudmi in njene oblike izkoriščanja je bila določena kot zvezni zločin, ki se kaznuje z različnimi oblikami kazni, tako z zapornimi kot tudi denarnimi. Skladno z kazenskim zakonikom so prisilno delo, trgovina z ljudmi z namenom izkoriščanja, suženjstvo, neprosto voljno služabništvo, prostitucija na podlagi uporabe sile, grožnje ali prevare, prostituiranje otrok ter nezakonito ravnanje za pospeševanje trgovanja z ljudmi, sodelovanje ali namera postali kaznivi (18 U.S.C. § 1589-1592).

V zakonu sprejetem leta 2008 je velik poudarek na področju boja proti trgovanju z otroki iz drugih držav, in sicer glede (The Protection Project 2013, 20–21):

- povečanega nadzora na mejnih prehodih in v pristaniščih ter znotraj ZDA,

- zagotovitve varne namestitve otrok, žrtev trgovanja,
- zaščite rizičnih skupin otrok,
- zagotovitve usposobljenosti kadrov, ki se ukvarjajo z otroki žrtvami trgovine z ljudmi,
- spremembe Zakona o domovinski varnosti iz leta 2002 ter uporabo definicije otroka brez spremstva iz tega zakona.

ZDA se spoprijemajo s problemom trgovanja z otroki z izvajanjem skupnih politik različnih vladnih resorjev. Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za domovinsko varnost, generalni zvezni tožilec in Ministrstvo za zdravje in človeške vire s svojimi aktivnostmi sodelujejo pri nadzoru vstopa tujih mladoletnih otrok brez spremstva ali zakonitega zastopnika v državo na mejnih prehodih, letališčih in v pristaniščih. Tem otrokom mora biti zagotovljena varna vrnitev v matično državo v primeru, če otrok ni podal vloge za sprejem v ZDA in če je s pomočjo razgovora ugotovljeno, da niso bili žrtve trgovanja ter za to ne obstaja nevarnost v primeru vrnitve v njihovo domovino. Za vsakega otroka posebej odloča Ministrstvo za domovinsko varnost. Za njihovo vračanje so ZDA dolžne podpisati sporazume z državami z namenom zagotovitve ustreznega usposobljenega kadra, ki otroka prevzame v primernem času. Takim otrokom je potrebno ob izročitvi v domovino zagotoviti varno namestitev pri njihovih družinah, zakonitih zastopnikih ali v ustreznih organizacijah. O vračanju otrok morajo organi poročati sodstvu Senata in Predstavniškega doma (The Protection Project 2013, 21–23). Če organi odkrijejo otroka, ki je bil žrtev trgovanja ali izkoriščanja ali za to obstaja sum, morajo v osemindesetih urah obvestiti Ministrstvo za zdravje in človeške vire in mu ga najkasneje v dvainsedemdesetih urah po pridržanju predati v oskrbo. V ZDA so za izvajanje politik in programov za zaščito tujih otrok brez spremstva pred trgovci z otroki in drugimi kriminalci, ki bi jih izkoriščali, ogrožali ali jih vpletli v razna kriminalna dejanja, zadolžena ministrstva pristojna za zdravje, domovinsko varnost, zunanje zadeve in generalni zvezni tožilec. Pri svojem delu vključujejo tudi dobre prakse iz programa zaščite prič (The Protection Project 2013, 24). Glede na zakonsko spremembo iz leta 2013 so pri tem dolžni upoštevati najboljši interes otroka. Ko tuji otrok brez spremstva ali zakonitega zastopnika postane polnoleten skrbništvo nad njim prevzame Ministrstvo za domovinsko varnost, in sicer v alternativnem programu za pridržanje (TVPRA 2013 Sec. 1261(2)(B)).

S spremembo zakona v letu 2008 je bilo določeno, da mora skrbnik za tujega otroka primerno skrbeti, tako psihično kot tudi fizično ter se ne sme ukvarjati z dejavnostjo, ki bi pomenila tveganje za otroka (TVPRA Sec. 235(c)(3)(A)).

Zdravstveno ministrstvo mora v sodelovanju z Ministrstvom za domovinsko varnost za otroke, žrtve hudih oblik trgovine z ljudmi, psihične ali fizične zlorabe s posledicami za njihovo zdravje, otroke s posebnimi potrebami ali invalidnostjo ali otroke katerih skrbnik predstavlja morebitno tveganje za izvajanje zlorabe, trpinčenje, izkoriščanje ali trgovanje, analizirati in oceniti bivanjske razmere in okolje morebitnega skrbnika otroka. Pripravo skrbnikov za pravilno oskrbo otroka in prisotnosti pri imigracijskih postopkih zanj s programi izvaja Izvršni urad za priseljevanje (The Executive Office for Immigration Review – EOIR), ki deluje kot samostojna agencija Ministrstva za pravosodje (The Protection Project 2013, 25). Tujci mladoletniki brez spremstva, ki so v pristojnosti Ministrstva za domovinsko varnost, morajo imeti v sodnih postopkih zagotovljenega brezplačnega pravnega zastopnika, ki mora delati v dobri veri svojega klienta. Prav tako morajo biti zaščiteni pred grdim ravnanjem, izkoriščanjem in trgovanjem (The Protection Project 2013, 25–26). TVPRA 2013 (Violence Against Women Reauthorization Act of 2013) zavezuje Ministrstvo za zdravje in človeške vire, da zagotovi zagovornike za tuje otroke brez spremstva, žrtve kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Zagovorniki bodo svoje delo izvajali na lokacijah centrov za pridržanje takih otrok. Minister za zdravje in človeške vire je dolžen letno poročati o programu otroških zagovornikov, in sicer senatnemu Odboru za sodstvo in Odboru za sodstvo v Predstavniškem domu. Za zagovorniški program in skrbništvo tujih otrok brez spremstva ima Ministrstvo za zdravje zagotovljena določena sredstva. Za proračunski leti 2014 in 2015 so imeli namenjenih 1 milijon \$, za proračunski leti 2016 in 2017 pa 2 milijona letno (The Protection Project 2013, 27). TVPRA 2008 je omogočil, odločitev sodišča o dodelitvi posebnega statusa mladoletnega priseljence, v primeru, da bi združitev z enim ali obema staršema imigranta škodovala otroku zaradi zlorabe, opustive ali podobnega ravnanja. Prošnje za azil in druge oblike izselitve, v katerih je prosilec mladoletni tuji otrok brez spremstva se urejajo s predpisi, ki upoštevajo posebne potrebe mladoletnikov tako procesne kot tudi vsebinske vidike primerov takih otrok. Minister za zunanje zadeve, minister za domovinsko varnost, minister za zdravje in človeške vire ter generalni zvezni pravobranilec zagotovijo posebna usposabljanja za vse

osebje, ki imajo stik s tujimi otroki brez spremstva, vključno s prepoznavanjem otrok žrtev trgovine z ljudmi in otrok, katerim bi bilo primerno urediti poseben priseljski status (TVPRA 2008 Sec. 235(e)).

TVPRA 2008 določa, da katerakoli obsodba posameznika zaradi kršitve 2423. točke 18. poglavja ameriškega kazenskega zakonika obvezuje generalnega zveznega tožilca obvezuje, da pravočasno obvesti Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvo za domovinsko varnost zaradi omejitve izdaje potnega lista za obsojenega državljanu ZDA. Kazenski zakonik ZDA (18 U.S. Code § 2423) določa kazniva dejanja in višino kazni za prevoz mladoletnih oseb v naslednjem obsegu:

- prevoz mladoletnih z namenom sodelovanja v kaznivi spolni aktivnosti,
- potovanje z namenom sodelovanja v nedovoljenem spolnem ravnanju,
- sodelovanje v nedovoljenem spolnem ravnanju v tujih krajih,
- dodatna kazniva dejanja povezana s tem področjem,
- poskus ali namen kršenja zakonodaje iz prejšnjih alinej in
- nedovoljeno spolno ravnanje oziroma obnašanje.

Nedovoljeno spolno ravnanje je v Kazenskem zakoniku določeno kot spolni akt z mladoletno osebo, prostitucijo z otroki s silo, goljufijo ali prisilo in izdelava otroške pornografije na ozemlju pristojnosti ZDA (§1591 in §2423 US Code).

Osebi, ki zavestno prevaža posameznika, mlajšega od osemnajst let, v meddržavni ali zunanji trgovini na kateremkoli teritoriju ZDA z namenom sodelovanja posameznika v prostituciji ali drugi spolni aktivnosti je zagroženo od najmanj deset let, lahko pa tudi dosmrtna zaporna kazen. Vsakemu državljanu ZDA ali tujcu s stalnim bivališčem v ZDA, ki potuje v druge države ali stalno oziroma začasno živi v tuji državi in sodeluje v nedovoljenem spolnem ravnanju z drugo osebo, se kaznuje z globo ali zaporom do 30 let ali obojim. Z enako kaznijo se kaznuje osebo, ki za komercialno korist ali zasebni finančni dobiček uredi, uspešno prepriča ali olajša potovanje osebi, ki potuje med državami znotraj ZDA ali izven nje, vedoč da je namen potovanja sodelovanje v nedovoljenem spolnem ravnanju. Prav tako se z enakimi kaznimi kaznuje poskus storitve opisanih kaznivih dejanj (§2423 US Code).

Natančnejši pregled kazenskega pregona storitve kaznivih dejanj trgovanja z otroki bomo prikazali v naslednjih tabelah. V njih so prikazani razponi od najmanjše do največje predpisane kazni za posamezne skupine kaznivih dejanj spolnega izkoriščanja otrok za prostitucijo in otroško pornografijo (Smith in Healy Vardaman 2011, 271–272). Namen kazenskega pregona je odvracanje storitve kaznivih dejanj z dovolj strogimi kaznimi in zmanjšati povpraševanje po nezakonitih dejavnostih.

Tabela 5.1: Kazni za kazniva dejanja spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb določene s Kazenskim zakonikom ZDA

Kaznivo dejanje glede na kazenski zakonik ZDA (zvezna raven)	Najkrajša zagrožena zaporna kazen	Najdaljša zagrožena kazen
Prevoz mladoletnih otrok z namenom vključevanja v nezakonite spolne aktivnosti (18 U.S.C. § 2423 (a) 2006)	10 let	dosmrtna
Prisila ali napeljevanje mladoletnih otrok v trgovanje z otroki (18 U.S.C. § 2422 (b))	10 let	dosmrtna
Prostitucija otrok mlajših od 14. let ali prisilna prostiucija otrok med 14. In 18. letom (18 U.S.C. § 1591 (b) 1)	15 let	dosmrtna
Prostitucija otrok med 14. in 17. letom starosti (18 U.S.C. § 1591 (b) 2)	10 let	dosmrtna
Spolno izkoriščanje mladoletnih (prva obsodba) (18 U.S.C. § 2251 (e))	15 let	30 let
Spolno izkoriščanje mladoletnih (predhodna obsodba) (18 U.S.C. § 2251 (e))	25 let	50 let
Spolno izkoriščanje mladoletnih (dve ali več predhodnih obsodb) (18 U.S.C. § 2251 (e))	35 let	dosmrtna
Spolno izkoriščanje mladoletnih (povzročena smrt žrtve) (18 U.S.C. § 2251 (e))	30 let	dosmrtna ali smrtna
Prodaja ali kupovanje mladoletnih (18 U.S.C. § 2251A)	30 let	dosmrtna

Vir: Smith in Healy Vardaman (2011, 271–272).

Kaznujejo se tudi aktivnosti povezane s pornografskimi gradivi, ki vključujejo očitno spolno izkoriščanje mladoletnih.

Tabela 5.2: Kazni za kazniva dejanja trgovanja z gradivi, ki vključujejo izkoriščanje mladoletnih oseb, določene s Kazenskim zakonikom ZDA

Kaznivo dejanje glede na kazenski zakonik ZDA (zvezna raven)	Najkrajša zagrožena zaporna kazen	Najdaljša zagrožena kazen
Trgovanje z gradivi, ki vključujejo spolno izkoriščanje mladoletnih, (prva obsodba za kaznivo dejanje, ki vključuje mladoletno osebo) (18 U.S.C. § 2252)	5 let (če gradivo nedvoumno vključuje mladoletno osebo)	20 let (če gradivo dvoumno vključuje mladoletno osebo)
Trgovanje z gradivi, ki nedvoumno vključujejo spolno izkoriščanje mladoletnih, (predhodna obsodba za kaznivo dejanje, ki vključuje mladoletno osebo) (18 U.S.C. § 2252(b)1)	15 let	40 let
Posest gradiv, ki nedvoumno vključujejo spolno izkoriščanje mladoletnih oseb (prva obsodba za kaznivo dejanje, ki vključuje mladoletno osebo) (18 U.S.C. § 2252(b)2)	ni kazni	10 let, možna tudi kombinacija z globo
Posest gradiv, ki nedvoumno vključujejo spolno izkoriščanje mladoletnih oseb (predhodna obsodba za kaznivo dejanje, ki vključuje mladoletno osebo) (18 U.S.C. § 2252(b)2)	10 let	20 let

Vir: Smith in Healy Vardaman (2011, 273).

Za kazniva dejanja trgovanja in posesti gradiv otroške pornografije so na zvezni ravni prav tako določene kazni.

Uporaba sodobnih tehnologij omogoča prek spletnih kamer ogled otroških spolnih predstav v živo ali celo spolnih odnosov z otroki, ki jih pedofili plačujejo s kreditnimi karticami prek spleta. Otroška pornografija in otroški spolni turizem sta povezana. Protection project je leta 2006 ugotovil, da je bilo 42% primerov otroškega spolnega turizma povezanih z otroško pornografijo. Mednarodni center za pogrešane in izkoriščane otroke je poročal, da so otroci na pornografskih slikah vedno mlajši, kar je

zaskrbljujoč podatek. Zaradi spletne otroške pornografije ponudniki internetnih storitev sodelujejo z organi pregona. Poročajo jim zaznanih kršitvah, zapirajo pedofilske spletne klepetalnice, kjer si pedofili izmenjujejo informacije, pornografska gradiva, nasvete glede otroškega spolnega turizma in otroške pornografije ter omejujejo spletna bančna plačila takih storitev (U.S. Department of State 2007, 23).

Organi pregona so se pri Microsoftu usposabljali s področja računalniškega kriminala, ki vključuje komercialno spolno izkoriščanje otrok. Vlada sodeluje z različnimi filmskim produkcijami z namenom izdelavanja dokumentarnih filmov in oglasov za ozaveščanje. Nekatere hotelske verige usposabljajo svoje hotelsko osebje za prepoznavanje žrtev otroškega spolnega turizma in zagotavljajo konferenčne zmogljivosti za usposabljanje uslužbencev lokalnih turističnih agencij (U.S. Department of State 2009, 10).

Tabela 5.3: Kazni za storjena kazniva dejanja trgovanja in posesti z gradivi otroške pornografije in nespodobnih vizualnih predstavitev spolnega izkoriščanja otrok glede na določbe Kazenskega zakonika ZDA

Kaznivo dejanje glede na kazenski zakonik ZDA (zvezna raven)	Najkrajša zagrožena zaporna kazen	Najdaljša zagrožena kazen
Trgovanje z gradivi otroške pornografije (prva obsodba za kazniva dejanja, ki vključujejo mladoletne osebe (18 U.S.C. § 2252A(b)1)	5 let	20 let
Trgovanje z gradivi otroške pornografije (predhodna obsodba za kazniva dejanja, ki vključujejo mladoletne osebe (18 U.S.C. § 2252A(b)1)	15 let	40 let
Posest gradiv otroške pornografije (prva obsodba za kazniva dejanja, ki vključujejo mladoletne osebe) (18 U.S.C. § 2252A(b)2)	ni kazni	10 let, možna tudi kombinacija z globo
Posest gradiv otroške pornografije (predhodna obsodba za kazniva dejanja, ki vključujejo mladoletne osebe) (18 U.S.C. § 2252A(b)2)	10 let	20 let

Vir: Smith in Healy Vardaman (2011, 274).

Glede na Kazenski zakonik ZDA so nespodobne vizualne predstavitve spolnega izkoriščanja otrok tudi kaznive. Kaznujejo se z enakimi predvidenimi kaznimi kot posest gradiv otroške pornografije (§1446 in §2252 US Code).

Odškodnina je v ZDA avtomatično del kazenskega postopka, lahko pa je posledica civilne tožbe žrtve. Sodišče ima možnost zasega premoženja prestopnikov. Odškodnina omogoča žrtvi lažje preživeti in delno zmanjša stroške države.

Prvi sprejet zakon proti trgovini z ljudmi iz leta 2000 je za preprečevanje trgovine z otroki predvidel preventivne programe, ki bi otroke, še posebej deklice, zadržal v osnovni in srednji šoli, saj bi si s pridobljeno izobrazbo izboljšale ekonomske možnosti za prihodnost. Zagotoviti bi morali tudi izobraževanje žrtvam trgovine z ljudmi (The Protection Project 2013, 35). TVPRA 2005 določa, da morajo Agencija ZDA za mednarodni razvoj, zunanje ministrstvo in Ministrstvo za obrambo vključiti ukrepe za boj proti trgovini z ljudmi in varstvo za ranljive skupine prebivalstva, še posebej ženske in otroke v humanitarno in pokonfliktno pomoč.

Z zakonskim dopolnilom so v letu 2013 vzpostavili odgovornost zunanjega ministra za vzpostavitev multidisciplinarne strategije za več let za preprečevanje porok z otroki (TVPRA 2013 Sec. 1207(a)(j)).

V primeru, da je otrok žrtev trgovine z ljudmi, lahko zaprosi za začasno ali dolgotrajno pomoč. Začasna pomoč je na podlagi odločitve zdravstvenega ministra dodeljena za čas devetdesetih dni z možnostjo podaljšanja za 30 dni. Na podlagi odločitve zdravstvenega ministra, ki se posvetuje z generalnim zveznim tožilcem, ministrom za domovinsko varnost in nevladnimi organizacijami s pismom o upravičenosti dodeljuje pomoč za daljši čas. Sodelovanje z organi pregona v postopku preiskave ni pogoj za dodelitev dolgotrajnejše pomoči. Ko uradnik ugotovi, da gre za mladoletno žrtev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, mora obvestiti ministra za zdravje in človeške vire v roku štiriindvajsetih ur (The Protection project 2013, 41–42).

Zakonodaja posameznih držav mora biti usklajena z zvezno zakonodajo. Od leta 2012 ima vseh 50 držav sprejeto zakonodajo, ki prepoveduje trgovino z ljudmi.

Poleg TVPRA, ki smo ga že podrobneje predstavili, so bili na zvezni ravni sprejeti tudi nekateri drugi zakoni, ki se v svojih določbah nanašajo tudi na področje trgovine z ljudmi, in sicer (Polaris in Mann 2014, 4):

- The PROTECT Act (The Prosecutorial Remedies and Other Tools to End the Exploitation of Children, ki določa pravna sredstva in druga orodja proti izkoriščanju otrok je prepovedal sodelovanje pri otroškem spolnem turizmu na ozemlju ZDA kot tudi v tujini, metode za opominjanje javnosti o pogrešanih, ugrabljenih in izkoriščanih otrocih ter ureja financiranje nastanitve spolno izkoriščanih otrok;
- Zakon o nacionalnih delovnih razmerjih (The National Labor Relations Act) določa dolžnosti in pravice delodajalcev in delojemalcev,
- Zakon o varstvu in zdravju pri delu (OSHA – The occupational Safety and Health Act), ki ureja pogoje o varnosti dela in ne velja za domače gospodarstvo;
- The Mann Act prepoveduje transport mladoletnikov in odraslih s prisilo znotraj in izven držav z namenom prostitucije,
- Zakon o nacionalni obrambi (National Defense Authorization Act), ki omejuje trgovino z ljudmi pri izvajanju pogodbenih obveznosti s strani vladnih pogodbenih izvajalcev, prav tako lahko vladni organi prekinejo katerokoli pogodbo brez kazenskih sankcij, če ugotovijo, da pogodbeniki podpirajo trgovino z ljudmi ali sami izvajajo takšna kazniva dejanja;
- zakon, ki ureja trgovinske olajšave in carine (The Customs and Facilitations and Trade Enforcement Act) prepoveduje uvoz blaga ali izdelkov, ki so bili izdelani s prisilo, suženjstvom ali žrtvami trgovine z ljudmi, torej tudi prisilnega otroškega dela;
- The Racketeering Influenced Corrupt Organizations Act, ki med drugim omogoča učinkovitejši pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi na zvezni ravni,
- Zakon za pravične standarde dela (FLSA – The Fair Labour Standards Act), ki ureja višino minimalnega osebnega dohodka in ure dela za delo služničadi,

- The Child Soldiers Prevention Act of 2008, ki je bil sprejet leta 2008, v veljavo je stopil 2009 omejuje in prepoveduje sodelovanje mladoletnih z vladnimi oboroženimi silami v kakršnihkoli sovražnostih in je skladen z določili Palermskega protokola (U.S. State Department 2010, 10).

Poleg že omenjenih zakonov in njihovih dopolnitev je trgovina z ljudmi vključena tudi v nekatere druge zakonske akte. Prav tako pa so v postopku obravnave, potrjevanja ali sprejemanja v Kongresu tudi drugi zakoni, ki bodo v prihodnosti urejali politiko trgovine z ljudmi, zaščito otrok, kazenski pregon, financiranje zaščite žrtev, kaznovanje obsojenih,... na vseh ravneh znotraj ZDA delno pa tudi mednarodno.

5.2 ZAKONODAJNA UREDITEV NA RAVNI DRŽAV

Prisilna prostitucija otrok je od leta 2012 prepovedana v vseh 50. državah ZDA. Države urejajo svojo zakonodajo, vendar si nekatere bolj prizadevajo za sprejemanje zakonskih določil za prepoved trgovine z ljudmi, zagotavljanje zaščite in pomoči žrtvam, možnosti pridobitve odškodnine, zaseg premoženja prestopnikov, vzpostavitev brezplačnega klicnega centra, posebno zaščito mladoletnih in usposabljanje vladnih, državnih in uslužbencev nevladnih organizacij ter drugih.

Nevladna organizacija Polaris raziskuje področje trgovine z ljudmi in omogoča delovanje določenih programov pomoči žrtvam. Med drugim spremlja sprejemanje zakonov po posameznih državah. Njene zadnje ocene stanja zakonske ureditve trgovine z ljudmi v vseh 50 državah in v Zveznem okrožju Kolumbija so iz leta 2014. Takrat so vse države uvrstili v 4 skupine glede na njihova prizadevanja na področju zakonskih določil glede prisilne prostitucije, prisilnega dela, zasega premoženja prestopnikov, delovanja in usposabljanja delovnih skupin za boj proti modernemu suženjstvu, sprejetja nižjega dokaznega bremena za trgovanje z otroki, delovanja klicne številke za pomoč žrtvam in prijavo suma kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, nudenja varne namestitve za zaščito mladoletnih, zagotavljanja pomoči žrtvam trgovanja, možnosti za pridobitev odškodnine na podlagi pravnih sredstev zoper prestopnike ter onemogočanje viktimizacije žrtev zaradi kaznivih dejanj, ki so jih bili prisiljeni storiti zaradi izkoriščanja s strani prestopnikov (Polaris 2014, 2–3).

V njihovem poročilu je razviden zakonodajni napredek držav. Večina držav si uspešno prizadeva za odpravo modernega suženjstva na podlagi zgoraj naštetih kriterijev.

V prvo skupino se je uvrstila večina držav, in sicer 39: Alabama, Aljaska, Arkansas, Kalifornija, Kolorado, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Havaji, Illinois, Indiana, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maryland, Massachusetts, Minnesota, Mississippi, Missouri, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, Nova Mehika, New York, Severna Karolina, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pensilvanija, Južna Karolina, Tennessee, Teksas, Utah, Vermont, Virginija, Washington in Wisconsin (Polaris 2014, 2–3). Te države so sprejele pomembna zakonska določila za omejitev trgovanja, izvajajo ustrezen kazenski pregon, zagotavljajo zaščito žrtev, še posebej mladoletnih in vzpostavile klicno številko za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Kljub uvrstitvi v prvo skupino si morajo še naprej prizadevati za odpravo modernega suženjstva. Deset držav je bilo uvrščenih v drugo skupino, in sicer: Arizona, Zvezno okrožje Kolumbije, Idaho, Iowa, Maine, Michigan, Montana, Rhode Island, Zahodna Virginija in Wyoming (Polaris 2014, 2–3). Navedenih deset držav je sprejelo zakone, vendar morajo v večini vzpostaviti še zaščito in varno zatočišče za mladoletne, zagotoviti delovanje klicnega centra za pomoč, nuditi celostno oskrbo žrtev trgovanja, uzakoniti pravico do odškodnine ter oprostitev kaznivih dejanj, ki so jih pod prisilo storile žrtve. Skratka izboljšati morajo posamezne segmente zakonodaje in njenega izvajanja. Severna in Južna Dakota sta državi, ki sta sprejeli le osnovno zakonodajo (Polaris 2014, 2–3), tako da bosta morali zakone temeljito dopolniti in uskladiti z zvezno zakonodajo s področja trgovine z ljudmi in v skladu s strategijo sprejeti in skladno z zakonodajo aktivno delovati proti modernim oblikam suženjstva. V četrto skupino ni bila uvrščena nobena država, torej vse države dosegajo vsaj minimalne standarde, čeprav ne v celoti, pri čemer so nekatere pri tem bolj uspešne od drugih.

Pri sprejemu zakonodaje za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi države ne dosegajo tako dobrih uvrstitev. V prvo skupino se je uvrstilo naslednjih 12 držav: Connecticut, Delaware, Havaji, Illinois, Louisiana, Minnesota, Mississippi, New Jersey, Ohio, Pensilvanija, Vermont in Washington (Polaris 2014, 4–5). Od naštetih držav imajo dobro razvit sistem pomoči žrtvam, razen Illinois in Pensilvanija, ki morata vzpostaviti še dežurno klicno številko za pomoč žrtvam trgovanja in Minnesota mora izboljšati stanje glede ponovne viktimizacije žrtev prisilne prostitucije in drugih oblik

izkoriščanja v komercialne namene. Havaji pa morajo zagotoviti ustrezne kapacitete za nastanitev žrtev. V drugo skupino se je uvrstilo naslednjih 17 držav: Alabama, Arkansas, Kalifornija, Florida, Kentucky, Massachusetts, Nebraska, Nevada, New Hampshire, Nova Mehika, New York, Severna Karolina, Oklahoma, Južna Karolina, Tennessee, Teksas in Utah (Polaris 2014, 4–5). Te države morajo v večji meri izboljšati zagotavljanje pomoči žrtvam kot države iz prve skupine. Brezplačno dežurno klicno številko morajo vzpostaviti Florida, Kentucky, Massachusetts, Nevada, New Hampshire, New York, Severna Karolina in Utah. Večina izmed držav iz druge skupine mora izboljšati ali v celoti zagotoviti zaščito otrok – žrtev trgovine z ljudmi in odpraviti kazensko preiganje žrtev zaradi kaznivih dejanj, ki so jih naredile zaradi izpostavljenosti prisilni prostituciji ali drugim oblikam spolnega izkoriščanja. Nebraska, New York in Severna Karolina morajo zagotoviti možnost pridobitve odškodnin žrtvam trgovine z ljudmi. Kolumbijsko zvezno okrožje, Georgia, Indiana, Kansas, Maryland, Missouri, Montana, Oregon, Wisconsin in Wyoming (Polaris 2014, 4–5) morajo temeljito izboljšati sistem nujne pomoči in zaščite žrtvam trgovine z ljudmi. Žrtvam sodobnega suženjstva v ZDA ne nudijo zadovoljive pomoči na Aljaski, v Arizoni, Koloradu, Idaho, Iowi, Mainu, Michiganu, Severni Dakoti, Rhode Islandu, Južni Dakoti, Virginiji in Zahodni Virginiji (Polaris 2014, 4–5). Navedene države so uvrščene v četrto skupino, torej bodo morale v celoti ali v veliki večini urediti sistem pomoči žrtvam vseh oblik trgovanja z ljudmi. Osnovna zakonodajna določila so sprejeli v Zveznem okrožju Kolumbije, Georgiji, Indiani, Kansasu ter Marylandu, Misuriju, Montani, Oregonu, Wisconsinu ter Wyomingu, vendar morajo temeljito dopolniti sistem nujne pomoči in zaščite žrtvam trgovine z ljudmi (Polaris 2014, 5).

Vsi zakonski in podzakonski akti in drugi predpisi, priporočila, programi ter strategije se sprejemajo in izvajajo z namenom zmanjševanja oziroma odpravljanja vseh oblik modernega suženjstva, pomoč žrtvam te oblike organiziranega kriminala in kazenskega pregona prestopnikov v ZDA.

Nekatere države so že v letu 2010 uspešno izvajale programe usposabljanja za ljudi, ki se pri svojem delu srečujejo z otroki in odraslimi, ki so morebitne žrtve izkoriščanja za eno izmed oblik trgovanja. Pravočasno prepoznavanje znakov trgovine z ljudmi reši viktimizacijo ranljivih skupin, žrtve pred nadaljnim izkoriščanjem in jim zagotovi boljšo prihodnost.

Področje zagotovitve pomoči žrtvam in mladoletnikom morajo države izboljšati v veliki meri, da ne bi prihajalo do ponovne viktimizacije žrtev, da bi bili otroci zaščiteni in imeli varno zatoščišče, pravico do odškodnine ter delujočo telefonsko številko za pomoč ter prijavo morebitnih primerov trgovine z otroci in odraslimi.

Splošno gledano so države dosegle napredek pri prilagajanju zakonskih določb posamezne države zvezni zakonodaji, povečujejo razpoložljivost storitev za pomoč in zaščito žrtev, še posebej mladoletnikov in vzpostavljajo brezplačno dežurno klicno številko za pomoč in prijavo trgovine z ljudmi. Z majhnimi koraki gredo počasi proti cilju zmanjšanja primerov trgovine z ljudmi, odkrivanja izkoriščevalskih praks trgovanja z ljudmi, ozaveščanja ranljivih skupin, nujenja pomoči in zaščite žrtvam za čim hitrejšo okrevanje in vključitev v družbo. Prizadevajo si rešiti čim večje število žrtev in skupin, ki bi to lahko postale. Vse to izboljšuje stabilnost družbenega sistema in zmanjšuje visoke stroške, ki se pojavljajo zaradi nujenja zaščite in pomoči, preiskovanja, kazenskega pregona, ter izboljšuje socialnoekonomsko stanje države, saj ima ta na voljo več usposobljene in zdrave delovne sile, ki bo dolgoročno pozitivno vplivala na razvoj same države. Poleg naštetega se z zmanjševanjem trgovine z ljudmi zmanjšuje tudi nezakonito pridobljen denar, ki ga kriminalne združbe operejo v zakonitih dejavnostih, kar vse vpliva na ekonomsko stabilnost družbe.

6 PROBLEMATIKA IN RAZŠIRJENOST TRGOVINE Z OTROKI V ZDA

ZDA so začele aktivneje spremljati pojav trgovine z ljudmi v sredini devetdesetih let (U.S. State Department 2001, 3) prejšnjega stoletja, in sicer z vidika kršenja človekovih pravic predvsem deklet in žensk v prisilni prostituciji. V poročilo o trgovini z ljudmi, ki ga vsako poletje izda zunanje ministrstvo, so leta 2010 v seznam držav začele uvrščati tudi sebe, čeprav poročilo o stanju trgovine z ljudmi po svetu izdelujejo že od leta 2001 (U.S. State Department 2011, 339). Slabost poročil je, da so vsebovala le podatke žrtev trgovanja na mednarodni ravni in ne znotraj samih držav za kar je težko oceniti številke izkoriščanja. Pri pregledu poročil zunanjega ministrstva smo zaznali, da so v prvih poročilih, kjer ZDA še niso bile uvrščene v seznam držav, določene kot tranzitna in ciljna država (U.S. State Department 2001, 3) šele kasneje pa tudi kot država izvora. Slabost poročil je, da so vsebovala le podatke žrtev trgovanja na mednarodni ravni in ne znotraj samih držav za kar je težko oceniti številke izkoriščanja.

Trgovanje z otroki se lahko pojavlja v različnih zakonitih in nezakonitih dejavnostih v različnih bordelih, masažnih salonih, sprostitevnih centrih za zdravo življenje, ulični prostituciji, hotelskih storitvah, gostinstvu, gradbeništvu, zdravstvu, negi starejših, gospodinjstvih delih, varstvu otrok, delih v kmetijstvu, industriji, storitvenih dejavnostih, ulični prostituciji in drugih (NHTRC 2016).

6.1 PROBLEMATIKA TRGOVINE Z OTROKI V ZDA

Med sprejemanjem zakona leta 2000 so v ameriškem Kongresu podali ugotovitve, da je bilo vsaj s 700 tisoč ljudmi letno, večinoma z ženskami in otroki, trgovano znotraj in izven držav. V ZDA je bilo letno približno 50 tisoč žensk in otrok žrtev trgovine z ljudmi (TVPA 2000, Sec. 102).

FBI je leta 2005 ocenjeval dobičkonosnost nezakonite dejavnosti trgovine z ljudmi na mednarodni ravni na 9,5 milijarde \$ letno. Trgovina z ljudmi je povezana z drugimi dejavnostmi organiziranega kriminala kot so preprodaja drog, ponarejanje

dokumentov, tihotapljenje ljudi, korupcija in pranje denarja (U.S. Department of State 2005, 13). Z dobički trgovine z ljudmi organizirane kriminalne združbe večajo moč in med seboj sodelujejo (U.S. State Department 2003, 11). Nezakonito pridobljen denar je potrebno prikriti in s pranjem denarja pretvoriti v zakonito pridobljen prihodek, da davčni organi in organi kazenskega pregona ne bi posumili na nezakonito dejavnost kot vir pridobivanja finančnih sredstev.

ZDA so država izvora, tranzita in cilja za moške, ženske, transeksualne posameznike in otroke, ki so stalni rezidenti ali imajo ameriško državljanstvo kot tudi za tujce (U.S. Department of State 2015, 352). Veljajo za obljubljeni deželo, zato ima veliko tujcev željo za delo in življenje v ZDA. Znotraj ZDA se ljudje preseljujejo iz podeželja v urbana območja in v turistične destinacije, kjer lažje dobijo zaposlitev. V iskanju boljših življenjskih in ekonomskih možnosti se znotraj regije preseljujejo iz revnejšega juga na bolj razvit sever oziroma znotraj regije iz revnejših držav v bogatejše. Tuje žrtve trgovine z ljudmi prihajajo iz vseh regij sveta, napogostejše žrtve izvirajo iz ZDA, Mehike, Filipinov in Tajske (U.S. State Department 2014, 397). Otroci sodijo v posebej ranljive skupine na katere so trgovci z ljudmi posebej pozorni. Pogosto starši iz revnejših predelov pošljejo svoje otroke delati k bogatim v zameno za zavetje, financiranje izobraževanje in skrb za njih, kar pogosto privede do izkoriščanja za opravljanje služabniških hišnih opravil znotraj njihovega doma. Otroke zaklepajo in omejujejo, izolirajo od okolja, jih slabo hranijo, jim ne zagotavljajo dostojnih bivanjskih razmer kot tudi možnosti izobraževanja.

Otroci so za trgovce z ljudmi dobro blago za izkoriščanje, saj jih lažje nadzirajo in z njimi pridobivajo velik dobiček, še posebej za prisilno prostitucijo. Ko jih izkoristijo in za njih nimajo več »tržne vrednosti« jih prodajo drugemu trgovcu z ljudmi ali pa jih ponovno izkoriščajo za drugo obliko trgovine z otroki.

Otroci, ki pobegnejo zdoma imajo običajno težave doma, so nerazumljeni in imajo pogosto psihične težave, kar trgovci z ljudmi iščejo, ker jih z lažnim razumevanjem zavedejo, da pridobijo njihovo zaupanje. Eden od načinov pridobivanja zaupanja je tudi kupovanje različnih daril, nudenje bivališča, lažna ljubeznivost, sočutje, skrb,... Pri iskanju morebitnega »blaga« se trgovci poslužujejo tudi uporabe modernih tehnologij, interneta in družbenih omrežij. Ko trgovci z ljudmi ranljive otroke pridobijo z lažnimi manipulacijami, jih začnejo omejevati in prevzemati kontrolo nad njihovim

življenjem, pogosto z navajanjem na uživanje drog in drugih prepovedanih substanc, ki vodijo v odvisnost in s tem omogočijo lažji nadzor nad njimi. Otroci so v času izkoriščanja slabo hranjeni, živijo v neprimernih razmerah, psihično in fizično zlorabljeni, kar pušča psihične in fizične posledice na njihovem zdravju, ki ob neprimernem ravnanju organov pregona in drugih organizacij, ki skrbijo za njihovo zaščito in rehabilitacijo, lahko pušča posledice do konca življenja.

Ranljiva skupina mladoletnikov so tudi mladi fantje in punce, ki še iščejo svojo spolno identiteto ali so se identificirali kot geji, lezbijke ali transseksualci. Zaradi svoje spolne usmerjenosti so socialno diskriminirani, marginalizirani ter nerazumljeni s strani družine, zaradi česar pogosto zbežijo od doma in živijo na ulici. S tem postanejo bolj dovzetni, da postanejo žrtve trgovanja.

Glede na poročilo Univerze Pennsylvanije iz leta 2001 je v ZDA kar 300 tisoč otrok v nevarnosti za izkoriščanje s prostituiranjem (TVPRA 2005, Sec.102(5)). Otroci, ki zbežijo od doma, so zelo izpostavljeni prisilni prostituciji in drugim oblikam izkoriščanja, med drugim tudi za prekupčevanje droge in druga kazniva dejanja. Nacionalni center za pobegle otroke (The National Runaway Switchboard 2016) je ocenil, da je vsako noč približno 1,3 milijona brezdomnih in pobeglih otrok, ki živijo brez spremstva in nadzora na ulicah ZDA. Ti otroci in mladostniki so mladoletni in prepuščeni sami sebi, zato predstavljajo visoko rizično skupino potencialnih žrtev trgovine z ljudmi.

Država New York je ocenjevala, da je bilo v letu 2011 od 100.000 do 300.000 otrok vključenih v prostitucijo, po nekaterih drugih virih je bilo število izkoriščanja veliko večje. Polovica žrtev izkoriščanja trgovine z ljudmi naj bi bili otroci, povprečna starost viktimizacije otrok pa naj bi bila 13 let (Menasco 2015).

Eden od sedmih mladoletnih otrok starih med 10 in 18 let bo ostal na cesti, 75% pobeglih otrok je deklet, ki so zaradi spola še bolj izpostavljene prostituciji, fantje pa bolj prisilnemu delu (NCSL 2013). Glede na podatke Nacionalnega centra za pogrešane in izkoriščane otroke (NCMEC – National Center for Missing and Exploited children) je bil v letu 2015 eden od vsakih petih otrok, od skupaj 11.800 prijavljenih pogrešanih otrok, kateri so bili prijavljeni NCMEC, ogrožen zaradi otroške prostiucije s strani trgovcev z otroki. Otroci, ki so pobegnili so bili najverjetneje tudi žrtve trgovanja. Veliko otrok je bilo v času pobega (74%) v skrbništvu socialnih služb

(NCMEC 2016, 1). Navedeni podatek prikazuje tudi slabo opravljanje dela s strani socialnih služb, vzgojnih zavodov in drugih institucij, ki so jim na podlagi zakona zaupani v skrbništvo.

Otroci, ki pobegnejo od doma, brezdomna mladina, mladoletni odvisniki in prestopniki, oskrbovanci s strani socialnega skrbstva, mladinskih domov, mladoletni delavci v kmetijskih dejavnostih, biseksualni, gejevski in transeksualno spolno usmerjeni mladoletniki so v večji nevarnosti, da postanejo žrtve izkoriščanja kriminalcev (U.S. State Department 2014, 10). Zaradi navedenega je vlada v ZDA organizirala različne programe za zaščito in pomoč otrokom, ki so že bili žrtve trgovanja ali pa so glede na okoliščine v katerih živijo, potencialni kandidati, da to postanejo.

V ZDA imajo najboljše prakse in prizadevanja za odpravo modernega suženjstva, vendar imajo tudi same težave s trgovino z ljudmi, saj je veliko Američanov izkoriščanih, prisilno izkoriščanih v prostituciji, nekaj pa tudi delovno. Priseljenci so bolj pogosto žrtve delovnega izkoriščanja, ki ga je težje preiskovati in dokazovati kot prisilno prostitucijo. Stalno raziskujejo družbeni problem, iščejo inovacije, uporabljajo tehnologijo glede na izkušnje, tehnološki razvoj,... dopolnjujejo zakonodajo.

ZDA imajo navkljub izvajanju celostne politike še vedno težave s prepoznavanjem žrtev in zagotavljanjem pomoči le-tem. Nekatere mladoletne osebe so bile, za dejanja v katera so jih prisilili trgovci z ljudmi, kazensko preganjani kot prestopniki in ne kot žrtve trgovanja (U.S. Department of State 2015, 353), kar ni skladno s sprejeto zakonodajo in strategijo. Žrtve trgovanja namreč ne smejo biti kaznovane in preganjane zaradi storjenih kaznivih dejanj, ki so bili posledica izkoriščanja.

Združene države, kot vodilna država v boju za odpravo trgovine z ljudmi, pričakovano izpolnjujejo minimalne določene standarde, saj so jo že leta 2000 zakonsko prepovedale in določile sorazmerno kazensko odgovornost za huda kazniva dejanja. Stalno izvajajo različne programe pomoči žrtvam. Hkrati si trajno in resno prizadevajo odpraviti problem globalnih razsežnosti z mednarodnim sodelovanjem. Kljub vsemu imajo tudi sami težave z velikim številom žrtev katerim zagotavljajo pomoč. ZDA imajo vodilno vlogo v boju proti otroškemu spolnem turizmu, za katerega storitve so ameriški moški največji povpraševalec (The protection project 2009, 16), čeprav so sprejeli zakonodajo o kazenski odgovornosti storilcev, ki se poslužujejo storitev

otroškega spolnega turizma tudi izven ozemelj ZDA. Otroški spolni turizem je v porastu zaradi vedno večjega povpraševanja, še posebej v državah v razvoju kamor pedofili pogosto potujejo z namenom vključevanja v komercialne spolne odnose z mladoletniki.

Ameriški moški so največji povpraševalec in potrošnik storitev otroškega spolnega turizma (The protection project 2009, 16) v katerem je letno globalno izkoriščenih več kot milijon mladoletnih žrtev. Svojo intimnost iščejo v državah v razvoju (U.S. Department of State 2005, 22). V ZDA so sprejeli The PROTECT Act, zakon s katerim so zaostрили pogoje kaznovanja in kazenskega pregona storilcev, ki so stalni rezidenti ZDA ali ameriški državljani, tudi izven njihovih držav in ozemelj. Kazniv je tudi sam naklep spolnega izkoriščanja otrok.

Prostituiranje otrok je v nekaterih državah obravnavano kot mladoletniško prestopništvo, kar povzroča ponovno viktimizacijo mladoletnih žrtev, kot tudi strah pred kazenskim pregonom, kar odvrta iskanje pomoči s strani žrtev samih. Po ocenah ICE – U. S. Immigration and Customs Enforcement (v nadaljevanju ICE bo v ZDA, do svoje polnoletnosti, spolno izkoriščenih petina deklic in desetina fantkov (U.S. Immigration and Customs Enforcement 2016). Leta 2009 je bilo, po podatkih FBI, zaradi prostitucije aretiranih 235 fantov in 844 mladoletnih punc, kar je več v primerjavi z letom 2008, ko je bilo aretiranih 206 fantov in 643 punc (U.S. State Department 2011, 375).

Preiskovanje in zbiranje dokazov za sodni pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z otroki je dolgotrajno in zapleteno ter zahteva veliko specialnih znanj in sodelovanja različnih institucij na različnih ravneh. Pri tem lahko sodelujejo tudi žrtve, vendar prostovoljno. Otrokom žrtvam v teh postopkih ni potrebno sodelovati, ker bi to škodovalo njihovem psihičnem zdravju. Obstajajo nekatere ocene in podatki, vendar tudi te niso nujno točne, saj je odvisno metodologije, raziskovane populacije kot tudi obsega posamezne raziskave na podlagi katere pridobijo podatke.

6.2 RAZŠIRJENOST TRGOVINE Z OTROKI V ZDA

Število žrtev trgovine z ljudmi v ZDA ni znano, zato bomo na podlagi ene največjih zbirk podatkov o prijavljenih primerih trgovine z ljudmi orisali velikost problema. NHTRC je od 7. decembra 2007 pa do konca leta 2015 zabeležil 25.696 primerov trgovine z ljudmi med katerimi je bilo 7768 primerov trgovine z otroki (Polaris 2016, 2). V letu 2016 so do konca meseca marca zabeležili 1654 primerov trgovine z ljudmi, od tega 546 primerov trgovine z otroki (NHTRC 2016a). Urad za žrtve kriminala, pod okriljem Ministrstva za pravosodje je v letu 2012 nudil pomoč 1462 žrtvam, med njimi je bilo 284 mladoletnih (U.S. Department of Justice 2016, 6).

Dejstvo je, da je trgovina z otroki prisotna v vseh 50. državah ZDA. Žrtve prisilne prostitucije so večinoma ameriški otroci in odrasli oziroma stalni rezidenti. V letu 2014 je Urban Institute raziskoval prisilno prostitucijo v osmih ameriških mestih in ugotovil, da je prihodek te nezakonite dejavnosti ogrožen, in sicer med 39,9 in 290 milijonov \$ v posameznem mestu. Zvodniki so tedensko v povprečju zaslužili malo manj kot 33 tisoč \$ (Polaris 2015a, 1). Številke so zelo visoke in kažejo na dobičkonosnost prisilne prostitucije v ZDA. Tveganje je veliko manjše od koristi, zato je prisilna prostitucija tako razširjena. V obdobju od aprila 2009 do marca 2010 je bilo v ZDA več preiskav primerov prisilne prostitucije in drugih oblik spolnega izkoriščanja v komercialne namene, vendar je bilo številčno več žrtev prisilnega dela, 56% tujih otrok je bilo žrtev prisilnega dela, od tega polovica punčk, 38% tujih otrok je bilo žrtev prisilne prostitucije med njimi 16% fantkov, 6% tujih mladoletnih otrok pa je bilo izkoriščano tako za prisilno delo kot tudi prisilno prostitucijo. Izkoriščane identificirane tuje žrtve so v največji meri prihajale v ZDA iz Tajske, Mehike, Filipinov, Haitija, Indije, Gvatemale in Dominikanske republike (U.S. Department of State 2010, 338–339). Otoška območja, ki so pod jurisdikcijo ZDA, so tudi destinacije za prisilno delo in prostitucijo. Med aprilom 2010 in marcem 2011 je bilo 62% tujih otrok prisiljenih v delo, polovica izmed njih so bili fantje, 29% jih je bilo prisiljenih v prostitucijo, od tega 30% fantov, 9% pa so bili žrtve delovnega in spolnega izkoriščanja v komercialne namene (U.S. Department of State 2011, 373).

Za oris razširjenosti trgovine z otroki smo pregledali določena poročila, in sicer letna poročila o trgovini z ljudmi Ministrstva za zunanje zadeve od leta 2010 do leta 2015,

podatke Nacionalnega klicnega centra za trgovino z ljudmi (NHTRC – National Human Trafficking Resource Center, v nadaljevanju NHTRC) od leta 2008 do leta 2015 in nekatere druge sekundarne podatke iz znanstvenih publikacij.

Podatke o trgovini z ljudmi v ZDA zbirajo različna ministrstva in organi v njihovi sestavi, glede na lastno delovno področje, različne nevladne organizacije, delovne skupine in druge institucije, ki se pri svojem delu srečujejo z modernim suženjstvom, vendar zaenkrat nimajo poenotene metodologije zbiranja podatkov, kar posledično pomeni, da nimajo še enotne zbirke podatkov o primerih trgovine z otroki kot tudi z odraslimi. Storilci so v posameznih državah kazensko preganjani glede na različne zvezne zakone, TVPRA, The Mann Act in druge, kar med drugim onemogoča točno zbirko podatkov o kazenskem pregonu. Ustvariti poenoteno in pregledno zbiranje podatkov je zvezni cilj.

Največja pomankljivost zbiranja podatkov je neenotnost sistema za beleženje. Zaenkrat še ni enotnega programskega orodja v katerega bi vsi državni organi in organizacije, ki so vključene v aktivnosti proti trgovanju z ljudmi, vnašali podatke o lokacij, številu, spolu ter starosti žrtev, obliki izkoriščanja, zagotovljeni pomoči in drugih elementih trgovine z ljudmi. Skratka ni poenotenega zbiranja podatkov o zabeleženih in obravnavanih primerih (U.S. State Department 2010, 340), kar predstavlja veliko težavo za določanje čim natančnejših ocen na podlagi zbirk točnih podatkov o tej obliki mednarodnega organiziranega kriminala v ZDA. State Department v svoja letna poročila o trgovini z ljudmi (Trafficking in persons report – U.S. Department of State) ZDA vključuje šele od leta 2010, vendar iz njih ni pregledne statistike o primerih in žrtvah za cele ZDA, ampak le podatki določenih institucij.

FBI v sodelovanju z oddelkom pravosodnega ministrstva za obscenost in izkoriščanje otrok ter NCMEC od leta 2003 izvaja pobudo Izgubljena nedolžnost v kateri preiskujejo prisilno prostitucijo mladoletnih znotraj ZDA. V tem okviru je FBI do oktobra 2015 organiziral 73 delovnih skupin po celotnih ZDA, ki vključujejo organe pregona in odvetnike na vseh ravneh, kateri so rešili več kot 4800 otrok in obsodili več kot 2000 zvodnikov oz. trgovcev z otroki za prisilno prostitucijo. Obsojeni so bili na daljše zaporne kazni, od tega nekaj dosmrtnih, in zaseg premoženja (FBI 2015).

Zaradi velikosti ZDA in njene notranje raznolikosti je težko usklajevati in poenotiti zakonodajo, kazenski pregon, prepoznavanje žrtev, pomoč žrtvam, usposobljenost kadra, transparentnost financiranja pomoči, ipd. na vseh ravneh.

Državljanji ZDA, tako otroci kot tudi odrasli, so pogostejše žrtve prisilne prostitucije kot prisilnega dela (U.S. Department of State 2011, 372). Med 1.1.2008 in 30.6.2010 so zvezne delovne skupine za preiskovanje kaznivih dejanj začele 2515 preiskav trgovine z ljudmi, od tega je bilo 82% primerov prisilne prostitucije. Žrtve teh primerov prisilne prostitucije so bile v 83% ameriški državljani, in sicer kar 40% žrtev je bilo mladoletnih (Banks in Kyckelhahn 2011 v Finklea, Fernandes-Alcantara in Siskin 2015). Povpraševanje po prostituciji mladoletnih in drugih oblikah spolnega izkoriščanja otrok je stalno in za zvodnike oz. trgovce z ljudmi dobičkonosno, kar posledično povečuje prisilno prostitucijo otrok. Postopek prodaje otroške prisilne prostitucije sta olajšala tudi mobilna telefonija in svetovni splet, saj povpraševalci, ki jih imenujejo tudi kupci oz. »johns« (Finklea, Fernandes-Alcantara in Siskin 2015, 3) tako lažje pridejo do informacij o storitvah. Tudi družbena omrežja so vir, kjer lahko trgovci iščejo kontakte in z lažnimi obljubami nagovarjajo mladoletnike.

V letnem poročilu zunanjega ministrstva za leto 2010 smo zasledili, da je FBI v okviru pobude Izgubljena nedolžnost identificiralo 306 mladoletnih žrtev. Skupaj je bilo na zvezni in na ravni držav obsojenih 151 trgovcev z ljudmi, vendar to niso bile vse opravljene preiskava in kazenskopравни pregoni v navedenem obdobju poročanja (U.S. State Department 2010, 339).

6.2.1 Analiza podatkov NHTRC

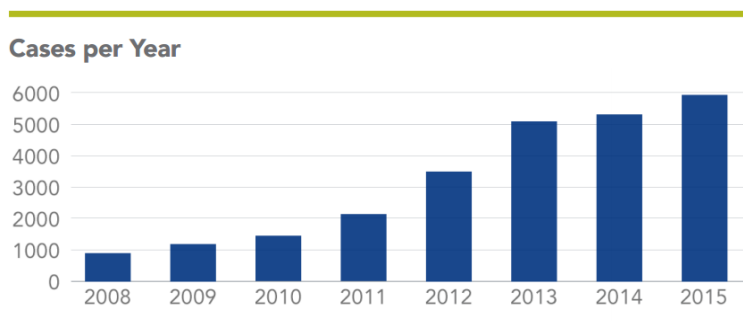
NHTRC je bil vzpostavljen 7. decembra 2007 z namenom zagotavljanja pomoči žrtvam trgovine z ljudmi. Ustanovila ga je neprofitna nevladna organizacija Polaris, ki je namenjena preprečevanju trgovine z ljudmi in suženjstva s pomočjo izobraževanj, izvajanja javnih programov, usposabljanj, ozaveščanja javnosti, zagotavljanja podpore žrtvam ter vodenje nacionalne klicne številke za žrtve trgovine z ljudmi. Z vzpostavitvijo nacionalnega klicnega centra so pomagali velikemu številu ljudi, prav tako pa s tem zbirajo podrobnejše podatke o pogostosti tega družbenega problema v ZDA. Financira jih Ministrstvo za zdravje in človeške vire. NHTRC poroča o

prijavljenih primerih organom pregona in drugim delovnim skupinam na teritoriju, kjer se zločin dogaja, se krizno odziva na klice žrtev in jih napotuje ustreznim organizacijam za nudenje pomoči, nudi tehnično pomoč, usposablja, zbira informacije, beleži podatke in analizira ter vodi statistiko o prijavljenih primerih. Žrtve ali posamezniki, ki sumijo na izkoriščanje lahko prijavijo dejanja trgovanja z ljudmi prek nacionalne klicne številke, izpolnitve obrazca na njihovi spletni strani, poslanega elektronskega sporočila ali SMS. (Mann 2014, 6, Polaris Project 2013, 2 in, NHTRC 2015). Telefonska številka je brezplačna in zaupna ter deluje neprekinjeno. Operaterji klicočim nudijo pomoč in podporo v sili, povezujejo jih z izvajalci pomoči na lokalni ravni, svetujejo, poročajo organom pregona katerim nudijo tehnično pomoč. Zagotavljajo pomoč žrtvam kjerkoli v ZDA. Sodelujejo z lokalnimi oblastmi, ponudniki storitev pomoči za žrtve, vladnimi agencijami, lokalnimi in zveznimi organi pregona, delovnimi skupinami in odvetniki, ki zagotovijo zaščito in pomoč klicateljem (Polaris Project 2013, 4). Imajo eno najbolj razširjenih baz podatkov o prijavljenih primerih trgovine z ljudmi, ki so jih preiskovali zvezni organi v ZDA. Podatki ne predstavljajo vsega trgovanja z otroki in odraslimi, ampak kažejo na pristonost takšnih kaznivih dejanj v ZDA. Primeri trgovine z ljudmi so bili v letih delovanja NHTRC namreč prijavljeni v vseh državah in teritorijih ZDA (Polaris Project 2013, 4).

Predstavili bomo njihove podatke o trgovini z otroki in odraslimi od leta 2008 naprej.

Število zabeleženih primerov od leta 2008 naprej se povečuje, kar je razvidno tudi iz grafa 6.1., ki grafično prikazuje letno število primerov trgovine z ljudmi, ki so bili na različne načine poročani v NHTRC.

Graf 6.1.: Število prijavljenih primerov trgovine z ljudmi NHTRC v ZDA na leto v obdobju od 2008 do 2012

Vir: Polaris (2016, 2).

V teh petih letih so obravnavali 9298 primerov trgovine z ljudmi, od tega jih je bilo skoraj 64% prisilne prostitucije (5932 primerov), 22% prisilnega dela, v 3% primerov pa so bile žrtve obeh oblik izkoriščanja, ostalo so bili primeri neopredeljenih oblik trgovanja. Dodatno so posebej prejeli še več kot 4000 prijav izkoriščevalskih delovnih praks, katerih posamezniki so bili morebitne žrtve prisilnega dela. Žrtve prisilne prostitucije so bile v več kot 85% ženske in deklice, poleg moških pa je bilo nekaj tudi transeksualnih žrtev. Služabništvo je bilo prevladujoča oblika delovnega izkoriščanja v večini tujih državljanov (Polaris Project 2013, 4–5).

63

Slika 6.3.: Slika znanih lokacij prijavljenih primerov trgovine z otroki NHTRC v ZDA med leti 2008 in 2012

Vir: Polaris Project (2013, 31^{XX}).

Iz slik 6.2 in 6.3 je razvidno, da je bilo v obdobju od leta 2008 do leta 2012 več preiskovanih primerov trgovine z ljudmi kot tudi trgovine z otroki v vzhodni polovici ZDA, ob obali, v zahodnem delu pa največ v Kaliforniji, Oregonu in Washingtonu, v notranjosti ZDA pa je bilo manj primerov trgovanja z otroki.

Države z največ telefonskimi klici prijav trgovine z ljudmi so bile v naslednjem vrstnem redu: Kalifornija, Teksas, Florida, New York, Illinois, Zvezno okrožje Kolumbija, Virginija, Ohio, Severna Karolina in Georgia (Polaris Project 2013, 9).

Med obravnavanimi primeri trgovine z ljudmi je bilo v 2668 oziroma 29% prijavljenih primerov trgovine z otroki. Pri čemer so prevladovale oblike spolnega izkoriščanja, in sicer v 74%, od tega so jih več kot tretjino izkoriščali zvodniki, ki so otroke prodajali na ulici, v hotelih, motelih, obcestnih počivališčih,... Med zvodniki prevladujejo ameriški moški, ki v večini nagovarjajo ameriška mladoletna dekleta, njihove žrtve so v 40% mladoletni otroci.

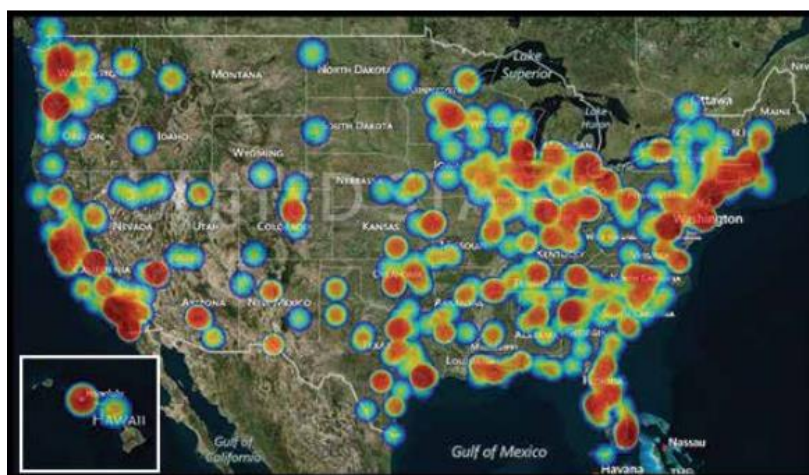
Lokacije novačenja za prisilno prostitucijo so najpogostejše prek prijateljev, spleta, na javnih mestih, na zasebnih zabavah, v barih ali klubih,... Zvodniki mladoletna dekleta pogosto zavajajo z izkazovanjem lažne ljubezni. Poleg zvodništva so otroke izkoriščali tudi v bordelih, pornografski industriji, plačanemu spremstvu, masažnih salonih, sprostitvenih centrih in drugih dejavnostih, ki prikrito ponujajo prostitucijo.

^{XX} Podatki ne vključujejo območja Aljaske.

Prikrito nudenje storitev prostitucije pri opravljanju drugih poslovnih dejavnosti v manjšem delu obsega tudi otroško prostitucijo, in sicer v 8,87% primerov, ki so jih prijavili NHTRC v obdobju od leta 2008 do 2012. (Polaris Project 2013, 4 – 5 in 16 – 19).

Slika 6.4 prikazuje primere, ki so jih v obdobju od 2008 do 2012 obravnavali v NHTRC, iz katere vidimo, da zvodništvo na zahodni obali prevladuje v Kaliforniji in Washingtonu, v vzhodni polovici ZDA pa je zvodništvo prisotno v več državah.

Slika 6.4.: Slika znanih lokacij prijavljenih primerov zvodništva v ZDA med leti 2008 in 2012

Vir: Polaris Project (2013, 16).

Otroci, žrtve prisilne prostitucije, ki jih izkoriščajo zvodniki so v večini ameriški državljani. Prostituiranje otrok poteka tudi v bordelih, ki so locirani v hišah, apartmajih stanovanjih in prikolicah. Več kot tretjina žrtev prisilne prostitucije v bordelih je otrok.

Bordelska prostitucija je v ZDA prisotna v manjši meri kot zvodništvo. Največ bordelov je bilo v letih 2008, 2009, 2010, 2011 in 2012, glede na podatke NHTRC, lociranih na vzhodni obali (glej sliko 6.5).

Slika 6.5.: Slika znanih lokacij prijavljenih primerov bordelske prostitucije NHTRC v ZDA med leti 2008 in 2012

Vir: Polaris Project (2013, 19^{XXI}).

Otroci so bili v obdobju petih let žrtve prisilnega dela v 7% obravnavanih primerov s strani NHTRC, od tega so jih v največji meri izkoriščali v prodaji oz. prekupčevanju stvari na terenu. Če ne prodajo dovolj blaga so kaznovani s stradanjem ali pa jih pustijo same na ulici. Otroci so bili izkoriščani tudi kot služabniki za opravljanje gospodinjstskih del, za dela v gostinstvu in drugih storitvenih dejavnostih ter kmetijstvu (Polaris Project 2013, 22–27). Geografsko so bile med 2008 in 2012 najpogostejše morebitne žrtve služabništva v SV delu ZDA ter v J delu Floride in Kalifornije. (Polaris Project 2013, 9).

Glede na demografske podatke NHTRC so bili otroci, žrtve trgovine z ljudmi, v skoraj 45% primerov ameriški državljani ali stalni rezidenti. Prevladovalo je izkoriščanje deklic (84,3%), manj kot petina žrtev so bili fantje in skoraj odstotek transseksualnih mladoletnikov. (Polaris Project 2013, 31).

V največji meri so otroke v ZDA (med 2008 in 2012) izkoriščali zvodniki, in sicer v več kot polovici primerov, manj številni so bili primeri izkoriščanja otrok za prekupčevanje, pornografijo, spolno izkoriščanje v pod krinko spremljevalk, prikrita prisilna prostitucija v okviru različnih storitvenih dejavnosti in bordelih. Otroke so izkoriščali

^{XXI} NHTRC ni imel podatkov o prostituciji v bordelih na območju Aljaske in Havajev.

tudi za preprodajo, služabništvo za gospodinjska opravila, v gostinstvu, za osebno spolno suženjstvo in za delo hostes, plesalk,... v nočnih klubih (glej tabelo 6.6).

Tabela 6.6.: Pregled trgovine z otroki glede na namen izkoriščanja otrok v ZDA med leti 2008 in 2012

Namen izkoriščanja otrok v trgovini z otroki v ZDA v obdobju 2008-2012 (glede na prijavo NHTRC)	Št. primerov	Odstotek primerov
Zvodništvo	1014	59,40
Prekupčevanje	155	9,1
Pornografija	107	6,3
Plačljivo spremstvo	84	4,9
Prikrita prostitucija v okviru poslovnih dejavnosti (prikriti bordeli)	80	4,7
Prisilna prostitucija v rezidenčnih bordelih	72	4,2
Preprodaja in terenska prodaja	49	2,9
Služabništvo za gospodinjska opravila	40	2,3
Gostinstvo	40	2,3
Osebno spolno suženjstvo	37	2,2
Delo v nočnih klubih, hostese	29	1,7
SKUPAJ	1707 ^{XXII}	100

Vir: Polaris Project (2013, 31).

Če povzamemo podatke, ki jih je zbral NHTRC, na podlagi prejetih prijav v obdobju od 2008 do konca leta 2012 kažejo, da so bili otroci izkoriščani skoraj v vseh oblikah trgovine z ljudmi, najštevilčnejše v različnih oblikah prisilne prostitucije. Žrtve trgovanja so bile so bile v največji meri deklice, v manjšem delu fantje, nekaj je bilo tudi primerov izkoriščanja transseksualne mladine.

Pri preučevanju podatkov NTHRC podatkov v obdobju od leta 2013 do leta 2015 smo ugotovili, da so bili vsako leto v tretjini primerov trgovine z ljudmi vključeni mladoletniki ter, da število primerov z izkoriščanjem otrok vsako leto narašča sorazmerno s številom primerov trgovine z ljudmi. Na podlagi teh podatkov NHTRC lahko sklepamo, da trgovanje z otroki v ZDA iz leta v leto počasi narašča. Prevladuje izkoriščanje žensk in deklic v različnih oblikah prisilne prostitucije oz. spolnega izkoriščanja z namenom pridobitve dobička (NHTRC 2014, 2015, 2016 in 2016a).

^{XXII} Število primerov ni enako številu žrtev, saj je lahko v enem primeru izkoriščanih več otrok.

V preteklosti so imeli težave zaradi premajhnega odziva zaščite otrok, žrtev trgovine z ljudmi, napačne identifikacije žrtev in napotitve na pravosodje za mladoletne za kazenski pregon, namesto varstva žrtev. Zaradi tega so namenili velik poudarek zaščiti žrtev in usposabljanju kadrov, ki se profesionalno ukvarjajo s področjem trgovine z ljudmi.

Natančno število otrok žrtev trgovine z ljudmi v ZDA ni znano, saj ni bilo izvedene kompleksne raziskave. Obstajajo določene ocene na podlagi izvedenih študij, vendar niso bile izdelane po enakih merilih, terminologiji in vzorcih, tako da med seboj niso primerljive.

Pri preučevanju in prebiranju različnih poročil in ocen lahko zatrdimo, da je trgovina z otroki prisotna v vseh petdesetih državah ZDA in da je v porastu, vendar skupno zbranih zanesljivih podatkov o številu obravnavanih primerov trgovanja z otroki ni. Podatki se lahko podvajajo v poročilih različnih institucij. Število primerov trgovine z otroki raste, kar odraža povečanje ozaveščenosti, kot tudi trend rasti izkoriščanja otrok v skoraj vseh oblikah trgovine z ljudmi. Podatki kažejo le obravnavane primere, realno število je lahko veliko večje, saj je odkrivanje kaznivih dejanj trgovine z otroki zelo kompleksno.

7 PREPREČEVANJE TRGOVINE Z OTROKI V ZDA

Otroci so ranljiva in občutljiva bitja, ki potrebujejo zaščito. Tudi mladoletni najstniki še ne znajo v celoti presojudi v svojem najboljšem interesu. Starši so prvi, ki lahko otroke preventivno zaščitijo z odprtim pogovorom, s poznavanjem njihove družbe in okolja v katerem se gibljejo, kaj iščejo po medmrežju in s kom navezujejo stike prek spleta ter z opazovanjem vedenja svojih otrok. Drugi, ki lahko preventivno zaščitijo otroke so učitelji in drugi šolski delavci, zdravstveni delavci,...

Vladna prizadevanja za odpravo trgovine z otroki se izražajo skozi sprejem in implementacijo ustrezne zakonodaje, uspešen kazenski pregon, prepoznavanje tujih in lastnih žrtev, zaščito in nudenje pomoči vsem žrtvam, ozaveščanjem javnosti, izobraževanjem za zmanjšanje ranljivosti občutljivih skupin in zunanjo politiko, ki s svojimi diplomatskimi orodji omejujejo mednarodno grožnjo za zdravje in življenje ter svobodo gibanja milijonov ljudi po svetu. Prioriteta je zaščita in pomoč žrtvam s pristopom žrtve kot osrednjega subjekta te kriminalne dejavnosti.

Za uspešno zmanjševanje oziroma preprečevanje trgovanja z otroki in odraslimi je ključno medsebojno sodelovanje političnih akterjev in civilne družbe pri raziskovanju problema in njegovih posledic, prilagajanju zakonodaje, njeni implementaciji, izdelavi strategij, načrtov, programov za aktivnosti preprečevanja ter mehanizmov na lokalni, državni in zvezni ravni. Pomembno je zbiranje informacij s pomočjo pobeglih žrtev trgovine z ljudmi, informatorjev in tajnih sodelavcev, ki v kriminalnih združbah delujejo pod krinko ter njihova temeljita analiza. S pomočjo pridobljenih informacij organi pregona načrtujejo racije.

V ZDA so leta 2000 sprejeli zakonodajo s področja trgovanja z ljudmi. Spremenili so jo v letih 2003, 2006, 2008 in 2013. S tem so kriminalizirali kazniva dejanja vseh oblik trgovanja z ljudmi, določili politiko in ukrepe ter programe za kazenski pregon in samo zaščito žrtev. Zakonska določila so omogočila ustanovitev določenih organov, ki so namenjeni omejevanju in odpravi modernega suženjstva. Čeprav imajo omejene vire vlada financira in koordinira programe za zajezitev pojava ter si prizadeva spremljati problem, prilagajati zakonodajo z izdelavo novih zakonskih aktov

kot tudi njihovih dopolnil. Na podlagi ugotovitev pripravljajo priporočila za vedno več držav po svetu, ki jih letno objavljajo v poročilu zunanjega ministrstva. Namen poročila je poročanje Kongresu o stanju trgovine z ljudmi na globalni ravni. Tudi druga ministrstva in institucije objavljajo različna poročila s svojega področja dela, ki se med drugim nanašajo tudi na trgovanje z ljudmi in njene posledice.

V letu 2010 so bile ZDA prvič kot država obravnavane in uvrščene v prvo skupino seznama držav, kar pomeni, da si uspešno prizadevajo, omejujejo in preganjajo oblike modernega suženjstva in so njihove aktivnosti v celoti skladne z upoštevanjem najnižjih standardov za odpravo trgovine z ljudmi. Pri analizi izvajanih ukrepov in politik so ugotovili, da so ZDA napredovale pri zaščiti tujcev, otrok trgovine z ljudmi, in sicer zaradi novih postopkov za takojšnjo dodelitev ugodnosti po njihovi identifikaciji. Manj uspešni so bili pri zaščiti ameriških otrok žrtev. Vladne aktivnosti zaščite mladoletnih ameriških državljanov in mladoletnih stalnih rezidentov so bile premalo koordinirane, saj so bile preveč razpršene skozi že obstoječe vladne strukture pravnega varstva in zaščite otrok. Zaradi zapletenosti sistema za dodeljevanje finančnih sredstev, za pomoč mladoletnim žrtvam trgovanja, nevladnim organizacijam so se nekatere odločile, da se na razpise ne bodo prijavile (U.S. State Department 2010, 338). Priporočila za izboljšanje stanja so bila za leti 2010 in 2011 naslednja: izboljšanje baze podatkov, sodelovanje zveznih, državnih in lokalnih organov pregona, usposabljanje organov pregona in drugih, ki sodelujejo pri odpravljanju trgovine z ljudmi in pomagajo žrtvam. V letu 2011 so priporočili tudi povečati zaščito otrok U.S. State Department 2010, 338 in 2011, 372).

Vlada ZDA za preprečevanje trgovine z otroki financira različne aktivnosti nevladnih in drugih organizacij, ozavešča javnost ter si s pomočjo zunanje politike prizadeva tudi za odvrčanje in preprečevanje kriminalitete v tujini. Najprej je morala vlada raziskati obseg in naravo problema na podlagi katerega so izdelali akcijski načrt in akterje za reševanje družbenega problema, obveščanje javnosti o prisotnosti problema, ozaveščanje javnosti o samozaščiti, kazalnikih trgovanja kot tudi možnosti prijave suma o trgovini z otroki, usposabljanje pravosodnih organov, organov pregona, delavcev socialnih služb ter drugih, ki se pri svojem delu srečujejo s trgovino z ljudmi in njenimi žrtvami. Uspešen kazenski pregon, poostrena mejna, letališka in pristaniška kontrola, učinkovito sodstvo ter sorazmerno stroge kazni za storjena kazniva dejanja trgovanja z ljudmi imajo odvrčalni učinek. Vladni ukrepi pa

obsegajo tudi identifikacijo žrtev, ki ni vedno učinkovita glede na porabljen sredstva, zagotavljanje pomoči žrtvam, in sicer medicinsko in pravno pomoč, umik iz okolja izkoriščanja, nudenje zaščite, varne nastanitve oziroma zavetja, svetovanje, prevajanje, ureditev statusa za tuje državljane, prevajanje v materni jezik, informiranje o poteku preiskave in morebitnega sodnega postopka, možnost pridobitve javnih sredstev, odškodnin, pomoč pri reintegraciji oziroma začetku novega življenja in druge. Namen ozaveščanja je med drugim tudi zmanjševanje ranljivosti morebitnih žrtev. Vlada ZDA je uvedla pogodbeno določila s svojimi zunanjimi izvajalci znotraj in izven ZDA, s katerimi se ti zavežejo, da ne izkoriščajo svojih delavcev v smislu trgovine z ljudmi. Prav tako so sprejeli določene etične kodekse in »črne« sezname izdelkov oziroma blaga, ki je bilo proizvedeno z delom otrok ali drugimi oblikami trgovine z ljudmi.

Strategije za preprečevanje trgovanja z otroki se nanašajo na zmanjšanje povpraševanja, ki naj bi glede na ekonomske zakonitosti posledično zmanjšalo ponudbo. Za uspešno politiko odprave trgovine z ljudmi je potrebno učinkovito kazensko pregonjati tudi dejavnosti organiziranega kriminala, katerega del je tudi trgovina z otroki, na primer boj proti korupciji. Zmanjšanje povpraševanja se izvaja z identifikacijo in kazenskopravnim pregonjanjem ljudi, ki povprašujejo po storitvah izkoriščanja otrok. Za zmanjšanje ponudbe je potrebno ustvariti enakost, boljše življenjske in ekonomske priložnosti, izobraževanje ciljnih skupin o njihovih pravicah, kar ZDA med drugim izvajajo z deljenjem letakov »Know your rights« za ozaveščanje tujih delavcev, ki prihajajo v ZDA (U.S. Department of State 2004, 21–22). Poleg navedenega je pomembno ozaveščanje prebivalstva, koordiniranje lokalne državne, nacionalne in regionalne ravni, izobraževanje in usposabljanje ljudi, ki se ukvarjajo s preiskovanjem, kazenskim pregonom, zagotavljanjem pomoči žrtvam in z drugimi aktivnostmi za omejevanje in boj proti trgovini z otroki. Pri ozaveščanju in skrbi za žrtve lahko pomagajo prostovoljci, verske institucije, nevladne organizacije, šole, skupnosti in drugi akterji. Za izvajanje učinkovite politike omejevanja modernega suženjstva so potrebna zadostna finančna sredstva, ki jih je večinoma vedno premalo.

Zgoraj navedene strategije zmanjševanja se uporabljajo za vse oblike trgovine z otroki, poleg njih pa se izvajajo tudi druge politike zmanjševanja, in sicer z ukrepi, programi in aktivnostmi, ki so prilagojene posamezni obliki izkoriščanja

mladoletnikov. Pri teh sodelujejo politični akterji, podjetja, nevladne organizacije, verske institucije in drugi deležniki iz civilne družbe.

Za zmanjšanje vseh oblik otroškega izkoriščanja lahko veliko storijo tudi ozaveščeni državljani, podjetja in mediji. Državlani lahko pomagajo vladnim prizadevanjem s prijavo suma trgovanja z otroki, zavedanjem o lastni odgovornosti udeležbe v nezakonitih dejavnostih kot tudi vzgoji svojih otrok v zavedanju o nevarnostih in znakih trgovanja kot tudi prostovoljnem delu v različnih nevladnih organizacijah, ki delujejo proti trgovini z ljudmi in skrbijo za zaščito žrtev le-te.

Podjetja lahko vzpostavijo etične politike proti trgovini z otroki in odraslimi, ozaveščajo in informirajo svoje zaposlene, v primeru suma kaznivih dejanj trgovine z ljudmi sodelujejo z lokalnimi organi pregona ter uvedejo pogodbeni določila v pogodbah s poslovnimi partnerji glede zavračanja storitev, blaga in izdelkov, ki so bili proizvedeni z otroškim izkoriščanjem vseh oblik. Vsi lahko pripomorejo tudi z donacijami nevladnim organizacijam.

V ZDA so pomemben vir prijav trgovanja z otroki vozniki tovornih vozil, saj nekateri od njih prijavljajo sum na izkoriščanje otrok za prostitucijo. Postajališča za tovornjake so namreč kraji, kjer trgovci z ljudmi pogosto izkoriščajo otroke, predvsem mladoletne deklice za prisilno prostitucijo, ki imajo določen znesek, ki ga morajo s prodajo svojega telesa zaslužiti na noč. V primeru, da zahtevanega ne dosežejo jih fizično in psihično kaznujejo. Postajališča za voznike tovornjakov so večinom oddaljena od mest, tako da otroci ne morejo pobegniti. So dobičkonosne lokacije in tržna niša za izkoriščevalce otrok. Vozniki tovornjakov so se združili v nevladno organizacijo Truckers Against Trafficking katere člani so na NHTRC prijavljali mladoletne žrtve prisilne prostiucije, ki so jih zasledili na svoji poti. Na ta način so rešili veliko otrok pred nadaljnjim izkoriščanjem. Imenovana neprofitna organizacija je bila ustanovljena z namenom ozaveščanja in izobraževanja tovornjakarjev o trgovini z otroki in prijavljanju sumljivih primerov prostituiranja mladoletnih organom pregona. Z zagotavljanjem informacij organom pregona so pomagali pri identifikaciji žrtev, preiskavah primerov trgovanja z otroki in pregonu kriminalnih združb. Pridružila so se jim tudi druga združenja po vseh ZDA (Truckers Against Trafficking 2016). Od vseh prijav trgovanja z ljudmi, ki so jih podali vozniki tovornjakov je bilo kar sedeminpetdeset odstotkov primerov izkoriščanja mladoletnih (Polaris Project 2013,

30). Tudi vloga medijev je pomembna, saj lahko izobražujejo in ozaveščajo javnost in poročajo o primerih trgovanja z otroci, pri čemer morajo zaščititi identiteto žrtev.

V nadaljevanju poglavja bomo predstavili delo ministrstev in nekaterih drugih institucij na področju boja proti trgovanju z otroki in odraslimi.

7.1 ZVEZNI ORGANI IN INSTITUCIJE V BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI

Vlada si s pomočjo ministrstev, vladnih agencij, delovnih skupin, drugih vladnih organov in institucij na zvezni, državni in lokalni ravni prizadevajo k zmanjšanju družbenega problema trgovanja z najranljivejšimi skupinami prebivalstva. Te institucije poleg svojih aktivnosti financirajo in usposabljanje tudi nevladne organizacije za izvajanje strategij in programov znotraj in izven ZDA. Vloga nevladnih organizacij je predvsem zagotavljanje zaščite in pomoči žrtvam izkoriščanja kot tudi preventivno ozaveščanje in izobraževanje najranljivejših skupin prebivalstva.

Ministrstva in organi v njihovi sestavi ter druge vladne institucije delujejo na podlagi zakonsko sprejete paradigme trojnega »P« za boj proti trgovini z ljudmi, in sicer pomoč žrtvam, preprečevanje trgovanja, ter pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z otroki in odraslimi, ki so državljani ali stalni rezidenti ZDA kot tudi tuji državljani, ki so izkoriščani na ozemljih ZDA. Tudi paradigma žrtve kot osrednjega subjekta za preprečevanje izkoriščanja in trgovanja, je s pristopom trojnega »R«: rešitve, rehabilitacije in reintegracije žrtev je pomembna podlaga za odpravo modernega suženjstva v ZDA (U.S State Department 2008, 5).

Vladni pristop temelji na zaščiti, podpori in celostni pomoči žrtvi kot osrednjem subjektu trgovanja, ki jo z medsebojnim sodelovanjem financirajo zvezna ministrstva s svojimi organi. Pri financiranju zagotavljanja pomoči žrtvam trgovanja ali izkoriščanja medsebojno sodelujejo šolsko, zdravstveno, zunanje, pravosodno, Ministrstvo za delo in Ministrstvo za domovinsko varnost (U.S. Department of Education 2015, 11). Vsak na svojem delovnem področju se vsa ministrstva vključujejo v aktivnosti zmanjševanja trgovine z otroki doma in v tujini.

ZDA so sprejele strateški akcijski načrt za zagotavljanje storitev za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi v ZDA od leta 2013 do 2017, v katerem so se predsednikova medresorska delovna skupina, ministrstva in nekatere druge zvezne institucije

zavezale, da bodo usklajevale aktivnosti, medsebojno sodelovale in povečale zmožnosti boja proti trgovini z ljudmi. Obsega štiri glavne cilje in osem podciljev ter 250 elementov za izboljšanje storitev žrtev. Rdeča nit glavnih ciljev je identifikacija žrtev. Prvi cilj je poenotenje prizadevanj za usklajen pristop k zagotavljanju storitev za pomoč žrtvam lokalno, teritorialno, državno, regionalno in zvezno kot tudi pri domorodnih plemenih. Z intenzivnejšim raziskovanjem pridobiti ocene in podatke ter dokaze o sodobnem suženjstvu z namenom boljšega razumevanja globalnega problema s čimer bi uspešneje izvajali aktivnosti za njegovo omejevanje. Z usposabljanjem in ozaveščanjem želijo še izboljšati prepoznavanje žrtev, povečati obseg storitev pomoči žrtvam in razširiti njihovo razpoložljivost. Pomoč bi morala biti individualno naravnana, saj je vsaka žrtev svoj primer in ima svoje težave ter potrebe. Namen nudenja pomoči z različnimi storitvami je doseganje kratkotrajne kot tudi dolgotrajne dobrobiti za žrtve in njihovo zdravje, da bi lahko obnovili svoje življenje in se ponovno vključili v družbo (Federal Strategic Action Plan 2014, 4).

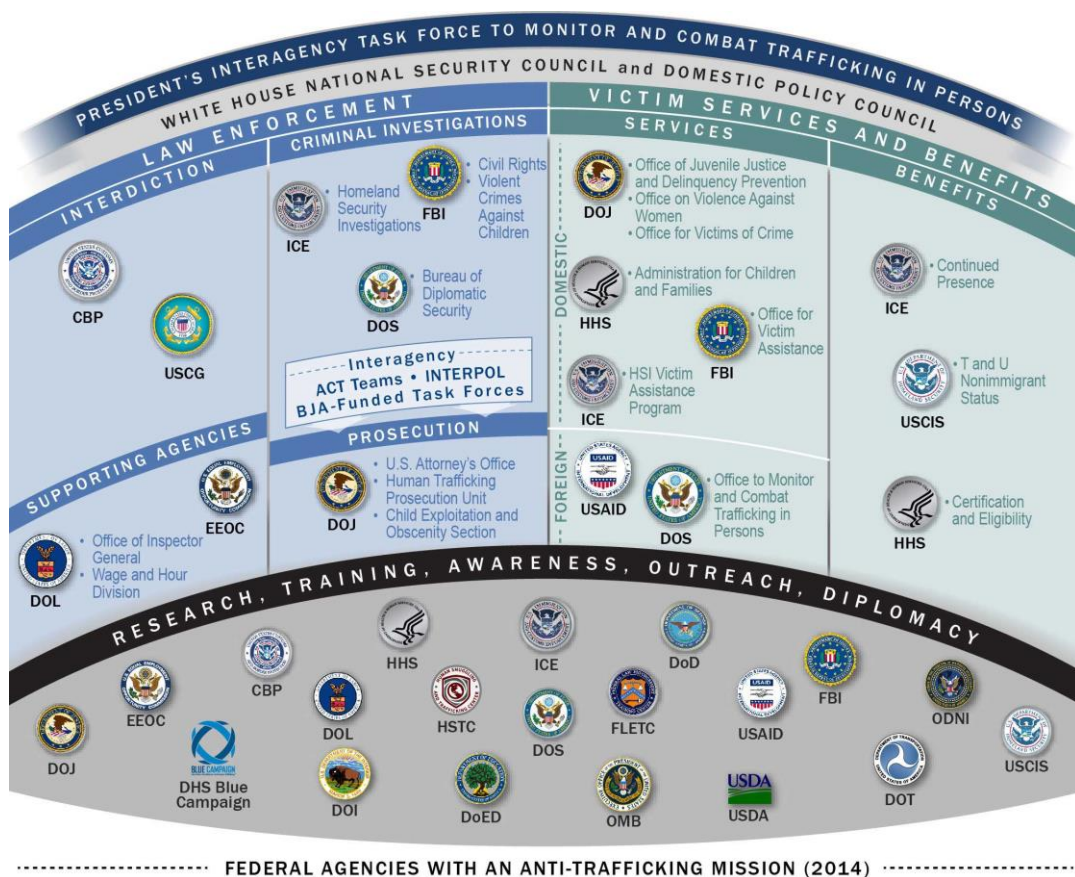
Za odpravo modernega suženjstva si na zvezni ravni prizadevajo predsednik ZDA, njegova delovna skupina, Bela hiša, različne delovne skupine in organi v sestavi ministrstev, ki medsebojno sodelujejo pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, kazenskem pregonu, ki je v pristojnosti Ministrstva za pravosodje, pri zagotavljanju zaščite in storitev in dodeljevanju javnih sredstev za rehabilitacijo in integracijo žrtev z različnimi programi.

Pri preiskovanju primerov trgovanja z otroki sta odgovorni Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za domovinsko varnost s svojimi organi in delovnimi skupinami, pomoč mladoletnim žrtvam v največji meri s svojimi institucijami in nevladnimi organizacijami ter drugimi akterji zagotavljata Ministrstvo za pravosodje in zdravstveno ministrstvo, ki sta od začetka sprejetja zakonodajne odgovornosti za pomoč žrtvam, nudili pomoč le žrtvam, ki so bili tuji državljani. Z letom 2012 zagotavljajo zaščito in pomoč iz javnih sredstev tudi za ameriške državljane in stalne rezidente (Finklea, Fernandes-Alcantara in Siskin 2015, 9).

Ministrstva s svojimi podrejenimi agencijami in uradi prav tako raziskujejo moderno suženjstvo, usposablajo in izobražujejo strokovnjake iz različnih področij ter ozaveščajo in informirajo širšo javnost. ZDA si prizadevajo za zmanjšanje

mednarodnega organiziranega kriminala tudi v mednarodnem okolju s pomočjo diplomacije, ki je orodje zunanje politike (glej sliko 7.1).

Slika 7.1: Pregled zveznih institucij, ki si prizadevajo za odpravo trgovine z ljudmi

Vir: Office for Victims of Crime (2016).

7.1.1 PREDSEDNIKOVA MEDRESORSKA DELOVNA SKUPINA ZA NADZOR IN BOJ PROTI TRGOVINI Z LJUDMI

Ustanovljena je bila na podlagi zakonskih določil TVPA 2000 (U.S. State Department 2002, 3–4). Organizirana je na ravni kabineta, ki ga sestavlja štirinajst oddelkov in agencij. Njen namen je usklajevanje prizadevanj vladnih institucij za boj proti trgovini z ljudmi. Njeni člani se sestanejo enkrat letno pod vodstvom zunanjega ministra. V času Obamovega predsedovanja so dosegli velik napredek z medsebojnim sodelovanjem političnih vodij, zasebnega sektorja, akademikov, odvetnikov, preživelih žrtev trgovine z ljudmi, organov pregona in verskih voditeljev. Moči so združili z namenom krepitve prizadevanj za boj proti trgovini z ljudmi na zvezni ravni, kar bo posledično povečalo boj za odpravo tega zločina nad človekovimi pravicami otrok in odraslih tudi na državni in lokalni ravni. Njihove prioritete so pomoč žrtvam, vladavina prava, veriga dobaviteljev in javna naročila ter ozaveščanje javnosti o problemu sodobnega suženjstva. V medresorski delovni skupini sodelujejo: zunanje, obrambno, pravosodno, kmetijsko, notranje, zdravstveno, ministrstvo za delo, za izobraževanje, za transport in ministrstvo za domovinsko varnost, Svet za notranjo politiko, Urad direktorja nacionalne obveščevalne službe, FBI, Agencija za mednarodni razvoj, Komisija za enake možnosti zaposlovanja, Urad za izvrševanje proračuna ter zvezni varnostni organi. Predsednik Obama je za mesec boja proti trgovini z ljudmi razglasil mesec januar 2016 (U.S. Department of State 2016, White House 2015 in 2016).

Za povečanje vladavine prava za odpravo trgovine z ljudmi si prizadevajo z mnogimi aktivnostmi, med drugim s povečanjem finančnih sredstev za šestnajst delovnih skupin organov pregona na lokalni, državni in zvezni ravni. Sodelovanje med ministrstvi za delo, domovinsko varnost in pravosodje za oblikovanje skupine proti trgovini z ljudmi za večjo uspešnost preiskav in kazenskega pregona. FBI sodeluje z številnimi delovnimi skupinami, nevladnimi organizacijami in drugimi organi pregona na vseh ravneh. Združeno sodelovanje pozitivno vpliva na učinkovitost preiskav, saj je FBI v letu 2015 aretiral skoraj 3500 ljudi zaradi kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Tudi podatki obveščevalnih služb organom pregona pomagajo dopolniti usposabljanja in taktike preiskovanja. Povečujejo tudi sredstva za nudenje storitev

namenjenih pomoči žrtvam trgovanja. Ministrstvo za delo izvaja program proti prisilnemu delu otrok in odraslih po svetu, za kar je namenilo skoraj 12 milijonov \$. Ministrstvo za zdravje in človeške vire si prizadeva razširiti usposabljanja za celostno pomoč žrtvam na čim več ustanov, ki se pri svojem delu lahko srečajo z morebitnimi žrtvami trgovanja (White House 2016).

7.1.2 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

Z zakonom so ustanovili medresorsko delovno skupino z namenom usklajevanja zakona in izdelavo poročila, ki se je prvič sestala februarja 2002. Urad za nadzor in boj proti trgovini z ljudmi v okviru zunanjega ministrstva skrbi za mednarodno sodelovanje na tem področju, zagotavlja pomoč tujim vladam, izvaja usposabljanja za organe pregona z namenom uspešnejšega preiskovanja pregona in kaznovanja prestopnikov, pripravlja poročila in analize, koordinira mednarodne programe za preprečevanje trgovine z ljudmi ter pomoč žrtvam, vodi oz. sodeluje z nevladnimi in mednarodnimi organizacijami (U.S. Department of State 2002, 3–4 in 2005, 240).

Urad Ministrstva za zunanje zadeve za prebivalstvo, begunce in migracije (Bureau of Population Refugees and Migration – PRM, v nadaljevanju PRM) skrbi za človekove pravice migrantov in beguncev, ozavešča, skupaj z nevladnimi organizacijami in Mednarodno organizacijo za migracije zagotavlja zaščito žrtvam trgovine z ljudmi, usposablja ter izvaja druge programe proti trgovini z ljudmi. Poleg rehabilitacije in reintegracije žrtev pomagajo žrtvam tudi z združitvijo z njihovimi družinami na ozemlju ZDA ali vrnitev in integracija v domovini žrtve s sodelovanjem Mednarodne organizacije za migracije (U.S. Department of State 2005, 240). Pod okriljem Urada za diplomatsko varnost izvajajo program za podporo žrtvam, ki temelji na zaščiti možnosti za pridobitev zveznih ali državnih sredstev za pomoč, na individualno prilagojeni pomoči žrtve in zagotovitev brezplačnega zakonitega zagovornika. Preiskuje primere trgovine z ljudmi, ki so povezane z diplomatskim osebjem v ZDA in tujini kot tudi vizumske ter goljufije s potnimi listi (Department of Justice 2015, 49, 60).

7.1.3 MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Zdravstveno ministrstvo ZDA (Department of Health and Human Services, v nadaljevanju HHS) je v procesu izkoreninjanja družbenega problema trgovanja in izkoriščanja ljudi v ameriški vladi pomemben člen. V HHS ima v ta namen najpomembnejšo vlogo Uprava za otroke in družine, ki spodbuja družbenoekonomsko blagostanje otrok, družin in skupnosti s financiranjem, usposabljanjem ter tehnično pomočjo pri izvedbi različnih programov za ustavitev trgovine z ljudmi, in sicer program za brezdomno in pobeglo mladino in program za preprečevanje nasilja v družini, pomočjo žrtvam kot tudi pomočjo pri preiskavah primerov le-te na lokalni, državni in zvezni ravni. Mladostniki, ki pobegnejo od doma ali brezdomna mladina so v ZDA pogost pojav. So ranljiva skupina izpostavljena izkoriščanju in trgovanju zato so začeli z izvajanjem posebnega programa za njihovo zaščito. S programom namenjenim preprečevanju družinskega nasilja nudijo izredno zavetje in zaščito žrtvam družinskega nasilja, ki so pogosto otroci, kateri zaradi nasilja pobegnejo od doma in živijo na ulici, kjer so izpostavljeni izkoriščanju s strani trgovcev z ljudmi. Pod njenim okriljem deluje tudi nacionalni klicni center za žrtve trgovine z ljudmi NTHRC. S pomočjo različnih uradov in delovnih skupin izvajajo številne programe na podlagi strategije. Usposabljaajo zdravstveno osebje, socialne službe, organe pregona, odvetnike in druge z namenom prepoznavanja znakov trgovanja in usmerjanja žrtev k organizacijam, ki zagotavljajo pomoč domačin in tujim žrtvam od prvega stika s prepoznano žrtvijo do vračanja njihovega življenja v normalne tirnice (Department of Justice 2015, 30).

S sprejemom TVPA je HHS postal odgovoren za pomoč tujim žrtvam trgovine z ljudmi za pridobitev potrdil o upravičenosti do ugodnosti in storitev iz javnih sredstev za vzpostavitev normalnega življenja v ZDA. Te vrste sredstva pripadajo žrtvam hujših oblik trgovine z ljudmi, torej tudi mladoletnim otrokom. V primeru suma, da je bil mladoletni tujec žrtev hujših oblik trgovanja mu HHS zagotovi vmesno pomoč v obliki finančnih sredstev in storitev v trajanju do 120 dni, v tem času HHS odloča o možnosti upravičenosti do dolgotrajnejše pomoči, in sicer v sodelovanju z generalnim zveznim tožilcem, ministrom za domovinsko varnost in s strokovnjaki za pomoč žrtvam iz nevladnih organizacij (Department of Justice 2015, 25–26, 29). Pomoč je

enaka kot za begunske otroke. Pisma o upravičenosti do javnih sredstev dodeljuje Urad za ponovno naselitev beguncev. Žrtvam pripadajo tudi boni za hrano, ki jim jih zagotavlja Ministrstvo za kmetijstvo. Tudi brezplačna številka za pomoč žrtvam je bila leta 2004 vzpostavljena in financirana s strani ministrstva za zdravje (U.S. Department of State 2005, 241).

Tuji otroci brez spremstva je otrok, ki prihaja iz tujine brez urejenega statusa priseljenca in brez spremstva staršev ali zakonitega skrbnika, ki bi skrbel zanj so pod določenimi pogoji lahko sprejeti v program za mladoletne begunske otroke brez spremstva katerim morajo v HHS, glede na zakonsko odgovornost, zagotoviti celostno pomoč in oskrbo, odločati namesto njihovih staršev, dokler jih ne združijo z njimi ali s skrbniki (Department of Justice 2015, 30). Mladoletniki brez spremstva staršev ali skrbnikov so namreč bolj izpostavljeni možnostim, da postanejo žrtve trgovanja. V okviru omenjenega programa so otroci upravičeni do pomoči glede na njihove individualne potrebe. Nudijo jim tudi druge storitve kot so učenje angleščine, pomoč pri šolanju, zdravstveno skrb, možnost rekreacije, pravno pomoč, vključevanje v družbo, ohranjanje svoje kulture in vere,...

Brezplačna pravna pomoč in zagotovljen zagovornik za otroke so financirani s strani HHS. Neposredno financiranje pravne pomoči namreč ni dovoljno. Problem brezplačne pravne pomoči je, da ni vedno zagotovljena v okviru programov, ampak zaradi omejitev financiranja le na določenih območjih. Nevladne organizacije so poročale, da je bilo kljub zagotavljeni brezplačni pomoči za mladoletne žrtve trgovanja, se nekateri soočajo s težavami pri dostopanju do te pomoči (U.S. State Department 2011, 375). Skupina za zaščito otrok skrbi za čim hitrejši postopek pridobivanja začasne pomoči, usposablja druge strokovnjake iz vladnih služb in nevladnih organizacij o posebnih vidikih otrok kot žrtev, njihovo prepoznavanje, za opravljanje informativnih razgovorov, nudenja pomoči ter zaščite. Lokalno delujejo s svojimi pisarnami v sodelovanju z lokalnimi donatorji ter prostovoljci za pomoč žrtvam.

HHS ne pomaga le tujim žrtvam, ampak tudi državljanom in stalnim rezidentom ZDA, ki so žrtve trgovanja, ne glede na njihovo starost, s programi, ki se osredotočajo na žrtve in njihove potrebe, pri čemer so nekateri programi namenjeni posebej ranljivim skupinam prebivalstva, med drugim tudi plemenskim staroselcem, ki so pogosto žrtve

prisilnega dela ali prisilne prostitucije že kot otroci. Pobeglim in brezdomnim ameriškim otrokom pomagajo z nudenjem začasnih zavetišč in oskrbovalnih programov, ki trajajo od treh tednov pa do enaindvajset mesecev. Pri izvajanju programov za pobeglo in brezdomno mladino sodelujejo tudi z FBI iniciativo Izgubljena nedolžnost (Department of Justice 2015, 34–36). Za večjo učinkovitost pri zagotavljanju pomoči žrtvam sodelujejo tudi z javno zasebnimi partnerstvi z različnimi ustanovami.

Nevladna organizacija Polaris Project je decembra 2007 ustanovila NHTRC, ki ga prav tako financira HHS. Polaris je septembra 2013 prejel finančna sredstva za vodenje nacionalnega klicnega centra za tri leta, torej do septembra 2016 (Department of Justice 2015, 31). Poleg tega financirajo še druge programe in projekte, ki delujejo tudi v njegovem okviru, med drugim kampanjo za reševanje in obnovo, katere namen je povečanje prepoznavanja žrtev trgovanja ter nudenje pomoči pri ponovni integraciji v družbo. Z izvajanjem usposabljanj za zdravstveno osebje, zaposlenih v socialnih službah, pravosodnih organih in drugih. Namen je usposobitev ljudi, ki se pri svojem delu dnevno srečujejo z morebitnimi žrtvami trgovine z otroki in odraslimi, da s pravilnim pristopom in vprašanji prepoznajo žrtve in jim lahko nudijo pomoč (Office on trafficking in persons 2016).

HHS ima pomembno vlogo tudi pri usposabljanju in ozaveščanju. Za pomoč otrokom uradi in službe v okviru HHS z različnimi programi skrbijo za strokovna usposabljanja in tehnično pomoč državnih uradnikov, socialnih služb, organov kazenskega pregona, odvetnikov, zdravstvenemu osebju, prostovoljcem, javnosti, predstavnikov lokalnih skupnosti in drugih, ki so pri svojem delu v stiku z žrtvami trgovine z ljudmi z namenom večjega prepoznavanja domačih ali tujih žrtev in uspešnega nudenja celostne pomoči od lokalne do zvezne ravni, nekatere pa tudi izven meja ZDA.

7.1.4 MINISTRSTVO ZA DOMOVINSKO VARNOST

V okviru Ministrstva za domovinsko varnost (Department of Homeland Security, v nadaljevanju DHS) deluje Blue Campaign, ki ozavešča in izobražuje javnost, da bi prepoznavali primere trgovine z ljudmi in o njih poročali pristojnim vladnim službam. Za učinkoviteje preiskovanje in odkrivanje primerov modernega suženjstva, zaščito žrtev in kazensko odgovornost storilcev si prizadeva z izvedbo spletnih kot tudi praktičnih usposabljanj, izdelave različnih gradiv in izobraževanj za organe pregona, diplomatske uslužbenke ter druge (DHS, Blue Campaign 2016).

DHS žrtvam trgovanja prek nevladnih organizacij zagotavlja pomoč, odloča o upravičenosti in obliki pomoči za žrtve. Odločajo o krajši - enoletni ali daljši večletni prisotnosti žrtev v ZDA zaradi sodelovanja v preiskavi in sodnem postopku. V preiskavah otrokom zaradi varovanja njihovega psihičnega in fizičnega zdravja ni potrebno sodelovati. Žrtev mora za daljše bivanje vložiti vlogo za dodelitev začasne T ali U vize, ki zaradi sodelovanja v preiskavi in pregonu omogočata žrtvam in njihovim določenim ožjim družinskim članom bivanje v ZDA za največ štiri leta. Veljavnost viz lahko pristojno ministrstvo podaljša v izjemnih okoliščinah. V primeru odobritve ene od navedenih viz lahko žrtev pod določenimi pogoji prejme dovoljenje za delo v ZDA, po preteku treh let pa lahko zaprosi za stalno bivališče (Department of Justice 2015, 36, 50–52). T viza je namenjena žrtvam trgovine z ljudmi, U viza pa žrtvam določenih oblik kriminala.

V pristojnosti DHS je organizirana specializirana agencija ICE – U.S. Immigration and Customs Enforcement (v nadaljevanju ICE), ki preiskuje mednarodni organiziran kriminal, koordinira medagencijsko sodelovanje na zvezni ravni, usposablja strokovnjake iz različnih področij ter nevladnih organizacij, ki zagotavljajo pomoč in ozavešča ranljive populacije tudi v tujini. Financira jo pravosodno ministrstvo. ICE sestavljajo posamezni specializirani oddelki. S ponudniki zagotavljanja zaščite in strokovne pomoči za žrtve trgovanja vodi program celostne pomoči z namenom žrtvine rehabilitacije in reintegracije v družbo. Programi pomoči so v veliki meri financirani s strani Urada za zaščito žrtev kriminala pravosodnega ministrstva (Department of Justice 2015, 90). ICE skrbi za usposabljanja za varnost otrok, izdeluje razne publikacije in izobražuje.

V sestavi ICE je zaposlenih veliko strokovnjakov in koordinatorjev za pomoč žrtvam, med drugim tudi posebej usposobljeni strokovnjaki za opravljanje razgovorov z mladoletnimi žrtvami. Z razgovori pridobivajo informacije za ugotovitev dejstev o kriminalnih dejanjih in prestopnikih, pri čemer morajo biti pozorni, da se otrokom povzroči čim manjša škoda. (Department of Justice 2015, 90).

Ko tuji mladoletniki brez spremstva vstopijo v ZDA jih obravnavajo agenti DHS. Njihova naloga je ugotoviti ali je bil otrok viktimiziran in ali bi njegovo vračanje v domovino za njega pomenilo nevarnost ponovne viktimizacije. Zagotoviti mu morajo zaščito in vso potrebno pomoč, za zagotovitev brezplačnega otroškega zagovornika, ki mora delovati v otrokovem najboljšem interesu, pa zagotovi zdravstveno ministrstvo (The Protection Project 2013, 25–26).

Urad za zdravstvene zadeve DHS skrbi za ozaveščanje medicinskega osebja na lokalni, državni in zvezni ravni ter pri plemenskih skupnostih. Njihov namen je, da bi zdravstveno osebje prepoznalo potencialne žrtve trgovine z ljudmi (Department of Justice 2015, 90).

Urad za priseljevanje in državljanstvo v okviru DHS izvaja različna usposabljanja po vseh regijah ZDA za lokalne, državne in zvezne organe kazenskega pregona, sodnike, odvetnike in druge o boju proti trgovini z ljudmi in o možnosti ureditve statusa priseljenih žrtev (Department of Justice 2015, 90).

Z izvajanjem aktivnosti v operaciji Predator, v kateri identificirajo, preiskujejo in preganjajo pedofile, ki prežijo na mladoletne otroke z namenom spolnega izkoriščanja. Od leta 2003 so aretirali že več kot 8000 osumljencev (U.S. Immigration and Customs Enforcement 2016).

7.1.5 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Ministrstvo za pravosodje (DOJ – Department of Justice, v nadaljevanju DOJ) poleg sojenja prestopnikom, vodi program za zaščito prič z Uradom za zaščito žrtev kriminala, financira in usposablja nevladne organizacije za zagotavljanje različnih vrst pomoči žrtvam, tehnično pomoč in drugo (U.S. Department of State 2005, 242). DOJ financira in zagotavlja, v sodelovanju z drugimi ministrstvi, izobraževanja in

usposabljanja za organe kazenskega pregona prestopnikov na vseh ravneh, tožilce in ponudnike storitev pomoči žrtvam za uspešnejše preiskovanje in pregon prestopnikov ter zaščito in pomoč žrtvam po celih ZDA (U.S. Department of State report 2005, 244).

Generalni zvezni tožilec letno poroča Kongresu o delu ministrstev, agencij, delovnih skupin in drugih organov proti trgovini z ljudmi v ZDA in v tujini.

DOJ si s celostnim pristopom prizadeva omejiti vse oblike modernega suženjstva, in sicer:

- identificiranim žrtvam nuditi celostno pomoč na lokalni ravni, kjer se je izkoriščanje izvajalo, pri čemer je potrebno poudariti, da je potrebno otroka umakniti iz neposrednega okolja izkoriščanja,
- za usklajeno in hitro pomoč žrtvam je potrebno sodelovanje med organi pregona, javnimi agencijam in organizacijami, ki zagotavljajo pomoč na lokalni, državni in zvezni ravni,
- ozaveščanje in usposabljanje javnosti lokalno, regionalno, državno in zvezno z namenom izboljšanja odzivnosti skupnosti na pojav kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.

Namen programov ozaveščanja in usposabljanja je povečati odkrivanje primerov trgovanja z otroki kot tudi odraslimi, prepoznavanje žrtev, uspešne preiskave in kazenski pregon prestopnikov, zaščita ter celostna pomoč identificiranim žrtvam. Usposabljuje tudi organe pregona, sodnike, preiskovalce, diplomate in druge strokovnjake iz različnih področij iz ZDA in tujine. Strokovnjaki se srečujejo na raznih konferencah, simpozijih in drugih organiziranih dogodkih, kjer razpravljajo in iščejo rešitve za odpravo modernega suženjstva. Veliko pozornost namenjajo zaščiti otrok, ki so preživeli različne oblike trgovine z ljudmi, in sicer z različnimi delovnimi skupinami in organi ministrstva, ki so specializirani za otroško izkoriščanje. V letu 2009 je DOJ financiral tri projekte za zagotavljanje celovite oskrbe ameriških državljanov in stalnih rezidentov, žrtev prisilne prostitucije ali prisilnega dela. Dva projekta sta bila za vodenje dodeljevanja pomoči otrokom, ki so bili izkoriščani za prisilno prostitucijo, eden pa za usposabljanje in tehnično pomoč. Večina ameriških državljanov oz. stalnih rezidentov v ZDA je bilo otrok žrtev prisilne prostitucije.

Financirali so tudi delovanje desetih organizacij za pomoč identificiranim žrtvam prisilne prostitucije. S programi so pomagali ogroženi mladini. V letu 2009 sta se DOJ in HHS uskladila, da so začeli nuditi pomoč otrokom ne glede na njihovo državljanstvo. Pravno varstvo otrok, žrtev trgovanja, se je v kazenskem pregonu počasi uveljavljalo. Otroci so bili namreč ponavadi obravnavani kot mladoletni prestopniki in ne kot žrtve trgovine z ljudmi.

Leta 2008 je bilo, glede na podatke FBI, 206 mladoletnih fantov in 643 mladoletnih punc aretiranih zaradi prostitucije (U.S. Department of State 2010, 342). V poslovnem letu 2010 je DOJ financiral 34 nevladnih organizacij, ki so zagotavljale pomoč za zaščito tujih žrtev, 6 pa za pomoč in zaščito državljanov ZDA oz. prebivalcev s stalnim bivališčem v ZDA. DOJ financira različne storitve in nudi tehnično pomoč za zaščito in oskrbo ameriških otrok, ki so postali žrtve delovnega, spolnega ali kakršnegakoli drugega izkoriščanja za pridobitev koristi s strani izkoriščevalca.

Urad za pravosodno pomoč izvaja usposabljanja za organe pregona in skupnosti z namenom boljšega prepoznavanja žrtev ter financiranjem delovnih skupin, organov pregona, okrožnih tožilcev in organizacij za pomoč žrtvam za sodelovanje med zvezno in lokalno ravni za pomoč žrtvam. Z izkoriščanjem otrok ter trgovanjem z ženskami in otroki se na zvezni ravni in območjih domorodnih ljudstev ukvarja Oddelek za izkoriščanje otrok. FBI je pristojen za preiskovanje primerov trgovine s tujimi ter domačimi otroki in odraslimi, prisilnega dela in tudi domačega služabništva. Vodijo tudi »*Innocence Lost Initiative*«, ki se osredotoča na prostituiranje otrok v ZDA, pri tem sodelujejo zvezni in državni organi pregona z nevladnimi organizacijami, ki skrbijo za žrtve. Enota za pregon trgovine z ljudmi pri svojem delu tesno sodeluje s pomočnikom generalnega zveznega tožilca, organi kazenskega pregona in odvetniki za čim hitrejši potek preiskav, upoštevanje zakonodaje pri preiskavah in pregonu ter zaustavitev delovanja organiziranih kriminalnih mrež, ki se ukvarjajo s trgovanjem z otroki in odraslimi. Urad za obravnavanje mladoletnikov in preprečevanje mladoletniškega prestopništva s svojimi programi usposablja in preprečuje otroško prostitucijo in kazniva dejanja zapeljevanja otrok in otroške pornografije z uporabo interneta s za to namenjeno delovno skupino (Office for Victims of Crime 2016). Nacionalni inštitut za pravosodje (NIJ – National Institute of Justice) pomaga prepoznavati in kazensko preganjati prestopnike za kazniva dejanja

trgovanja z ljudmi s financiranjem raziskav s tega področja, in sicer o naravi in razširjenosti pojava, identifikaciji in preiskovanju prestopnikov, njihovem pregonu ter o pomoči njihovim žrtvam. Je vodilni organ za financiranje raziskav iz tega področja (National Institute of Justice 2012). V okviru DOJ delujejo zvezni uradi za pregon prestopnikov in dve posebni enoti, in sicer The Human Trafficking Prosecution Unit, ki skrbi za pregon trgovine z ljudmi in Child Obscenity and Exploitation Section, ki deluje proti izkoriščanju otrok.

Kongres je leta 2004 ustanovil neprofitno korporacijo za pravno pomoč (Legal Services Corporation), ki zagotavlja pravno pomoč za žrtve sodobnega suženjstva (U.S. Department of State 2005, 242).

DOJ in HHS sta v obdobju od 1. julija 2009 do 30. junija 2010 z nevladnimi organizacijami zagotovila pomoč 1.472 tujim in ameriškim žrtvam. To je bilo v primerjavi z letom 2009 več kot dvakrat več žrtev, vendar točno število vseh, ki jim je bila nudena pomoč ni znano zaradi finančnega prekrivanja. DOJ je v poslovnem letu 2010 financiral 34 nevladnih organizacij za zagotavljanje pomoči tujim žrtvam in 6 nevladnih organizacij za zaščito ameriških državljanov in stalnih rezidentov. HHS je zagotovil finančna sredstva za izvajanje pomoči stotim nevladnim organizacijam (U.S. Department of State 2011, 373).

7.1.6 MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Ministrstvo za obrambo je za svoje zaposlene, ki opravljajo dela in naloge v tujini, sprejelo Kodeks ničelne tolerance izkoriščanja otrok. Za izkoriščanje otrok so kazensko odgovorni tudi skladno z vojaških kazenskim zakonikom (U.S. Department of State 2005, 11). Svoje zaposlene preiskujejo za kazniva dejanja trgovanja z otroki ter jih kazensko in disciplinsko preganjajo za kazniva dejanja napeljevanja ali koriščenja storitev prostitucije mladoletnih, spolnega nadlegovanja mladoletnih ali zvodništva mladoletnih ipd. Letno imajo nekaj primerov kaznivih dejanj trgovine z mladoletnimi za prostitucijo katere uspešno preganjajo.

Ministrstvo za obrambo izvaja usposabljanja s področja trgovine z ljudmi za svoje zaposlene, za ameriške organe pregona in za tuje oborožene sile. Nekatera izobraževanja so na voljo tudi prek spleta. Usposablja poveljujoče ameriških

oboroženih sil o ranljivih skupinah na vojnih in pokonfliktnih območjih. Za ozaveščanje zaposlenih so izdelali publikacije in jih razposlali na svoja predstavništva ter poveljstva v tujini. Z aktivnostmi ozaveščanja so se vključili tudi v mesec boja proti trgovini z ljudmi kot tudi z različnimi objavami na družabnih omrežjih in simbolnimi dejanji v podporo žrtvam trgovanja. Aktivnosti v boju proti izkoriščanju ljudi izvajajo tudi posamezni rodovi ameriške vojske (Department of Justice 2015, 79–81). Prav tako so v boj proti trgovini z ljudmi vključeni nekateri upokojeni pripadniki, ki delajo v različnih organizacijah.

Obrambno ministrstvo pri svojem delu doma in v tujini izvaja tudi naloge za preprečevanje trgovine z otroki, kot npr. programe za varnost mladoletnih v tujini, ozaveščanje, pomoč tujim vladam, pomoč ranljivim skupinam prebivalstva na konfliktnih območjih ter usposabljanje svojih pogodbenih izvajalcev (Department of Justice 2015, 127–129).

7.1.7 MINISTRSTVO ZA DELO

Za pomoč žrtvam Ministrstvo za delo zagotavlja usposabljanja in zaposlitve za žrtve trgovine in pomaga pri izračunu višine njihove odškodnine (Department of Justice 2015, 48), skrbi za plačilo minimalne plače, zdravju ustrezne pogoje in druge pravice delavcev v vseh dejavnostih, ki delajo v ZDA, ne glede na vrsto zaposlitve. S svojimi organi lahko preverja kršitve delovne zakonodaje in pripomore k preprečevanju delovnega izkoriščanja otrok in odraslih državljanov ZDA ali priseljenih tujcev.

Ministrstvo za delo na svoji spletni strani objavlja seznam izdelkov ali blaga in državo porekla le-tega, za katerega je ugotovljeno, da je bilo izdelano z otroškim delom. Tudi seznam proizvajalcev ki svoje izdelke izdelujejo s pomočjo otroškega dela, ima namen zmanjšanja žrtev otroškega dela. Izdelali so programsko orodje za odgovorno podjetništvo za odpravljanje otroškega ali prisilnega dela v dobavnih verigah. Vladne službe ne smejo kupovati blaga ali izdelkov, ki so bili proizvedeni z otroškim ali prisilnim delom. Urad za mednarodne delovne zadeve Ministrstva za delo financirajo programe za pomoč otrokom, ki so že postali žrtve prisilnega dela ali morebitnim žrtvam otroškega prisilnega dela. Na podlagi TVPRA 2005 spremljajo otroško prisilno delo in financirajo določene programe proti otroškemu delu v tujini (Department of

Justice 2015, 67–68). Za zmanjševanje otroškega in prisilnega dela sodeluje z drugimi ministrstvi in agencijami, diplomatskimi ali konzularnimi predstavništvi pri čemer nudijo tehnično pomoč in usposabljanja za lažje prepoznavanje primerov in žrtev otroškega ali prisilnega dela in ozaveščanje priseljencev o njihovih pravicah. Inšpektorji, ki so zaposleni na Ministrstvu za delo opravljajo naloge kontrole upoštevanja delovne zakonodaje na terenu, zato so pogosto prvi vladni organi, ki so v stiku z delodajalci kateri se poslužujejo izkoriščevalskih praks. Zato je potrebno usposabljanje takih profilov z namenom boljše identifikacije primerov prisilnega dela in drugih oblik izkoriščanja.

7.1.8 MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE

Šolsko ministrstvo ima preventivno izobraževalno vlogo za svoje zaposlene ter za mladoletne otroke v osnovnih in srednjih šolah. Učitelje, šolske svetovalne službe, mladoletnike in njihove družine z različnimi programi ozavešča in izobražuje o nevarnostih, znakih, oblikah, posledicah in zagotavljanju pomoči žrtvam trgovine z otroki z namenom zmanjšanja njihove ranljivosti. V ta namen izdeluje različne publikacije.

7.1.9 MINISTRSTVO ZA FINANCE

Ministrstvo za finance je v boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, katerega dejavnost je tudi trgovanje z otroki, na ozemljih v pristojnosti ZDA zamrznilo premoženje določenim organiziranim mafijskim združbam, in sicer japonskim Jakuzam, italijanski Camorri, mehiškim Los Zetas in evroazijski Brother's circle in državljanom prepovedalo kakršnekoli finančne transakcije s katerokoli od njih. Program sankcij za transnacionalno organizirane kriminalne združbe je bil izdelan z namenom zavarovanja nacionalne varnosti, zunanje politike in gospodarstva ZDA (U.S. Department of the Treasury 2012).

Navedena ministrstva ameriške vlade se med drugimi nalogami ukvarjajo tudi s preprečevanjem trgovine z ljudmi. Naloga vseh ministrstev je bila pregled pogodb, ki

jih imajo sklenjene z zunanjimi izvajalci doma in v tujini. Pogodbeni izvajalci, ki pri svojem delu vzpodbujajo oblike trgovine z ljudmi in njihovo izkoriščanje so bili kaznovani s prekinitvijo pogodbe brez odškodnin.

Ministrstva in druge institucije si vsak na svojem delovnem področju prizadevajo ozaveščati in informirati širšo javnost o trgovini z ljudmi, njenih oblikah, znakih pojavnosti, posledicah za družbo z različnimi dogodki, publikacijami in drugimi pristopi na lokalni, državni in zvezni ravni po vseh ZDA. Namen ozaveščanja in informiranja je vzpostaviti zavedanje, da trgovina z otroki in odraslimi obstaja v vseh državah sveta in tudi v vsaki državi ZDA, zaščititi ranljivejše skupine prebivalstva kamor sodijo tudi otroci, prepoznavati žrtve trgovanja in jim pomagati z napotitvijo k ustreznim lokalnim institucijam in informirati organe pregona o sumljivih aktivnostih, uspešno preiskovati ter kazensko preganjati storilce kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.

Na državnih in lokalni ravni si prizadevajo zmanjšati trgovanje z otroki z naslednjimi aktivnostmi:

- z izobraževanjem, usposabljanjem z namenom pridobiti različne veščine s katerimi bi bili otroci uspešnejši kot odrasli, konkurenčnejši v družbi in s tem manj ranljivi za izkoriščanje,
- izboljšati strategije celostne pomoči otrokom, žrtvam trgovanja, za uspešnejšo rehabilitacijo in integracijo v ameriško družbo,
- razviti učinkovit sistem zaščite otrok pred trgovanjem in izkoriščanjem,
- izboljšati gospodarske oz, družbene priložnosti,
- vzpodbujati enakost spolov, saj je več izkoriščanih deklic kot fantov,
- izboljšati usposobljenost strokovnjakov, ki so pri svojem delu v stiku z morebitnimi žrtvami trgovanja, za uspešnejše prepoznavanje žrtev, preiskovanje, pregon modernega suženjstva (Menasco, 2015).

Cilj ameriške vlade je odprava trgovine z ljudmi za kar si z izvajanjem zunanje in notranje politike na vseh ravneh stalno prizadeva. Za večjo uspešnost pri izkoreninjanju globalnega problema ZDA vključujejo izkušnje preživelih žrtev, razvijajo politike, zvezne programe in strategije, krepijo medresorsko sodelovanje na

zvezni ravni za usposabljanje, preprečevanje in pregon ter zaščito žrtev, ozaveščajo ciljne skupine, krepijo ukrepe za zmanjševanje možnosti za trgovanje na revnejših in podeželskih območjih ter območjih, kjer živijo plemenske skupnosti, katere člani so prav tako žrtve trgovanja in izkoriščanja. Usposabljanje pravosodnih organov, socialnih služb, organov preгона in drugih, ki se pri svojem delu dnevno srečujejo s potencialnimi žrtvami mora biti stalna in trajno naravnana naloga. Razvijajo minimalne standarde za zagotovitev varnosti in pomoči žrtvam. S poenotenjem definicij bodo lažje dosegli enotno zbiranje podatkov o kaznivih dejanjih trgovine z ljudmi.

S skupinskim sodelovanjem vseh akterjev so dosegli večjo ozaveščenost, prepoznavanje žrtev, uspešnejše preiskovanje in kazenski pregon. Vedno več žrtev trgovine z otroki in odraslimi je prepoznanih, nudena jim je kvalitetna celostna pomoč, hkrati pa je vedno več prestopnikov kazensko preganjanih.

7.2 UKREPI ZDA V BOJU PROTI TRGOVINI Z OTROKI IN SLOVENIJA

Spravljanje ljudi v suženjsko razmerje in vse oblike trgovine z ljudmi so v Sloveniji z določili Kazenskega zakonika prepovedane^{XXIII}. Prepovedana je tudi otroška pornografija. Kršenje določil kazenskega zakonika se kaznuje z zaporno in denarno kaznijo, odvisno od vrste kaznivega dejanja.

Slovenija je podpisnica Palermškega protokola, Konvencije Sveta Evrope in nekaterih drugih mednarodnih dokumentov, ki obravnavajo pravice otrok ter omejujejo moderne oblike suženjstva. Pri izvajanju politik in sprejemanju zakonodaje v boju proti trgovini z ljudmi mora delovati skladno omenjenim protokolom in konvencijo, drugimi mednarodnopravnimi dokumenti za omejevanje sodobnega suženjstva, priporočili in usmeritvami Evropske Unije.

Trgovina z ljudmi je prisotna tudi v Sloveniji, ki je ciljna država, v manjši meri tudi tranzitna in država izvora za oblike spolnega izkoriščanja in prisilnega dela odraslih in otrok. Pri pregledu letnih Poročil o delu Policije^{XXIV} v letih od 2001 do 2014 smo

^{XXIII} Spravljanje v suženjsko razmerje je opredeljeno v 112. členu Kazenskega zakonika Republike Slovenije. Trgovina z ljudmi je prepovedana s 113. členom omenjenega zakonika.

^{XXIV} Poročilo o delu Policije za leta 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 in 2014.

ugotovili stalno prisotnost trgovine z ljudmi v Sloveniji, saj Policija letno beleži nekaj primerov kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Iz omenjenih poročil za leti 2013 in 2014 je razvidno, da se je obravnavano število primerov trgovine z ljudmi v primerjavi s preteklimi leti povečalo. Upoštevati moramo dejstvo, da statistika prikazuje le odkrita oziroma obravnavana kazniva dejanja zlorabe prostitucije in trgovine z ljudmi s strani policije, ki ločeno ne beleži primerov trgovanja z otroki, ampak le kazniva dejanja trgovine z ljudmi, tako da statističnih podatkov o obravnavanih primerih trgovanja z otroki ni na razpolago.

Točno število kaznivih dejanj trgovine z otroki v Sloveniji torej ni znano. Zaradi slabših gospodarskih razmer v državi se je povečala revščina in s tem se je povečalo tudi število revnih otrok, kar poveča ranljivost za vse oblike trgovanja z otroki zaradi česar lahko logično sklepamo, da se je realno povečalo število primerov modernega suženjstva. Begunski val skozi Slovenijo v letu 2015 in 2016 povečuje nevarnost izkoriščanja in trgovanja z begunskimi in migrantskimi mladoletnimi otroci brez spremstva.

Slovenijo so ZDA v obdobju od leta 2008 do 2013 uvrščale v prvo skupino, kar pomeni, da je v prizadevanjih proti trgovini z ljudmi dosegala minimalne standarde. V zadnjem letnem poročilu o trgovini z ljudmi so jo ZDA uvrstile v drugo skupino, torej si naša država prizadeva dosegati minimalne standarde, vendar jih v celoti ne dosega več (U.S. State Department 2015, 306).

Slovenija se z izvajanjem politik na področju boja proti trgovini z ljudmi ukvarja od leta 2001, ko je bila ustanovljena Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju MDS). Sestavljajo jo uslužbenci resornih ministrstev, nevladnih organizacij, Državnega zbora in Vrhovnega državnega tožilca (Vlada RS 2016). V začetku leta 2002 je bil imenovan nacionalni koordinator za področje trgovanja z ljudmi, ki vodi in koordinira aktivnosti za opravo sodobnega suženjstva v Sloveniji. Z leti je MDS dobival vedno večjo vlogo, vendar je posvetovalno delovno telo brez operativne vloge, ki usmerja, koordinira in omogoča medresorsko sodelovanje za celosten pristop v boju proti trgovini z ljudmi in njenim posledicam ter predstavlja slovenska prizadevanja glede odprave preučevanega družbenega problema na mednarodni ravni.

MDS opredeljuje strategije in izdeluje obdobjne akcijske načrte ter spremlja njihovo izvajanje. V akcijskih načrtih je opredeljeno financiranje in vodenje politik proti trgovini z ljudmi s pomočjo različnih programov in aktivnosti, ki jih izvajajo različne nevladne in humanitarne organizacije. Vsako leto mora nacionalni koordinator poročati Vladi o realizaciji načrtovanih aktivnosti, ki so bile določene v akcijskem načrtu za določeno obdobje. Problem v Sloveniji je, da nimamo nobene evalvacije uspešnosti delovanja MDS in drugih institucij, ki delujejo z namenom odprave trgovine z otroki in odraslimi (Vlada RS 2016).

Celosten pristop MDS, ki je slovenski nacionalni organ za določanje strategij, v boju proti sodobnemu suženjstvu je v bistvu podoben predsednikovi medresorski delovni skupini v ZDA, ki je sicer veliko bolj kompleksna in obsežnejša. Deluje skladno z ameriško paradigmo za boj proti trgovini z ljudmi, ki obsega pregon storilcev (sem sodita tudi predhodna koraka kot sta odkrivanje in preiskovanje primerov), preventivno delovanje ter zaščita in pomoč žrtvam kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.

Organizacije, ki zagotavljajo pomoč žrtvam trgovine z ljudmi so izbrane na podlagi javnih razpisov, njihovo delovanje financira Vlada na podlagi načrtovanih aktivnosti. V Sloveniji pomoč in zaščito odraslim žrtvam in otrokom zagotavljajo tri nevladne organizacije, in sicer Društvo Ključ – Center za boj proti trgovini z ljudmi, Slovenska karitas in Slovenska filantropija. Društvo Ključ poleg storitev celostne pomoči žrtvam, tudi mladoletnim, izvaja še različne programe za ozaveščanje, usposabljanje in izobraževanje. Slovenska karitas nudi celostno pomoč odraslim žrtvam in otrokom, ki so bili izpostavljeni trgovini z ljudmi, Slovenska filantropija pa se posveča migracijam in s tem tudi pomoči migrantskim otrokom brez spremstva staršev ali skrbnikov (Vlada RS 2016). Navedene tri nevladne organizacije, glede na izbiro na javnem razpisu, zagotavljajo krizno in varno namestitve, zdravniško oskrbo, zaščito žrtev, hrano, obleko, prevajalske storitve, izobraževanje, ...Tudi v ZDA nevladne organizacije zagotavljajo pomoč in zaščito žrtvam trgovanja, ki so prav tako financirane s strani vlade ali državnih institucij, seveda v veliko večjem obsegu. V ZDA ministrstva po svojem resorju financirajo posamezne nevladne in druge organizacije, da spremljajo, pomagajo in zaščitijo žrtve ter tudi raziskujejo pojavnost, vzroke in posledice te organizirane kriminalne dejavnosti.

Tudi v Sloveniji lahko tuji državljani, ki so postali žrtev trgovanja, ostanejo v Sloveniji 90 dni, imajo pa tudi možnost vložiti prošnjo za začasno bivanje, če sodelujejo v preiskavi in kazenskopравnem pregonu, dokler postopek ni zaključen, v primerih izobraževanja in zaposlitve celo dlje. ZDA imajo možnost ureditve različnih statusov, pri čemer otrokom ni potrebno pričati v postopkih, da bi jim bila zagotovljena zaščita in urejen status bivanja v ZDA. Začasne vize imajo različno dolgo veljavnost, pri čemer lahko žrtve hudih oblik trgovine z ljudmi, kamor sodijo tudi mladoletniki, po določenem času in primernem vedenju, zaprosijo za stalno bivališče in si tako uredijo novo življenje v ZDA.

V Sloveniji je za odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi odgovorna Policija, ki sodeluje tudi z nevladnimi organizacijami glede pridobivanja informacij in prevzema žrtev v nadaljno oskrbo. Dejavnosti organiziranega kriminala, kamor sodi tudi trgovina z ljudmi, pri Policiji preiskujejo oddelki za organizirano kriminaliteto po posameznih policijskih upravah. Kazenskopравni pregon vodi Specializirano državno tožilstvo. Primere prisilnega dela in izkoriščanja pa lahko pri svojem delu nadzora kazenskih določil odkriva in preiskuje tudi Inšpektorat za delo (MDS 2016).

V ZDA trgovanje z ljudmi preiskujejo FBI s svojimi delovnimi skupinami, zvezni, državni in lokalni organi pregona, v Sloveniji le oddelki za organiziran kriminal znotraj policijskih uprav. Poleg zveznega urada preiskujejo trgovino z ljudmi tudi drugi za to namenjeni organi in delovne skupine v drugih resornih ministrstvih, kar bi Sloveniji prineslo večje število odkritih in preiskovanih primerov ter s tem tudi rešenih žrtev izkoriščanja za pridobitev finančne koristi.

Slovenska vlada si prizadeva z različni programi v sodelovanju z nevladnimi in drugimi organizacijami, mediji ter zasebnimi akterji informirati, ozaveščati splošno in strokovno javnost, ranljive skupine ljudi in uslužbence javnega sektorja ter druge, ki se pri svojem delu srečujejo z morebitnimi žrtvami trgovine z ljudmi, z namenom zmanjševanja ranljivosti in odkrivanja žrtev različnih oblik trgovine z ljudmi. Programi ozaveščanja so namenjeni tudi mladoletnikom, in sicer osnovnošolcem in srednješolcem, kot tudi priseljenim delavcem. Priseljeni delavci so pogosto žrtve izkoriščevalskih delovnih praks, ki vodijo v prisilno delo kot obliko trgovanja z ljudmi. Za uslužbence iz različnih področij določena ministrstva in zbornice izvajajo tudi

usposabljanja in izobraževanja o trgovini z ljudmi. Javni uslužbenci bi morali podpisati kodeks proti organiziranemu kriminalu s katerim bi se zavedali, da pri svojem delu ne bi podpirali koruptivnih dejanj in dejavnosti organiziranega kriminala.

V ZDA imajo ministrstva v svojem okviru ustanovljeno eno ali celo več specializiranih agencij in delovnih skupin, ki se glede na resorno področje ukvarjajo s problemom modernega suženjstva na zvezni ravni, znotraj držav, lokalno in delno tudi mednarodno. Slovenija nima takšne strukturne organiziranosti, vendar bi jo potrebovala prilagojeno glede na velikost države, da bi k odpravljanju sodobnega suženjstva pristopili bolj celostno in multidisciplinarno.

Tako kot ZDA tudi Slovenija nima enotne natančnejše zbirke podatkov o zabeleženih primerih in oblikah trgovine z otroci in odraslimi, kar je pomankljivost obeh vladnih prizadevanj. Podatke o trgovini z ljudmi v Sloveniji zbirajo Inšpektorat za delo glede delovnega izkoriščanja, Specializirano državno tožilstvo o kazenskopравnem pregonu storilcev, številu obtoženih in tudi številu obsojenih in Policija, vendar so njeni podatki precej splošni, kar ne daje realne ocene oziroma slike o razširjenosti različnih oblik trgovine z ljudmi v Sloveniji. Primere delovnih izkoriščevalskih praks pa lahko pri preiskovanju dela na črno, kršenja delovne zakonodaje in kaznivih dejanj trgovine z ljudmi preiskuje tudi Finančna uprava RS (MDS 2016).

Slovenija še vedno nima urejene krizne, krajše in varne daljše namestitve za mladoletne žrtve trgovine z ljudmi (MDS 2016) ter urejene posebne zaščite za otroke. Na splošno Slovenija nima posebne institucije ali organizacije, tako kot jih imajo znotraj različnih resorjev v ZDA, ki bi se ukvarjala le z zaščito in nudenjem pomoči otrokom. Otroci so žrtve trgovine z ljudmi, ki so še posebej občutljivi in je z njimi potrebno delati v njihovo dobro. Za delo z mladoletnimi žrtvami bi morali imeti posebej strokovno usposobljene kadre in namensko organizirano delovno skupino ali agencijo. Ta bi omogočala, da bi se otrokom – žrtvam trgovanja storila čim manjša škoda in da bi čim hitreje okrevali in s čim manjšimi posledicami živeli naprej. Prav tako bi morali še v večji meri na različne načine in prek različnih medijev ozaveščati splošno javnost, ranljive skupine, organe pregona, zdravstvene delavce, šolnike in druge javne uslužbence ter ostale skupne in posameznike, ki se pri svojem delu lahko srečujejo z morebitnimi žrtvami trgovanja z ljudmi.

8 SKLEP

Trgovanje z otroki je težja oblika trgovanja z ljudmi kot tudi hujša oblika otroškega dela, ki za otroke pomeni travmatično izkušnjo, katera jim povzroči fizično in psihično škodo, bolezni, zastoj v rasti in v moralnem razvoju, poškodbe reproduktivnih organov ter druge trajne posledice. Kršeno jim je dostojanstvo in človekove pravice do življenja, svobode in druge. Izpostavljeni so drogi, alkoholu, psihičnemu in fizičnemu nasilju. Rehabilitacija otrok, žrtev trgovine z ljudmi, je kompleksna, stroškovno zelo zahtevna, vendar za družbeni razvoj vsekakor pomembna.

Je dejstvo sodobnega časa in problem v vseh državah sveta. Izkoriščanje oz. trgovanje z otroki se lahko dogaja tudi v naši okolici, čeprav se tega ne zavedamo. Trgovci z ljudmi novačijo z lažjo in goljufijo in tako pretentajo mlade, nemočne ter čustveno in fizično nezrele otroke, ki se ne zavedajo kaj je za njihovo dobro. Zaščita žrtev mora biti del aktivne politike za odpravo trgovanja z otroki in njenih posledic. Za uspešno omejevanje trgovine z otroki, preventivne programe, kazenski pregon storilcev, zaščito in celostno pomoč žrtvam so potrebna velika finančna sredstva, pri čemer državam pomagajo tudi ZDA s financiranjem različnih mednarodnih programov in aktivnosti nevladnih organizacij.

Otroci in mladostniki bi morali odraščati v zaščitenem in ljubečem okolju brez spolne zlorabe, ekonomskega in družbenega izkoriščanja ali kakršnkoli druge oblike izkoriščanja, da bi lahko v primernem družbenem okolju fizično in psihično odrasli, saj so ranljiva skupina, ki je še posebej v tujem okolju, odvisna od odraslih. Ne zavedajo se svojih pravic in težko ali zelo malo razumejo situacijo v kateri so se znašli kot žrtev trgovanja. Vrsta izkoriščanja je odvisno od spola, starosti, kraja izkoriščanja in sposobnosti ter ranljivosti oz. občutljivosti otroka.

ZDA so vodilna država v aktivnostih proti trgovini z otroki in odraslimi. Leta 2000 so sprejeli Zakon za zaščito žrtev trgovine z ljudmi, ki so ga dopolnili še v letih 2003, 2006, 2008 in 2013. Trgovina z ljudmi je zvezni zločin in kakršnakoli njena oblika je prepovedana na celotnem ozemlju ZDA. Sprva je bil zakon namenjen predvsem

zaščiti žrtev prisilne prostitucije in drugih oblik spolnega izkoriščanja z namenom pridobivanja koristi s strani tretje osebe. Žrtev trgovine z ljudmi je v ameriški zakonodaji središčna točka reševanja kompleksnega družbenega problema. Žrtve, ki so ameriški državljani, stalni rezidenti ali priseljenci je potrebno umakniti iz okolja izkoriščanja in jim nuditi celostno pomoč za čim hitrejše okrevanje in ponovno integracijo v družbo. Posebno pozornost namenjajo zaščititi ranljivih skupin kamor sodijo otroci. Žrtve ne smejo biti ponovno viktimizirane zaradi kaznivih dejanj, ki so jih storile zaradi izpostavljenosti izkoriščanju. V zakonu sprejetem leta 2008 so poudarili zaščito mladoletnikov pred oblikami izkoriščanja s strani trgovcev z ljudmi, zaščita žrtev je v veliki meri določena tudi v amandmaju iz leta 2013. Področje trgovine z otroki poleg TVPA in TVPRA urejajo tudi nekateri posamezni zvezni zakoni, ki prepovedujejo uporabo otrok v oboroženih spopadih in vladnih oboroženih silah, otroški spolni turizem, prisilno prostitucijo, urejajo zdravje pri delu in delovne standarde. Kazenski zakonik prepoveduje otroško pornografijo, otroško prostitucijo in druge oblike spolnega izkoriščanja. Zagrožene kazni segajo od nekaj let do dosmrtna kazni, možnost zaplembe premoženja kriminalcev in določitve odškodnine za lažje okrevanje in integracijo v ameriško družbo. Zakonodaja posameznih držav mora biti usklajena z zvezno. Večina držav znotraj ZDA je sprejela zakonodajo, ki skladno z zvezno, prepoveduje trgovino z ljudmi in njene oblike. Kljub prizadevanjem zaščititi žrtve bodo morali sistem zaščite še izpopolniti. Zagovarjajo pristop osredotočenosti na žrtev, vendar praktična izvedba navedenega pristopa povsod ni izvajana v zadovoljivi meri. Žrtve bodo morali v večini držav zaščititi v večji meri, še več pozornosti bodo morali nameniti zaščiti in pomoči otrokom. Države bodo morale sprejeti dodatna zakonska določila za omejevanje trgovanja, kazenskopравни pregon in zaščito.

Pri odpravi družbenega problema trgovine z ljudmi v ZDA sodelujejo vsa ministrstva s svojimi službami v sestavi, zato ustanovljene delovne skupine, organi kazenskoprnega pregona, preiskovalni uradi, diplomatska predstavništva, obveščevalne službe, druge politične institucije, znanstvene institucije, nevladne organizacije, verske skupnosti, zasebna podjetja, mediji, lokalne skupnosti in drugi civilni deležniki. Politični akterji financirajo svoje politike, programe, strategije in druge aktivnosti, ki jih izvajajo s pomočjo nevladnih organizacij in drugih institucij. Pri vsem

tem je ključnega pomena sodelovanje vseh deležnikov na zvezni, državni, regionalni, teritorialni in lokalni ravni. Njihova prizadevanja prinašajo napredek v boju proti trgovini z ljudmi znotraj ZDA in mednarodno, saj so ZDA vodilna država v aktivnostih proti trgovini z otroki in odraslimi. Kljub vsem prizadevanjem politike, nevladnih organizacij, institucij in drugih akterjev v ZDA število žrtev trgovine z ljudmi narašča.

Primeri trgovine z otroki so bili zaznani že v vseh petdesetih državah in v otoških območjih, pri tem so odkrili več kot 2500 mladoletnih žrtev (NHTRC 2016). Glede na število obravnavanih primerov prevladujejo primeri spolnega suženjstva oz. primerov prisilne prostitucije, glede na število vseh žrtev prevladujejo žrtve prisilnega dela, saj je v posameznem primeru ponavadi številčno več žrtev. Tretjina vseh žrtev trgovine z ljudmi v ZDA so otroci. Otroci z ameriškim državljanstvom, predvsem deklice, so v večji meri izkoriščane za prisilno prostitucijo, medtem ko so za prisilno delo v večjem številu izkoriščani priseljeni fantje kot dekleta. Tudi fantje so žrtve prisilne prostitucije in drugih oblik spolnega izkoriščanja, dekleta pa so prisilnemu delu najbolj izpostavljena pri opravljanju gospodinjskih opravil v zasebnih domovih. Nekateri otroci so žrtve prisilnega dela in prisilne prostitucije hkrati. Žrtve so tudi istospolno ali transseksualno usmerjeni mladoletniki.

Pri številu žrtev trgovine z ljudmi moramo opozoriti na problem zbiranja podatkov o obravnavanih primerih, in sicer kljub vsem prizadevanjem v ZDA še vedno nimajo enotnega sistema in zbirke podatkov o trgovini z otroki in odraslimi, tako da točno število in podatki o trgovanju z mladoletniki in odraslimi za celotne ZDA zaenkrat ne obstajajo. Prav tako je težava vedno premalo zagotovljenih sredstev za pomoč žrtvam in netransparentno financiranje pomoči, saj zaradi neobstoja enotnega sistema beleženja podatkov o obravnavanih primerih, prav tako nimajo točnih podatkov o številu žrtev, ki jim je bila zagotovljena pomoč in ali so nekateri prejeli pomoč od večjih organizacij. Kljub financiranju pomoči s strani vladnih organov ta ni dostopna za vse v enaki meri.

Njihova paradigma v boju za odpravo vseh oblik modernega suženjstva je trojni »P« pristop, in sicer pomoč žrtvam, pregon storilcev ter preprečevanje trgovine z ljudmi.

Pri paradigmi žrtve kot centra boja proti trgovini z ljudmi uporabljajo trojni »R« pristop: rešitev žrtve, rehabilitacija in reintegracija (U.S. State Department 2008, 5).

Pregon modernega suženjstva poteka z medsebojnim sodelovanjem med organi pregona, delovnimi skupinami, službami v sestavi ministrstev, nevladnimi organizacijami in drugimi političnimi ter civilnimi deležniki na zvezni, državni, teritorialni in lokalni ravni. Za preprečevanje pojava trgovanja z otroki in odraslimi v ZDA, kot tudi mednarodno, si Američani prizadevajo na različne načine. S pomočjo zunanjepolitičnih orodij, financiranjem različnih programov, sodelovanjem ali odvzemom pravice do mednarodne pomoči si prizadevajo za zmanjšanje pojava v tujini. Znotraj ZDA pa si z aktivnim pristopom sprejemanja zakonodajnih določil, politik, programov, strategij, vzpostavitvijo različnih služb in delovnih skupin, ki delujejo proti trgovini z ljudmi, z raziskovanjem in spremljanjem pojava, sodelovanjem z nevladnimi in drugimi organizacijami, usposabljanjem, ozaveščanjem, izobraževanjem in informiranjem prizadevajo omejiti njegovo prisotnost ter omiliti posledice za posameznika kot tudi družbo.

Zagovarjajo pristop osredotočenosti na žrtev, vendar praktična izvedba navedenega pristopa ni izvajana v zadovoljivi meri. Žrtve bodo morale v večini držav zaščititi v večji meri, še več pozornosti bodo morali nameniti zaščiti in pomoči otrokom. Nekatere države bodo morale sprejeti dodatna zakonska določila za omejevanje trgovanja, kazenskopравни pregon in zaščito.

Ameriški Kongres si od prvega sprejetja zakona za zaščito žrtev trgovine z ljudmi leta 2000 prizadeva zagotoviti pomoč žrtvam tega zločina. Najprej je bila pomoč predvsem namenjena tujim državljanom, od leta 2004 pa Kongres namenja pozornost zagotavljanju pomoči iz javnih sredstev tudi za ameriške državljane in stalne rezidente v ZDA, ki so postali žrtve trgovanja. Zmanjšati želijo povpraševanje po prostituciji z mladoletnimi, med drugim tudi s strogimi kaznimi in ozaveščanjem javnosti z izdelavo različnih publikacij, objav v medijih, izobraževanjem otrok in šolskih delavcev, socialnih služb, diplomatov in drugih, ki so lahko pri svojem delu v stiku z morebitnimi žrtvami. Usposobljeni uslužbenci hitreje in lažje prepoznajo žrtve trgovanja in jih s tem rešijo iz začaranega kroga izkoriščanja s strani kriminalcev.

Določene skupine otrok v ZDA so ranljivejše, in sicer brezdomni in otroci, ki pobegnejo od doma, otroci iz revnejših ali disfunkcionalnih družin ali mladoletni

adolescenti, ki so istospolno ali transseksualno usmerjeni. Taki otroci v krogu svoje družine in okolja pogosto ne prejemajo dovolj ljubezni in razumevanja, zato se ne počutijo varni in zaželeni, kar jih privede v iskanje ljubezni, pozornosti, priložnosti za uspeh in dokazovanje izven svoje družine in znanega okolja, kjer postanejo ranljivejši za novačenje za prostiucijo, prisilno delo, služabništvo ali druge oblike trgovanja z otroki. Fizično prizadeti otroci so prav tako bolj izpostavljeni izkoriščanju, predvsem za beračenje.

Slovenija bi si ZDA, glede organiziranosti, celovitosti strategij in izvajanja programov ter drugih aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi, morala vzeti za zgled. Njihov sistem in njihova paradigma boja proti oblikam sodobnega suženjstva bi morali prilagoditi velikosti naše države, političnega sistema ter nacionalni strukturi, da bi uspešneje omejevali preučevano obliko organizirane kriminalne dejavnosti. V Sloveniji bi morali dajati večji poudarek za odpravo organiziranega kriminala nasploh.

Za uspešen boj proti sodobnemu suženjstvu je potreben multidisciplinaren pristop, kar pomeni sodelovanje med vsemi ministrstvi, organi v njihovi sestavi, agencijami, delovnimi skupinami, obveščevalnimi službami, zunanjepolitičnimi akterji in drugimi vladnimi institucijami ter nevladnimi organizacijami. Vključiti pa je potrebno tudi zasebni sektor, medije, širšo javnost, verske institucije in druge civilne akterje. Celostna obravnava družbenega problema od zaščite žrtev, pregona prestopnikov, preprečevanja in ozaveščanja je pogoj za njegovo omejitev. Je dolgotrajen proces, ki zahteva veliko truda in ogromno finančnih sredstev, vendar je za dobrobit in varnejšo prihodnost družbe nujno potreben, za kar si ZDA vsekakor prizadevajo.

9 Literatura

- Banks, Duren in Tracey Kyckelhahn. 2011. Characteristics of Suspected Human Trafficking Incidents, 2008-2010. V Finklea, Kristin, Fernandes-Alcantara, Adrienne L. in Siskin, Alison. 2015. *Sex Trafficking of Children in the United States: Overview and Issues for Congress*. Congressional Research Service. Dostopno prek: <http://fas.org/sgp/crs/misc/R41878.pdf> (25. December 2015).
- Beyrer, Chris. 2004. Global child trafficking. *The Lancet* vol. 364. Dostopno prek: <http://search.proquest.com/docview/199016132?accountid=16468> (30.november 2015).
- Brown, Martin, Christiansen, Jens in Philips, Peter. 1992. The decline of child labour in the U.S. fruit and vegetable canning industry: law or economics?. *The Business History Review*. Vol. 66, No. 4 (Winter, 1992), pp. 723-770. Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/3116845> (30. november 2015).
- Department of Justice. 2015. *Attorney General's Annual Report to Congress and Assessment of U.S. Government Activities to Trafficking in Persons: Fiscal Year 2014*. Dostopno prek: <https://www.justice.gov/ag/file/799436/download> (20. april 2016).
- Economic and social council. 1956. *Supplementary convention on the abolition of slavery, the slave trade and institutions and practices similar to slavery*, Resolucija št. 608(XXI), sprejeta 30. aprila 1956. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/SupplementaryConventionAbolitionOfSlavery.aspx> (10. december 2016).
- Federal Bureau of Investigation. 2015. *Violent Crimes Against Children: Innocence Lost National Initiative*. Dostopno prek: https://www.fbi.gov/about-us/investigate/vc_majorthfts/cac/innocencelost (2. maj 2016).
- Ferfila, Bogomil. 2002. ZDA. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 2013. *Severna Amerika: poti in stranpoti najmočnejše celine sveta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Društvo narodov. 1921. *Mednarodno konvencijo za zatiranje trgovine z ženskami in otroki*. International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children. sprejeta 4. maja 1910. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/legislation-and-case-law-international-legislation-united-nations/1921-international-convention_en (5. november 2015).
- 1926. *Slavery, Servitude, Forced Labour and Similar institutions and practices convention*. Sprejeta 25. septembra 1926. Dostopno prek: <https://www1.umn.edu/humanrts/instreet/f1sc.htm> (30. november 2015).
- Dottridge, Mike. 2005. Trafficking in Children. V *Challenging Trafficking in Persons: Theoretical Debate & Practical Approaches*, ur. Anna Erdelmann, Kerstin Brunner, Astrid Niehaus in Johanna Willems, 50–57. Eschborn: Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH Division 42 Governance and Democracy.
- Fight Slavery Now. 2015. *Legal efforts to curb trafficking*. Dostopno prek: <http://fightslaverynow.org/why-fight-there-are-27-million-reasons/the-law-and-trafficking/international-agreements/> (26. december 2015).
- International Labour Organization. 1973. *Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja*. Convention concerning minimum age for admission to employment. C183, sprejeta 26. junija 1973. Dostopno prek: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312283 (6. december 2016).
- 1999. *Konvencija o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo*. Convention concerning the prohibition and immediate action for the elimination of the worst forms of child labour. C182, sprejeta 17. Junija 1999. Dostopno prek: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100ILO_CODE:C182#A3 (6. januar 2016).
- 2012. *ILO global estimate of forced labour: results and methodology*. International Labour Office, Special Action Programme to combat forced labour (SAP-FL). Geneva. ILO. Dostopno prek: <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/>

---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_182004.pdf (25. december 2015).

International Programme on the Elimination of Child Labour (IPEC). 2009. *Training manual to fight trafficking in children for labour, sexual and other forms of exploitation: Understanding child trafficking*. International Labour Office, Geneva. ILO. Dostopno prek: http://www.unicef.org/protection/Textbook_1.pdf (6. december 2015)

--- 2013. *Marking progress against child labour: Global estimates and trends 2000-2012*. International Labour Office, Geneva. ILO. Dostopno prek: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_221513.pdf (30. november 2015).

Jaklič, Klemen in Jurij Toplak. 2005. *Ustava Združenih držav Amerike: s pojasnili*. Ljubljana. Nova obzorja, Mond grafika.

Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2). Ur. l. RS. 50/2012 (29. junij 2016).

Mann, Jeffry. 2014, *An Overview of Human Trafficking in the U.S. Michigan*. Topic of legislative interest. State notes. Michigan. Senate Michigan. Dostopno prek: <http://www.senate.michigan.gov/sfa/publications%5Cnotes%5C2014notes%5Cnotesspr14jm.pdf> (6.4.2016).

McCabe, Kimberly A. 2008. *The trafficking of persons: national and international responses*. New York. Peter Lang Publishing Inc.

Medresorska delovna skupina (MDS). 2016. *Poročilo medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2015*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/medresorska_delovna_skupina_za_boj_proti_trgovini_z_ljudmi/letna_porocila_mds/ (7. maj 2016).

Mednarodna konvencija za zatiranje trgovine z belimi sužnji. International Convention for the suppression of the white slave traffic, sprejeta 4. maja 1910. Dostopno prek: <http://www.justice.bm/dom-law-int-con/int-con/treaties-conventions/conv-suppression-white-slave-traffic> (15. oktober 2015).

Menasco, Melissa A. 2015. Child Sex Trafficking: Not Just A Third World Problem. *NYS Child Welfare/Child Protective Services Training Institute*. Paper 6. Dostopno prek: <http://digitalcommons.buffalostate.edu/cwcpstriaininginstitute/6> (30. november 2015).

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije (MNZ). Policija. 2001. *Poročilo o delu policije za leto 2001*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/Images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2001.pdf> (20. julij 2012).

--- 2002. *Poročilo o delu policije za leto 2002*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2002.pdf> (20. julij 2012).

--- 2003. *Poročilo o delu policije za leto 2003*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2003.pdf> (20. julij 2012).

--- 2004. *Poročilo o delu policije za leto 2004*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2004.pdf> (20. julij 2012).

--- *Poročilo o delu policije za leto 2005*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2005.pdf> (20. julij 2012).

--- *Poročilo o delu policije za leto 2006*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/lp2006.pdf> (20. julij 2012).

--- *Poročilo o delu policije za leto 2007*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2007.pdf> (20. julij 2012).

--- *Poročilo o delu policije za leto 2008*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2008.pdf> (20. julij 2012).

--- 2009. *Poročilo o delu policije za leto 2009*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2009.pdf> (20. julij 2012).

--- 2010. *Poročilo o delu policije za leto 2010*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2010.pdf> (20. julij 2012).

--- 2011. *Poročilo o delu policije za 2011*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2011.pdf> (5. avgust 2012).

--- 2012. *Poročilo o delu policije za 2012*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2012.pdf> (30. april 2016).

--- 2013. *Poročilo o delu policije za 2013*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2013.pdf> (30. april 2016).

--- 2014. *Poročilo o delu policije za 2014*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2014.pdf> (30. april 2016).

Morcom, Corin in Schloenhardt Andreas. 2011. *All about sex?! The evolution of trafficking in persons in international law*. Brisbane. The university of Queensland. Dostopno prek: <http://www.law.uq.edu.au/documents/humantrafficking/international-law/Evolution-of-Int-Law-relating-to-Trafficking-in-Persons.pdf> (26. december 2015).

National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC). *Child sex trafficking in America: A guide for parents and guardians*. 2016. Dostopno prek: http://www.missingkids.org/en_US/documents/Fact_Sheet_for_Parents_and_Guardians_Jan_2016.pdf (11. april 2016).

National Conference of State Legislatures (NCSL). 2013. *Homeless and runaway youth*. Dostopno prek: <http://www.ncsl.org/research/human-services/homeless-and-runaway-youth.aspx> (31. oktober 2015).

National Human Trafficking Resource Center (NHTRC). 2010. *Human trafficking statistics*. Polaris Project. Dostopno prek: <http://wiki.preventconnect.org/>

- file/view/Human+Trafficking+Statistics+from+the+Polaris+Project.pdf (26. december 2015).
- 2013. *2013 Statistical Overview 1/1/2013-12/31/2013*. Dostopno prek: <https://traffickingresourcecenter.org/sites/default/files/NHTRC%202013%20Statistical%20Overview.pdf> (25. april 2016).
- 2014. *National Human Trafficking Resource Center (NHTRC) Annual Report 1/1/2014 – 12/31/2014*. Dostopno prek: https://traffickingresourcecenter.org/sites/default/files/2014%20NHTRC%20Annual%20Report_Final.pdf (25. april 2016).
- 2015. *National Human Trafficking Resource Center*. Dostopno prek: [https://library.childwelfare.gov/cwig/ws/library/docs/gateway/Blob/99432.pdf?w="+NATIVE%28%27recno%3D99372%2C99377%2C99378%2C99379%2C99380%2C99381%2C99552%2C99382%2C99383%2C99420%2C99364%2C99424%2C99428%2C99373%2C99435%2C99429%2C99374%2C99430%2C99431%2C99432%2C99433%2C99434%2C99435%2C94164%2C99436%2C99437%2C99438%2C99439%2C99440%2C99441%2C99554%2C99375%2C99443%2C99556%27%29&upp=0&order="+NATIVE%28%27year+%2Fdescend%27%29&rpp=-10&r=1&m=13](https://library.childwelfare.gov/cwig/ws/library/docs/gateway/Blob/99432.pdf?w=) (30. april 2016).
- 2016. *National Human Trafficking Resource Center (NHTRC) Data Breakdown: United States Report 1/1/2015 – 12/31/2015*. Dostopno prek: <https://traffickingresourcecenter.org/sites/default/files/NHTRC%202015%20United%20States%20Report%20-%20USA%20-%2001.01.15%20-%2012.31.pdf> (25. april 2016).
- 2016a. *Hotline Statistics*. Dostopno prek: <https://traffickingresourcecenter.org/states> (25. april 2016).
- National Institute of Justice. 2012. *Human trafficking*. Dostopno prek: <http://www.nij.gov/topics/crime/human-trafficking/pages/welcome.aspx> (25. april 2016).
- Obokata, Tom. 2006. *Trafficking of human beings from a human rights perspective: Towards a holistic approach*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers.

Office of Justice Programs. Office for Victims of Crime. 2016. *Human Trafficking: Resources & Research*. Dostopno prek: <http://ovc.ncjrs.gov/humantrafficking/resources.html> (1. maj 2016).

Office of the Law Revision Counsel. 2011. *United States Code , Title 18 – crimes and criminal procedure*. U.S. House of representatives. Dostopno prek: <http://uscode.house.gov/> (15. junij 2015).

Office on trafficking in persons. An office of the Administration for Children and Families. 2016. *Rescue & Restore Campaign*. Dostopno prek: <http://www.acf.hhs.gov/programs/endtrafficking/rescueandrestore> (25. april 2016).

Polaris Project. 2008. *Polaris Project – Trafficking Victim's Protection Act (TVPA) – Fact Sheet* Dostopno prek: (http://www.rescue.org/sites/default/files/resource-file/trafficking%20victims%20protection%20act%20fact%20sheet_0.pdf) (15. junij 2015).

--- 2013. *National Human Trafficking Trends in the United States: National Human Trafficking Resource Center 2007–2012*. Dostopno prek: <https://polarisproject.org/sites/default/files/Human%20Trafficking%20Trends%20in%20the%20US%202011-21-13.pdf> (14. november 2015).

Polaris. 2014. *2014 State Ratings on Human Trafficking Laws*. Dostopno prek: <http://polarisproject.org/sites/default/files/2014-State-Ratings.pdf> (1. maj 2016).

--- 2015. *2014 Statistics*. Polaris. Dostopno prek: <https://polarisproject.org/sites/default/files/2014Statistics.pdf> (16. november 2015).

---. 2015a. *Sex Trafficking in the U.S.: A Closer Look at U.S. Citizen Victims*. Dostopno prek: <https://polarisproject.org/sites/default/files/us-citizen-sex-trafficking.pdf> (30. november 2015).

--- 2016. *2015 Statistics*. Dostopno prek: <http://polarisproject.org/sites/default/files/2015-Statistics.pdf> (5. februar 2016).

President's Interagency Task Force to Monitor and Combat Trafficking in Persons.

2014. *Coordination, Collaboration, Capacity: Federal Strategic Action Plan on Services for Victims of Human Trafficking in the United States 2013-*

2017. Dostopno prek:

<http://www.ovc.gov/pubs/FederalHumanTraffickingStrategicPlan.pdf> (20. januar 2016).

Slavery, Servitude, Forced Labour and Similar institutions and practices convention.

1926. Sprejeta Dostopno prek: <https://www1.umn.edu/humanrts/instreet/f1sc.htm> (30. november 2015).

Smith, Linda in Samantha Healy Vardaman. 2011. A legislative framework for combating domestic minor sex trafficking. *Regent University Law Review* 23 (2): 271–274. Dostopno prek: <https://www.regent.edu/acad/schlaw/studentlife/studentorgs/lawreview/docs/issues/v23n2/01Smith-Vardamanvol.23.2.pdf> (6. april 2016).

Svet Evrope. 2001. *Konvencija o kibernetiski kriminaliteti*. Convention on cybercrime, sprejeta 23. novembra 2001. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/7_conv_budapest_/7_conv_budapest_en.pdf (8. januar 2016).

The protection project. Paul H. Nitze school of advanced international studies. 2009. *Trafficking in persons: global overview, current trends and pathways forward*. The Johns Hopkins University. Dostopno prek: <http://www.protectionproject.org/wp-content/uploads/2011/10/Trafficking-in-Persons-Global-Overview-Current-Trends-and-Pathways-Forward.pdf> (30. avgust 2015).

--- 2013. *The TVPA in 5 Colors: The Trafficking Victims Protection Act of 2000 showing all its amendments made in 2003, 2005, 2008, and 2013 in a color-coded user-friendly format*. Johns Hopkins University. Dostopno prek: http://www.protectionproject.org/wp-content/uploads/2013/06/TVPA-in-5-Colors_2013_FINAL.pdf. (10. avgust 2015).

Celotna. *Truckers Against Trafficking*. Dostopno prek: <http://www.truckersagainstafficking.org/> (28. april 2016).

Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2003 (PUBLIC LAW 108-193–DEC. 19, 2003). 108th Congress. Dostopno prek: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-108publ193/pdf/PLAW-108publ193.pdf> (15. junij 2015).

Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2005 (PUBLIC LAW 109-164–JAN. 10, 2006). 109th Congress. Dostopno prek: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-109publ164/pdf/PLAW-109publ164.pdf> (15. junij 2015).

United Nations Office on Drugs and Crime. 2012. *Global Report on Trafficking in Persons 2012*. Dostopno prek: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/Trafficking_in_Persons_2012_web.pdf (23. februar 2016).

--- 2014. *Global Report on Trafficking in Persons 2014*. Dostopno prek: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2014/GLOTIP_2014_full_report.pdf (26. februar 2016).

United Nations Voluntary Trust Fund for Victims of Trafficking in Persons, Especially Women and Children. 2015. *Annual Progress Report 2014*. UNODC. Dostopno prek: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Human-Trafficking-Fund/UNVTF_Progress_Report_2014.pdf (23. februar 2016).

U.S. Code: Title 18 – Crimes and criminal procedure. § 1591. Dostopno prek: https://www.law.cornell.edu/usocde/text/18/lii_usc_TI_18_PA_I_CH_77_SE_1_591.pdf (7. november 2015).

--- Title 18 – Crimes and criminal procedure. § 2423. Dostopno prek: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2423> (7. november 2015).

--- Title 18 – Transportation of minors. § 2423. Dostopno prek: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2423> (7. november 2015).

U.S. Department of Education. 2015. *Human Trafficking in America's schools*. Dostopno prek: <https://safesupportivelearning.ed.gov/sites/default/files/HumanTraffickinginAmericasSchools.pdf> (10. februar 2016).

U.S. Department of Homeland Security. 2016. *Blue Campaign*. Dostopno prek: <https://www.dhs.gov/blue-campaign/about-blue-campaign> (20. april 2016).

U.S. Department of Justice. 2016. *Office for Victims of Crime Snapshot Report: Data Summary from OVC's Trafficking Information Management System (TIMS), January 1 through December 31, 2012*. Dostopno prek: <http://ovc.ncjrs.gov/humantrafficking/pdf/TIMS-Report-508.pdf> (1. maj 2016).

celotna U.S. Department of State. Dostopno prek: www.state.gov (31. oktober 2015).

U.S. Department of State. 2001. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/4107.pdf> (26. junij 2015).

--- 2002. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/10815.pdf> (26. junij 2015).

--- 2003. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/21555.pdf> (26. junij 2015).

--- 2004 *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/34158.pdf> (26. junij 2015).

--- 2005 *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/47255.pdf> (26. junij 2015).

--- 2006. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/66086.pdf> (26. junij 2015).

--- 2007. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2007/index.htm> (26. junij 2015).

--- 2008. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2008/index.htm> (26. junij 2015).

--- 2009 *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2009/index.htm> (26. junij 2015).

--- 2010. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/142979.pdf> (26. junij 2015).

--- 2011. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2011/index.htm> (26. junij 2015).

- 2012. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2012/index.htm> (26. junij 2015).
 - 2013. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2013/index.htm> (26. junij 2015).
 - 2014. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/index.htm> (26. junij 2015).
 - 2015. *Trafficking in persons report*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/245365.pdf> (15. avgust 2015).
- U.S. Department of the Treasury. 2012. *Combating Transnational Organized Crime*. Dostopno prek: <https://www.treasury.gov/connect/blog/Pages/Combating-Transnational-Organized-Crime.aspx> (25. april 2016).
- Celotna U.S. *Immigration and Customs Enforcement*. Dostopno prek: <https://www.ice.gov/> (25. april 2016).
- Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000* (PUBLIC LAW 106-386–OCT. 28, 2000). 106th Congress. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf> (15. junij 2015).
- Violence Against Women Reauthorization Act of 2013* (PUBLIC LAW 113-4–MAR. 7, 2013). 113th Congress. Dostopno prek: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-113publ4/pdf/PLAW-113publ4.pdf> (15. junij 2015).
- Celotna Vlada RS/Izpostavljene teme/Boj proti trgovini z ljudmi. Dostopno prek: http://www.vlada.si/teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/ (3. maj 2016).
- White House. 2016 *Fact Sheet: President's Interagency Task Force to Monitor and Combat Trafficking in Persons*. Dostopno prek: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2016/01/05/fact-sheet-presidents-interagency-task-force-monitor-and-combat> (6. januar 2016).
- *Presidential Proclamation – National Slavery and Human Trafficking Prevention Month*. 2015. Dostopno prek: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/>

2015/12/31/presidential-proclamation-national-slavery-and-human-trafficking
(6. januar 2016).

William Wilberforce Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2008
(PUBLIC LAW 110-457–DEC. 23, 2008). 110th Congress. Dostopno prek:
<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-110publ457/pdf/PLAW-110publ457.pdf>
(15. junij 2015).

Združeni narodi. Generalna skupščina. 1948. *Splošna deklaracija človekovih pravic*.
Universal Declaration of Human Rights. Resolucija št. 217 A (III), sprejeta in
razglašena 10. decembra 1948. Dostopno prek: [http://www.un.org/en/
universal-declaration-human-rights/](http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/) (29. julij 2015).

--- Generalna skupščina. 1949. *Konvencija o preprečevanju trgovine z ljudmi in izkoriščanja prostituiranja drugih*. Convention for the suppression of the traffic in persons and of the exploitation of the prostitution of others. Resolucija 317 (IV), sprejeta 2. decembra 1949. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/un_convention_for_the_suppression_of_the_traffic_in_persons_1949_en_1.pdf (16. oktober 2015).

--- Generalna skupščina. 1989. *Konvencija o otrokovih pravicah*. Convention on the Rights of a Child. Resolucija 44/25, sprejeta 20. novembra 1989. Dostopno prek: <https://unicef.blob.core.windows.net/uploaded/documents/KOP.pdf> (5. januar 2016).

--- Generalna skupščina. 2000. *Protokol za preprečevanje, zatiranje, kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu*. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. Resolucija št. A/RES/55/25, sprejeta 15. novembra 2000. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx> (29. julij 2015).